Sherlock Holmes i ny belysning

Bokutgåva

Wahlström & Widstrand, Stockholm 1908.
INNEHÅLL

---

1. SHERLOCK HOLMES I HVARDAGSLIFVET	1
2. AFFÄREN ARCHER	10
3. PRINSESSAN AF BANDALORE	44
4. EN KOMEDI PÅ LANDSBYGDEN	85
5. HARUN AL RASCHIDS MANUSKRIPT	110
6. MOLLY	167

I.
Sherlock Holmes i hvardagslifvet.

Under min senaste vistelse i England gjorde jag flera intressanta bekantskaper, ingen dock så rik på intresse som bekantskapen med doktor Watson.

Hvilken bildad människa känner ej hans namn? Skolpojken i tredje klassen, som aldrig hört talas om Karl den store, och som kanske tror, att Göthe var en kopparslagare, vet hvem doktor Watson är. Och likväl är denne ingen af de stora fixstjärnorna, som med sitt ljus upplysa en hel värld, han är bara en liten planet, hvilken styr sin bana omkring och hämtar sitt ljus från en högtstrålande sol: Sherlock Holmes, den världsbekante Sherlock Holmes, detektivernas Napoleon, det analytiska resonemangets Aristoteles, alla sensationslystnas förtjusning, skolpojkarnas ideal, brottslingarnas på en gång skräck och beundran. Homer sjöng de trojanska hjältarnas lof, Thiers vann sin ära som Napoleons historieskrifvare – Watson är Sherlock Holmes' Homer och Thiers, det är hans storhet.

Döm om min hänförelse, när jag fann doktorn som gäst på ett landställe, dit jag inbjudits att tillbringa några dagar! Naturligtvis sökte jag att bringa till stånd ett samtal med honom om hans ryktbare vän och mästare, men länge förgäfves. Han var som en välbefästad borg. Först andra dagens eftermiddag fick jag honom att kapitulera. Jag smög mig på honom, där han satt ensam i en berså, i hvars enda utgång jag placerade mig, och så sade jag: – Nu, doktor, måste ni berätta mig något om er vän Sherlock Holmes.

– Om Holmes? – upprepade han så likgiltigt, som om det namnet tillhört hans skoputsare.

– Ja, om den man, hvars snille och gagnande lif ni så lefvande skildrat i edra böcker.

– Nog kunde vi språka om något trefligare en så vacker sommardag som denna.

– Kan något vara angenämare än att tala om en vän och stor man? – frågade jag nästan förtretad, och tillade: näst att lefva tillsamman med honom.

– Bo ni själf tillsamman med Holmes i tre runda år, som jag gjort, och säg sedan, om ni finner det angenämt! – Jag blef helt bestört öfver den upphetsade ton, med hvilken doktorn uttalade orden.

– Huru, doktor? Fann ni ej den bekanta bostaden n:r 221 B Bakerstreet idealisk?

– Jag skall anförtro er en sak, sir. Man har undrat, att jag gifte mig hals öfver hufvud – se min bok »De fyras tecken» – utan att äga en styfver och utan praktik, men ser ni, sir, jag gjorde det endast för att komma från Bakerstreet.

Hela mitt ansikte bildade ett stort frågetecken. Jag behöfde dock ej öppna munnen för att få svar. Doktorns tunga liknade dessa väldiga maskinhjul, hvilka äro så svåra att sätta i gång, men sedan knappt kunna stannas.

– Ni undrar, hur det var där vid Bakerstreet – fortfor han. – Jag skall säga er det med ett ord: smutsigt. Jag skall ej tala om fläckarna på mattor, möbler och tapeter, resultaten af Holmes' evinnerliga experiment med syror och vätskor, jag nämner bara visiterna af hans frivilliga detektivkår af Londonska gatpojkar, hvilka 2 à 3 gånger i veckan levererade oss prof på alla de olika sorter af gatsmuts, som kunna uppsökas i vår med detta ämne så rikt välsignade hufvudstad.

– Naturligtvis tämligen obehagligt – medgaf jag.

Det fanns dock sådant, som var värre. Jag konstaterar, att jag aldrig fick någon ro. Vid de ständiga besöken af klienter skulle jag sitta inne som vittne och historiograf, och allt emellanåt måste jag med på nattliga spaningar. Detta kunde jag emellertid fördragit, men Holmes' gnisslande på fiolen, ibland nätterna igenom, nej sir, inga nerver i världen stode ut därmed. När det pågick, jagade det sömnen på flykten, och när det slutat, hörde man det både vakande och sofvande hela veckor.

– Jag har läst i edra böcker, att mr Holmes' sätt att traktera sitt instrument var litet egendomligt – ansåg jag mig böra säga.

– Egendomligt, sir? Säg infernaliskt. En natt filade han i fyra timmar på två toner, långsamt, likbjudaraktigt, alltid på samma två toner. Hade jag ej tagit kloral, hade jag säkert blifvit galen. Men ändå var denna pröfning ringa mot en annan. Ni känner af böckerna Holmes' otroliga förmåga att omskapa sitt yttre, sitt ansikte, sin gång, sin röst, hela sitt väsende, och detta ej blott med hjälp af en skådespelares attiralj utan äfven genom sin blotta mimiska förmåga. På ett ögonblick blef han midt för ens syn en helt annan person. Men det var icke alls upplifvande att t. ex. sätta sig ned vid middagsbordet med sin vän Holmes till vis-à-vis, och så, efter det man två sekunder ägnat sin uppmärksamhet åt fårsteken, befinna sig sitta midt emot en bredmynt, halfidiotisk droskkusk eller en bra nog påstruken pråmskeppare. Sådant ger hvarken aptit eller riktig middagstrefnad. Om han förvandlat sig till en fin dam, en vacker aktris eller bara en snygg huspiga, skulle jag ej sagt något, men det gjorde han aldrig; sina typer hämtade han alltid ur samhällets ruskigare lager. Det var ej heller angenämare att, när man njöt sin aftonpipa vid ett nummer af »The Lancet», se en prisboxare träda in och ställa till gräl, eller vakna ur sin ljufvaste midnattssömn vid ett plötsligt ljusskimmer och ha stående framför sin säng en irländsk sjåare med rödt hår, ena ögat blåslaget och det andra täckt af en bindel. Naturligtvis var det vanligen Holmes, men säker kunde man ej alltid vara. Man visste aldrig, om det var han eller någon annan, det var det obehagliga. Vanligen var det han, men ej alltid. En eftermiddag satt jag ensam halfslöande vid en grogg, då en schackerjude kom insmygande, tyst som en katt. Vid min åsyn stannade han förlägen vid dörren, men förargad öfver Holmes' upptåg utbrast jag: – Nej, Holmes, den här gången kuggar ni mig icke; jag känner igen er, trots er förklädnad. – Holmes vardt tydligen slagen af min afsnäsning, gick in i rummet bredvid, kom ut efter en kort stund och aflägsnade sig sedan utan att säga farväl. Besitta, *den* gången var det icke Holmes, utan en gynnare från gatan, hvilken till minne af besöket tog med sig ett guldur, ett skrifställ af nickel – han trodde förstås att det var silfver –, samt en knippa dyrkar ur Holmes' rika samling. Vi fingo aldrig fatt i karlen.

Doktorn gjorde ändtligen en paus, den jag ansåg mig skyldig att fylla ut.

– Onekligen medför allt detta obehag, men, doktor, ni har erhållit ersättning genom förmånen att få vara vittne till och deltagare i er väns världsbekanta stordåd.

Doktorn blåste ut ett rökmoln med föraktfull energi. – Tycker ni? Sitt då, sir, i två, tre timmar nedhukad på hälarna bakom en lår i ett kolsvart råtthål till källarhvalf, väntande på banditer, hvilka ej skola göra sig mer samvete af att sända er ett halft dussin revolverkulor genom kroppen än af att döda en mygga. Säg sedan, om ni ej betackar er för både äran och nöjet. Likväl fanns häri något uppiggande, men experimenten, sir, experimenten hemma vid Bakerstreet! T. ex. det, då Holmes analyserade alla sorters cigarraska. På 5 dagars tid rökte vi båda 400 cigarrer; anar ni den mänskliga organismens tillstånd efter ett dylikt dårhusföretag? Rummen voro så fulla af rök, att när vi öppnade fönstren, hela moln slogo ut; de förbigående anade en eldsvåda och allarmerade brandkåren, och först sedan denna dränkt såväl oss som våra mödosamt samlade askprof i en flod af vatten, uppdagades misstaget.

– Nå, detta var då det värsta jag hört – interfolierade jag.

– Det värsta! – utropade doktorn. – Visst icke! Giftexperimenten voro värre; under dem gick man i kronisk dödsångest. Hvem svarade för, att Holmes ej spillt några korn stryknin på manschetten och sedan tappade dem i maten, eller att man ej fick sig en dosis hatschisch i tobaken, emedan Holmes ville studera dess verkan på en mänsklig varelse – som hvarje stor vetenskapsman hyser han inga skrupler af någon slag, när det gäller att göra vetenskapliga landvinningar. En dag ställde han till en treflig historia. Vi bodde då öfver sommaren i en liten villa, som vi hyrt nere vid kusten. Min vän visade mig en samling af små, väl korkade glastuber: – Se här, Watson, har jag medel i händerna att förgifta hela London och Sussex samt Kent därjämte. – Han tog upp en liten glastub och höll den mot dagern. – Detta är »Zumzum», världens starkaste gift, nästan osynligt och finare än det finaste stoft. Ett tiondels milligram däraf, insupet i er näsa eller mun, Watson, gör er på två minuter lika stel som Nelsonstatyn, och ingen läkare i England skulle förmå rädda ert lif. – Och han log, log förnöjdt, medan jag ryste. Men det finns en Nemesis; äfven hans löje skulle försvinna.

Om eftermiddagen satt jag sysslolös vid fönstret och stirrade ut öfver ängsmarken, som sakta sluttade mot hafvet. Jag hörde min vän syssla i sitt rum och därpå gå ut genom verandadörren, och snart såg jag honom skrida öfver ängen. Men hans gång ägde ingenting af en vanlig människas gång, än mindre af hans egen raska och själfmedvetna. Han skred fram som en begrafningsentreprenör i sin hustrus likprocession, som en indiansk spejare i närheten af fiendens läger, som en giktsjuk på ett golf, beströdt med spiknubbar. Jag förvånades, men snart växte förvåningen till häpnad. Uppe på en liten kal berghäll stannade Holmes och – ursäkta, sir, att min skildring måste bli litet intim! – drog af sig sina onämnbara, ej som ni och jag om kvällarna med några manligt kraftiga ryck utan så varligt och sakta, som om de varit hans eget skinn, hvarefter han drog eld på ett par tändstickor, satte eld på plaggen och underhöll elden noga med papper och torr mossa. Tänk er den syn jag såg: min vän uppe på berghällen i hatt och kavaj men utan pantalonger, hans hvita plagg lätt fladdrande för vinden och den mystiska elden belysande hans besynnerliga gestalt! Tydligen var han galen. Jag rusade ut och ville närma mig honom, men han drog upp ur fickan sin revolver, riktade den emot mig och skrek: »På afstånd, Watson, 100 alnars afstånd, eller jag skjuter dig!» Tonen i hans röst sade mig, att han ärnade hålla ord. När sista lämningen af byxorna förtärts, begaf sig Holmes fram till huset, alltjämt hållande mig på afstånd med revolvern, hvarpå han började ett arbete, som ej rotfäste min öfvertygelse, att hans hjärna blifvit rubbad. Han gick till hvarje öppet fönster och satte eld på gardinerna, kastade brinnande papper på det sommartorra papptaket, gjorde upp små bål i verandan och vid husets alla knutar. Inom tio minuter stod byggnaden i full låga, inom en halftimme var den ett flammande eldhaf, och när folket från den glest bebodda nejden samlades för att släcka eldsvådan, hade det framför sig endast en rykande och glimmande askhög.

Nu först stoppade Holmes revolvern i fickan och vinkade mig till sig. »Begriper ni det här, Watson?

Naturligtvis icke. Så hör på! Under mina experiment med »Zum-Zum» råkade jag tappa tuben med giftet, den gick i kras mot mitt byxben och golfvet, och bådadera bemängdes med det farliga ämnet, som endast elden kan tillintetgöra. Hvad jag gjort, har jag gjort för att hindra giftets spridning och däraf orsakad olycka. Det blir mig en dyr affär: 1,000 pund för villan och 22 shillings för byxorna, men – hans ansikte fick härvid en förklarad glans – jag känner Zum-Zums alla egenskaper i grund och botten, och ingen i hela världen gör det mer än jag.» – Holmes är egoist; ni har kanske märkt det, sir? Sina byxor tog han med i räkningen, men hela min sommartoalett, som brunnit upp, ägnade han ej en tanke. Holmes är en stor egoist.

Så långt hade doktorn hunnit i sina skildringar, då till min stora missräkning herrgårdens damer anlände och afbröto de intressanta meddelandena, och jag lyckades ej på hela aftonen få doktorn på tu man hand och i berättarlynne. Men jag är optimist och hoppades på morgondagen.

Mitt hopp kom ej på skam. Vid frukosten inbjödos både jag och doktorn att deltaga i en stor kaninjakt ute på heden. Sedan min beväringstid har jag knappast vidrört ett gevär, men då jag såg, att doktorn skulle vara med, förklarade jag mig glad att antaga anbudet. Jag hade *mitt* villebråd att jaga.

Snart var den brunbrända heden öfversållad med röda och gröna fläckar – jägarnas kostymer – hundarna gåfvo skall, och skotten smattrade som en hagelskur mot ett plåttak. Med tillfredsställelse märkte jag, att doktorns jaktpassion var föga större än min, och efter en timme slog han sig till ro på en sten för att tända sin pipa. Jag hade hela tiden hållit mig i hans närhet och nu tog jag plats vid hans sida.

– Ni är ej mordlysten, doktor – började jag.

– Nej – det – är – jag – icke – svarade han, interfolierande hvarje ord med kraftiga sugningar ur sin täppta pipa.

– Ej underligt – inledde jag mitt anfall. – Den som varit med att jaga världens farligaste förbrytare måste ringakta villebrådet i dag.

– Jag afskyr kaninkött – sade doktorn torrt.

Mitt första anfall var sålunda afslaget, jag måste försöka en kringgående rörelse.

– De skjuta bra, de där – jag pekade på jägarna. – De bomma icke.

– De skjuta bra – genmälde doktorn kärft.

– De likna er vän, Sherlock Holmes. Honom undgick aldrig hans villebråd.

– Gjorde det icke? – Doktorn vardt lifligare. Jo, det gjorde det visst.

– Men i böckerna – –

– Böckerna – afbröt doktorn så föraktfullt, som om han för dem hyst kalifen Omars känslor – böckerna! Icke talar man i dem om allt, hvad man vet. Med det mesta tiger man, om det ej passar i stycke; framför allt gör en biograf det. Huru många af Englands historieskrifvare ha nämnt, att Rikard Lejonhjärta var rädd för råttor? Hvilken målare har porträtterat drottning Elisabet med svarta tänder, fastän hennes verkligen voro svarta?

– Ni väcker min häpnad, sir – sade jag. – Att den officiella polisen alltid går på villospår, det har jag lärt af edra böcker, men att den stora Sherlock Holmes kunde irra sig och bedragas, det är ofattligt, otroligt.

– Är det? Nåväl, sir, har jag sagt A, får jag väl också säga B och gifva skäl för mitt yttrande.

Och doktorn berättade, medan solen gassade på våra ryggar och bösskotten knallade allt längre och längre bort ute på heden.

II.
Affären Archer.

Min hustru hade rest till en badort. Som vanligt vid dylika tillfällen gästade jag Sherlock Holmes i mitt gamla hem vid Baker-Street.

Ingendera af oss var emellertid för tillfället synnerligen sällskaplig. Ointresserad hängde jag öfver en bok, medan Holmes utan att yttra ett ord satt i sin länstol med slutna ögon och fiolen mellan knäna samt gaf sin själs disharmoni luft i musik.

I tre timmar hade jag hållit ut med det öronpinande ljudet – vanan är andra naturen – men till sist blef lidandet mig öfvermäktigt.

– Gnissla då icke så infernaliskt på det där tortyrredskapet, sir – bad jag i så vänskaplig ton, jag under förhanden varande omständigheter förmådde åstadkomma.

Holmes såg upp förvånad. – Jag trodde ni älskade musik, Watson.

– Jo, men icke den där. Jag vet ingenting den liknar, om ej mbugo-negrernas klagosång vid sin höfdings bår eller fem utsvultna hyenors aftonkonsert i Saharaöknen.

– Den är dock uttrycket för min närvarande stämning – genmälte Holmes saktmodigt – och enligt nyare konstteorier är hvarje uttryck skönt, endast det är sant. Ni är efterblifven i estetiskt hänseende, Watson, ni följer ej med utvecklingens gång. Min musik är en smula skärande, emedan min själ är ur jämvikt. Min intelligens förtvinar, ty den saknar problem att lösa, mig värdiga problem, sådana som snudda vid omöjlighetens gräns. Jag förgås i overksamhet.

– Har ni ingenting att göra, Holmes? Inga spaningar?

– Nästan ingenting. Under en hel vecka bara två mord, ett förgiftningsförsök, tre inbrottsstölder, en bankplundring – nästan ingenting, särskildt ingenting, som kan fylla min andes behof.

– Men jag tycker ...

– Det är ingenting för en hjärna, så konstruerad som min. – Han suckade. – Vår tid är degenererad, intelligensen är på retur.

– Åh, vi ha ju en hel mängd store män, statsmän, konstnärer, skalder, uppfinnare: Edison, Ibsen, Marconi, Chamberlain ...

– Bah, hvad behöfs det för intelligens för att vara detta? Åtminstone ingen originell intelligens. Att vara skald, hvad är det? Att låna gamla tankar och kläda dem i nya uttryck. Uppfinnare? Att veta begagna sig af slumpens nyckfullhet. Statsman? Nå ingen beskyller våra dagars statsmän för snille eller storhet, så att dem kan jag lämna ur räkningen. Än kompositör? Räkna efter på pianots tangenter, Watson, så får ni se, att det egentligen finnes endast 12 toner. Att komponera, det är att plocka ihop 3 och 3 af dem. Det borde ett barn kunna. Nej, det är blott två uppgifter i våra dagar, som förutsätta en utvecklad intelligens, nämligen brottens utöfvande och brottens upptäckande. Därvidlag kräfvas verkligen originalitet, fantasi, psykologi, kunskaper, logik, framför allt logik. Men äfven på detta område förtunnas snillenas antal; egentligen finnas numera blott två.

– Af hvilken ni är det ena, mästare.

– Ja, och min bror Mycroft det andra. Men äfven våra själsgåfvor tvina bort af brist på rörelse.

Jag ämnade göra en artig invändning, då vi hörde en vagn stanna utanför huset; dörrklockan pinglade och tunga steg klefvo uppför trappan.

– En klient, Watson – utropade Holmes aningsfullt. I detsamma inträdde den besökande.

Han var en undersätsig man af påfallande fetma, med gråsprängdt hår och alltför rödlätt ansikte; i synnerhet skulle näsan vunnit i prydlighet, om dess färg mera öfverensstämt med naturens ursprungliga. Mannens klädsel var ej öfverdrifvet modern och uppbars något originellt, men var dyrbar nog och väl vårdad: i skjortbröstet blänkte en diamant och öfver magen ringlade sig en tjock guldkedja.

– Mr Sherlock Holmes förmodar jag? – frågade den inträdande med litet hes stämma.

– Alldeles – genmälte min vän. – Var god och sitt!

– Jag kände igen er på beskrifningen i böckerna – meddelade främlingen.

– Hela världen känner mig – sade Holmes enkelt. – Detta är min vän doktor Watson.

Främlingen bugade sig för mig. – Naturligtvis borde jag insett det, ja, det borde jag. När besökande komma till er, mr Holmes, sitter ju alltid doktorn i den där länstolen. Det står så i böckerna – min son Jim har dem allihopa, och jag har läst en hel del. Doktorn sitter alltid i länstolen. Det slår aldrig fel. – Mitt namn är Benjamin Perchins Archer ...

– 50 år gammal – inföll Holmes.

– 51, nyss fyllda – rättade Archer.

– Det är detsamma – Holmes gjorde en afvisande rörelse med handen. – Ni har kommit hit i en cab.

– Riktigt, men ...

– Ni bor utanför London.

– Ah, mr Holmes, ni har gifvit akt på mina leriga skor. Ursäkta ...

– Bry er ej om ursäkter! Ni för ett overksamt lefnadssätt.

Mannen gjorde stora ögon. – Ni har rätt.

– Ni är en vän af en god middag, en saftig rostbiff, en fet lax.

– Ni gör mig häpen, sir.

– Ni tycker om ett glas gammalt portvin till maten och tager gärna en siesta i er länstol med en butelj bredvid er på bordskanten.

– Men hur i all världen, sir, vet ni ...

– Jag vet allt, jag önskar veta. Ni kommer hit och söker mitt råd i en sak, hvari ni trefvar i mörkret.

– Alldeles, sir.

– Ni hotas af en fara eller förlust.

Archer spratt till på stolen. – Vet ni det med, mr Holmes? Jag fruktar, att det är så. Är ni då allvetande, sir?

– Icke precis. Det är ingen människa. Ni är affärsman.

– Nej, det är jag icke.

– Då var er far det?

– Nej, han var klockare i S:t Stefansförsamlingen i Clipton.

– Besynnerligt – mumlade min vän för sig själf. – Än er farbror?

– På visst sätt. Han var underuppbördsman i Tugadore i Indien.

– Godt – sade Holmes. – Låt mig säga er en sak, mr Archer: ni har misstagit er om er kallelse, ni hade bort blifva affärsman. Naturen har danat er därtill.

Med hela sitt feta ansikte skinande af nöje grep Archer efter min väns hand och tryckte den varmt. – Säger ni det, sir! Ni vet icke, hur glad ni gör mig därmed. Som pojke ville jag alltid in i speceribranschen eller i en vinhandel, men far satte sig däremot; det anstod ej hans halft prästerliga kall, tyckte han. Han höll alltid så strängt på det passande.

– Han misstog sig, men det är mänskligt att fela. Dock – låt oss komma till saken. Först edra antecedentia, om jag får be.

Archer började berätta. Enligt sin vana lyssnade Holmes med slutna ögon och med fingrarna spelande på något osynligt instrument.

– Mina antecedentia? begynte Archer. – Nåväl, gentlemen, jag skall redogöra för dem så redligt, som om jag svurit på bibeln. Min far var, som jag nämnt, klockare i Clipton – en respektabel men föga inbringande syssla. Jag var enda barnet och kom i krukmakarelära, blef i sinom tid herre i min egen verkstad samt gifte mig med Sally Creeks, en vacker kvinna, när hon var ung – men skönhet förgår, gentlemen – en präktig kvinna, det kan jag säga på hennes döda mull, fast lynnet var en smula trassligt – nå, det är ju alltid fallet med det svagare kärilet, så jag menar det ej som något tadel. Man är, som man är skapad att vara. Mitt yrke gick bra till en tid, särdeles under de år, som vurmen för antikviteter i lerkärlsbranschen var som störst. Jag hade namn om mig att vara den förnämste tillverkaren af assyriska och fornpersiska lerkrukor – ingen annan fick som jag den rätta, okonstlade formen på siraterna. Jag hade min kundkrets bland Englands förnämsta antikvitetshandlare och, utan skryt, jag kan säga, att flera af mina arbeten intaga en bemärkt plats i Europas fornsaksmuseer. Men Sally dog, det började gå utför med affären och till sist bar det omkull.

– Brandy och whisky – mumlade Holmes halfhögt.

– Kanske ni har rätt, sir – medgaf Archer godmodigt. – Människan är ett svagt käril, gentlemen, på grund af mitt yrke kan jag utlåta mig därom med någon sakkännedom.

Holmes nickade bifallande. – Vidare!

– Jag blef därpå poliskonstapel i Brushy upon Trent. I tre år innehade jag platsen, men vissa omständigheter ...

– Brandy och whisky – interfolierade min vän, men Archer låtsade ej höra utan fortsatte:

– ... nödgade mig att lemna den. Efter en tid erhöll jag vid ett bryggeri uppsikten öfver buteljsköljningen. Arbetet var ej otrefligt, men lönen liten och lokalen usel; likväl höll jag ut till för tre år sedan, då jag lämnade anställningen till följd af ..,

– Brandy och whisky.

– Nej, sir, nu gör ni mig verkligen orätt – till följd af det indiska arfvet.

– Det indiska arfvet! – Holmes öppnade ögonen och hans ansiktsuttryck fick likhet med en spårhund, hvilken vädrar storvildt. –Ah! Ett indiskt arf! Gif akt, Watson, en ny agraskatt! Ni är en högst intressant man, mr Archer. Fortsätt! Så många detaljer som möjligt!

– Åh, om arfvet är icke mycket att säga, fast nog kom det i grefvens tid, och jag är glad däråt. Som sagdt, gentlemen, jag hade en farbror, om hvilken jag stort ingenting visste, utom att folk, som varit i Indien, berättade, det han hade en syssla som underuppbördsman därute och var bra nog rik. Gift var han med en infödd kvinna, en tvätterska, påstodo somliga, andra bedyrade, att hon var en brun prinsessa, som medfört oerhörda skatter. En del visste att de lefvat tillsamman som turturdufvor, andra, att hon blifvit hängd för mordförsök mot mannen, åter andra gingo en medelväg och sade, att de börjat som dufvor och slutat som hyenor, och dessa kommo nog sanningen närmast, – sådan är ju världens vanliga gång. Om de hade barn, fick jag aldrig veta, man sade ja och man sade nej, och jag ansåg ej heller, att det stort angick mig. Ser ni, gentlemen, jag hade aldrig någon tanke på arf. Underrättelsen, att min farbror testamenterat mig hela sin förmögenhet, 30,000 pund, kom öfver mig som ett åskslag, ehuru naturligtvis som ett mycket behagligt sådant, helst som jag var uppsagd från bryggeriet på grund af ... nej, Holmes, icke brandy och whisky, som ni tänker säga – de hade icke med saken att göra, det var ölet det gällde. Men nu kunde jag med gladt mod gifva bryggeriet en god dag, och jag köpte mig en gård ute vid Brightstone, och där lefver jag lugnt, trefligt och oberoende på mina räntor.

– Vidare! – uppmuntrade Holmes.

– Pengar – återtog Archer – äro en otreflig sak, när man ej har dem, men har man fullt upp, så äro de mycket bra. Jag är nu en lycklig man så godt som någon, njuter all möjlig komfort, har inga bekymmer och saknar ej anseende i min hemtrakt. Herrskapen bjuda mig på middagar, och jag är insatt som ledamot i både kyrkorådet och skolrådet. Jag har skäl att tro, att miss Ellinor, syster till en parlamentsledamot, ej skulle vägra att bli mrs Perkins Archer n:r 2, men, gentlemen, vi akta oss! Den räf, som mist en tass i saxen, sticker ej dit den andra. Ingen ny upplaga af Sally, ingen styfmor åt min son Jim! Han är 13 år, lång för sin ålder och en riktigt stilig pojke, gentlemen. Sin skola har han i Walkers-house, där man endast tager emot barn af stånd, och han är intim vän med unge Robert Stanton, son till sir Edward Stanton till Rawnbury-hill och kusin till hans härlighet lord Markland och till öfverste Forth vid husarerna. Pojkarna äro som lif och själ, och Jim är just nu på ett par dagars besök på Rawnbury-hill. Han är där så godt som barn i huset.

– Jag har träffat öfversten vid en atlettäflan och har haft äran gifva hans härlighet mina råd vid ett brydsamt tillfälle – anmärkte Holmes aktningsfullt. – Fortsätt!

– Jag hade det alltså så lugnt och trefligt jag kunde önska ända till i går, då något inträffade, som alldeles förtagit både min sömn och min aptit.

– Berätta, mr Archer. Ni är mycket intressant.

– Jag åt min middag ensam i går, ty pojken var hos sin vän Bob, son till sir ...

– Vi känna er sons vän, uppehåll er ej vid hans släktförbindelser, sir.

– Nå, jag hade ätit min middag och satt just och öfvervägde en viktig kommunal fråga, huruvida man skulle taga bropengar vid den nya bron eller icke – sir Edward vill det, men kyrkoherden sätter sig däremot –, då jag beslöt att söka upp en karta i biblioteket – jag har inrättat ett sådant vid Brightstone-park. Jag tog vägen genom korridoren och därvid – gentlemen, skall jag kalla det tur eller otur? – råkade jag snubbla på mattan ...

– Brandy och whisky ...

– Nej, sir! Var det något, så var det gammalt portvin – men allt nog, jag snubblade, och pladask låg jag raklång på golfvet med utsträckta armar, som om jag velat taga järnkaminen i famn. När jag reste mig, höll jag i min högra hand ett hopskrynkladt papper – det hade legat kastadt bakom kaminen, och i fallet hade jag omedvetet gripit fatt däri. Jag är en ordningsmänniska, gentlemen, och vill ha ordning i mitt hus, och särskildt förarga mig papper, som ligga och skräpa. Jag ämnade gifva huspigan en duktig skrapa, hvarför jag tog med mig papperet som ett bevis på hennes slarf. Inne i biblioteket kom jag att kasta en blick därpå, och, gentlemen, om jag ej bedrager mig, sa handlar det om något rysligt brott.

Min vän Holmes' ögon fingo en fosforisk glans.

– Hvar har ni papperet? – sporde han.

– Här – svarade Archer. – Det är för dess skull jag sökt upp er, sir.

Holmes granskade papperet noga under tre, fyra minuter, undersökte det med tillhjälp af en lins, höll det mot dagern och luktade därpå. Sedan lämnade han det åt mig.

Det var aflångt, fyrkantigt, grundligt skrynkladt och ej öfver höfvan rent. Ungefär en fjärdedel af dess högra öfre del var bortsliten. Hvad jag läste var följande:

»Onsdag d. 22 ..... hämndens dag ... i morgon .... färdigt ..... andra pope .... ingen revol ... ... ast dolk och förgi ....bben sofver ju kl. 10? .... dje dörren till höger i koridoren? Nattens arbetare.»

När jag återställt denna besynnerliga skrift i min väns händer, tog han på sitt metodiska sätt till ordet:

– Vi konstatera, att papperet är af vanligaste godtköpsslag, utan något utmärkande; det är tydligen ett blad ur en anteckningsbok. Vidare konstatera vi, att det är ett bref, hvaraf en del blifvit bortrifven. Vi hafva då att återställa dess lydelse i dess ostympade skick. Har ni gjort det, mr Archer?

– Visst icke! Hur skulle jag kunna det?

– Då skall *jag* göra det. Det är endast två saker, som bereda någon svårighet; den ena är datum. Dagen är den 22, men månaden? Hvilken månad, mr Archer?

– Det kan ju ingen veta, månadsnamnet är ju bortrifvet.

– Åh, saken är enkel nog. Brefvet är ej gammalt, jag kan tryggt säga, det är skrifvet i år, bläcket är icke ens fullt svartnadt. Tag den här almanackan, mr Archer, och se efter, huru många onsdagar, som i år ha datum den 22!

Archer bläddrade i den lilla boken. – Nå, min värld, aldrig har jag sett maken! Det är bara *en,* onsdagen den 22 augusti.

– Och i dag ha vi torsdagen den 23 – sade Holmes allvarligt. – Brefvet talar om ett brott, som skall utföras i natt.

Jag såg Archer rysa, men Holmes fortsatte på sitt lugna, metodiska vis, som verkar så imponerande :

– Den första gåtan är löst, den andra lämna vi tills vidare. Öfriga små luckor fyller jag själf och läser då så här: »Onsdagen den 22 augusti. Hämndens dag är inne i morgon. Allting är färdigt. Möt mig vid andra poppeln. Ingen revolver begagnas, endast dolk och – här kommer det gåtfulla ordet, som vi tillsvidare hoppa öfver – Gubben sofver ju kl. 10? Är hans sängkammare ej 3:dje dörren till höger i korridoren?» Mr Archer, finns det några popplar vid Brightstone-park ?

– Ja visst, en hel allé.

– Godt. Och ert sofrum är ...

– Tredje dörren till höger i korridoren! – utropade Archer förfärad. – Min Gud! Det är då verkligen mig det gäller?

– Det synes så. Hur dags går ni till sängs?

– Tidigt, redan klockan 9.

– Och sofver alltså kl. 10.

– Jag olycklige! »Gubben» – det är då verkligen jag?

– Helt säkert.

– Man vill stjäla mina pengar.

– Man vill något värre, sir. Man vill hämnas på er, man vill använda dolk.

– Och detta skulle drabba mig i morgon?

– Nej i natt som stundar. Men ni kan vara lugn. Ni har lagt er sak i mina händer, och ej ett hår skall krökas på ert hufvud.

– Mr Holmes, ni är min skyddsängel.

– Ni skall vara lika trygg i natt, som ni är nu, där ni sitter i min länstol. Men låt oss gå vidare i vår undersökning. Hvem är brefskrifvaren ?

Oaktadt hans vädjan måste både jag och Archer låta frågan blifva obesvarad. Holmes smålog litet öfverlägset.

– Vi skola reda ut den saken tillsammans. De stora, förskriftmässiga bokstäfverna angifva en hand, ej alltför mycket öfvad att handtera pennan, men de äro ej heller skrifna af en helt och hållet obildad person. Stilen är ej den vanliga bland oss engelsmän utan liknar den, som nyttjas af någon, hvilken håller på att lära sig vårt språk och vår skrift. Så finnes det två staffel : poppel med *ett* p och korridor med *ett* r. Jag har på grund häraf sju olika, men sannolika antaganden; af skäl, dem ni senare skola inse, väljer jag detta: brefskrifvaren är utländing. Men af hvilken nation? Ingen europé; en sådan begagnar i våra dagar hvarken ordet eller saken »dolk» – han skulle säga »knif». Fullt tillräckligt skäl för mitt antagande skulle dock denna omständighet ej vara, men det vinner afgörande bekräftelse genom det ord i brefvet, som vi hittills gått förbi. Det ordet är naturligtvis »förgiftad» och afser något vapen, men ingen europé, huru stor skurk han än må vara, nyttjar förgiftade vapen af det enkla skäl, att han ej förstår sig på lämpliga gifter. Brefskrifvaren är alltså en icke-europé. Men från hvad land? Han anser sig ha skäl att hämnas på er, mr Archer. Har ni någonsin förorättat

någon japan, kines, neger eller dylik främling?

– Ingen alls, så vidt jag vet.

– Ni är en visare man än ni anar, sir, ni uttalar just fulla sanningen. Det är någon, som ni *ovetande* förorättat. Anar ni ej hvem?

– Aldrig ett grand.

– Jag skall då säga er det, men först en fråga. Finns det i arfvet efter er farbror några dyrbara, egendomliga ädelstenar eller dylikt?

– Icke en enda. Arfvet bestod endast i värdepapper och obligationer.

– Det förenklar saken betydligt. Vi ha ej att göra med några brahminer eller andra fanatici, som kommit hit för att hämta tillbaka guden Wischnus stulna öga eller annat sådant. Ingen kan misstaga sig på brefskrifvarens person: han är er indiska kusin, sonen till er farbror och den bruna kvinnan. Ni, mr Archer, har fått det arf, hvilket han betraktar som sin rättmätiga egendom; han vill hämnas och kanske återtaga hvad han kan af arfvet.

– Ni har rätt, sir! Det är alldeles klart, det är min indiska kusin. – Mr Archer var alldeles utom sig af beundran, och äfven jag måste säga några smickrande ord om min väns skarpsinne.

Holmes log stilla. – Om ni hade litet logik, mina vänner, så hade ni själfva kommit till detta resultat. Ni fick ju arfvet för tre år sedan.

– Noga räknadt 2 ¾.

– Det bekräftar saken. Er bruna kusin beslöt sig väl knappt omedelbart för att hämnas. Förberedelserna till resan togo tid och än mer själfva resan. Hitkommen måste han sätta sig in i förhållandena, sederna, sakläget samt i språket, det sista emedan han behöfde engelska medhjälpare. Ni kan invända, att han ju var en engelsmans son och väl fått en engelsk uppfostran, men det är tydligt, att fadern ej vårdat sig om honom det minsta, då han ej gifvit honom ett öre i testamente. Anser ni i alla fall de 2 à 3 åren vara en för lång tidsperiod, så ber jag er komma ihåg, att en österlänning har tålamod, han förhastar sig icke, han vill vara säker, att slaget träffar, innan han utdelar det.

– Ni är en underbar människa, mr Holmes! – utbrast Archer hänförd. – Det är ej underligt, att min son Jim är galen i böckerna, som handla om er. Tänk, för en timme sedan hade hvarken ni eller jag en aning om, att min indiska kusin fanns till, och nu veta vi till punkt och pricka, hurudan varelse han är.

Holmes nickade välvilligt och bifallande. – Vi komma nu till brefvets adressat. Därvidlag ha vi följande fakta att hålla oss till: adressaten befinner sig i ert hus; han eller hon – könet lämnar jag tills vidare oafgjordt, men begagnar för korthetens skull den maskulina formen – har blifvit störd vid brefvets läsning och kastat det bakom kaminen; han har tillträde till er våning; han är en tanklös och lättsinnig människa – ingen annan än en sådan kastar ett dylikt bref ifrån sig, äfven med afsikt att sedermera taga upp det; han har sysslan att städa korridoren, ty eljest måste han befara, att någon annan vid sopning eller dylikt kunde finna och läsa brefvet; han har blifvit hindrad att före och under middagen hämta brefvet, eftersom ni fann det, just när ni gått ifrån bordet. Jag kan som min mening uttrycka, att adressaten tvifvelsutan är en »hon», en feminin varelse. Finns det någon person i ert hushåll, på hvilken detta träffar in, mr Archer?

– Det är Mary, jag kan gå ed på, att det är Mary.

– Och hvem är Mary?

– Första huspigan, en liflig och tanklös flicka. Hon städar i öfre våningen och korridoren, och under middagen hade jag dörren till matsalen öppen för hettans skull. Det är hon och ingen annan.

– Möjligt, till och med troligt. Dock däri få vi nog klarhet sedermera.

– Det är hon, den gemena varelsen, som vill mörda mig! Och jag som varit så vänlig mot henne! Men jag skall låta häkta henne ... – Archer hade sprungit upp och stod i sin vrede djärf och stark som en bild af Mars. Men han sjönk åter ned i sin stol helt modfälld vid Holmes' kraftigt accentuerade tilltal:

– Nej, sir, det skall ni *icke*. Häkta henne eller säg bara ett ord till henne, och den egentlige bofven blir varnad och drager sig undan för denna gången, men uppgör nya anslag mot er, hvilka ej som nu tillfälligtvis spelas i edra händer. Det är *den indiske kusinen,* som det är af vikt att fånga; först när han sitter inom lås och bom eller är förvisad från England, kan ni sofva i ro.

– Hvad skall jag då göra? – klagade Archer.

– Ingenting, alls ingenting, fara hem, äta er middag och dricka ert vin – dock i dag i ytterst ringa kvantitet – läsa er tidning och gå till sängs som vanligt kl. 9.

– Och låta mig mördas som ett murmeldjur i dess håla! – utbrast Archer förfärad.

– När jag, Sherlock Holmes, tagit saken i min hand, är ni lika trygg som en kung i sin borg, bevakad af ett helt garde. Ni måste lyda mig blindt eller ensam stå ert kast; hvilket väljer ni?

– Jag lyder, sir, jag lyder som en blind hundvalp. Men ni följer mig nu till Brightstone-park ?

– Nej, det skulle väcka uppseende och förstöra mina planer. Men var lugn. I den stund jag behöfs, skall jag vara där. Hör på, mr Archer, hvar ligga köket och tjänstefolkets rum?

– I västra ändan af huset, nedre våningen.

– Hvilka rum åt östra sidan?

– Ett blomsterrum och ett förmak.

– Korridoren är i öfre våningen ?

– Ja visst.

– Kan ni laga, att hakarna till fönstren i förmaket ej äro pålagda i kväll? Men ingen får märka något.

– Det kan jag lätt ombestyra utan att det väcker uppmärksamhet, ty jag brukar hvar afton se till, att fönster och dörrar äro riktigt stängda.

– Det är bra.

– Ursäkta mig, mr Holmes, men jag ville nämna, att från förmaket går en vindeltrappa upp till korridoren. Kanske det kan vara nyttigt för er att veta det.

– Ni saknar ej omdömesförmåga, mr Archer. Er upplysning sparar mig besvär. Att ni ej somnar i kväll, tager jag för gifvet. Men hvad som än sker och hvad ni än hör, så lämna ej ert rum, förrän jag ropar er.

Sedan Holmes inhämtat en del ytterligare upplysningar om lokaliteterna vid mr Archers villa, var öfverläggningen slutad, och klienten tog afsked. Men ifrån nu var min vän som en annan människa,

tillgänglig, vänlig, humoristisk. Fisken hade kommit i vattnet, fågeln fått lyfta vingen. Fiolen lades i sin låda, och vi åto vår middag i riktigt treflig stämning.

* * *

Augustikvällen var mörk men ljum, då strax efter 9 tvenne mörka gestalter försiktigt och lyssnande till hvarje ljud tassade sig fram till östra gafveln af mr Archers villa, så vidt möjligt döljande sig bakom gårdens buskgrupper. De mörka gestalterna voro Sherlock Holmes och jag.

Förmaksfönstren voro lätta att öppna – om deras läge hade Holmes naturligtvis gjort sig underrättad af Archer –, vi svingade oss in, stängde noga efter oss samt trefvade oss sedan med skorna i hand uppför vindeltrappan och stodo snart i korridoren. Holmes rekognoscerade terrängen – till hans gåfvor höra också syn som en lo och steg som en katt. – Allt är lugnt – hviskade han vid återkomsten från sin spejarfärd – i köket äta tjänarna sin kvällsvard, yttre dörren är låst, det elektriska ljuset släckt i förstugor och trappor. Vi placera oss här i närheten af trappuppgången; bofven eller bofvarna, ty de *kunna* vara två, måste passera här förbi. Men icke ett ljud eller en rörelse, Watson, förr än jag befaller.

Stumma och orörliga stodo vi tryckta tätt intill väggen; omkring oss låg allt i djupaste mörker. I förstone förnams någon gång ett slammer nedifrån köket, men det upphörde snart – man hade tidiga vanor i detta hus. Därefter var allt som dödt; grafmörker och graftystnad rådde.

Väntans stunder skrida alltid med snäckgång, men i en belägenhet som vår krypa de dubbelt sakta framåt. För att fördrifva tiden genomgick jag i minnet Englands konungalängd, samtliga nordpolsexpeditioner samt alla de sjukdomssymtom, som patologien känner till. Emellertid började mina knäleder styfna, omärkligt böjde jag vänstra benet. Omärkligt? Jo vackert! Ett sakta »st!» lärde mig, att Holmes hört och missbilligat min rörelse.

Vi hörde klockan in i matsalen slå 10, och hon slog 11. Ingenting hände, ingenting misstänkt, ingenting som antydde närmandet af en mänsklig varelse. Mina ben började nu bli lika känslolösa som en indisk fakirs, det kröp i mina armar som tusentals myror, och ögonlocken ville falla tillsamman. Ett nattligt yrfä satte sig på min näsa, det kittlade outhärdligt; jag lyfte fingret och petade bort det; åter susade för mitt öra som en andehviskning min väns varnande »st!». Nu började mitt tålamod svikta. Huru länge skulle vi då stå där som nubiska dörrvaktare i en seralj? Kom då aldrig bofven? Jag var just i stämning att upptaga en kamp mot honom, trots hans förgiftade vapen. I samma mån som mina ben domnade bort, växte ock i mitt sinne ett doft hat till såväl förbrytaren som rättvisans representant, till detektiven som till bofven, till det indiska arfvet och till min egen dumhet, som fört mig hit, då jag kunnat sofva lugnt i min goda säng. Hvarför blandade jag mig i ett äfventyr, som möjligen kunde skaffa mig ett dolksting i kroppen eller en rispa af ett förgiftadt vapen, men aldrig ett uns ära eller vinst? – bådadera tillföllo alltid min vän och mästare. Han var alltid ettan, jag aldrig annat än nollan ägnad endast att mångfaldiga hans storhet.

Medan jag i mitt sinne hvälfde dylika tankar, slog klockan 12. Nu stod jag ej längre ut, jag hade just på läpparna orden: »Detta ger jag – – – » då jag hejdades af ett ljud, ett svagt, men alldeles tydligt ljud: gnisslandet af järn mot järn. En nyckel vreds om i en dörr. Därpå förnummos sakta smygande steg, först nere i förstugan, sedan i trappan.

Med ens var stelheten försvunnen ur mina leder och förargelsen ur mitt sinne. Jag gjorde min vän Holmes en tyst afbön för mina onda tankar; jag erkände, att han aldrig misstog sig.

Nu voro de tassande stegen alldeles inpå oss. Då skar ett gällt skrik genom den nattliga tystnaden, och i samma ögonblick hörde jag Holmes’ stämma: – Upp med blindlyktan, Watson!

Lyktans sken belyste scenen framför mina ögon. Som en panter hade min vän störtat sig öfver den intet försåt anande förbrytaren och slingrat sina armar omkring honom, så att han stod där fången, utan möjlighet till motstånd. I detta skrufstäd befann han sig dock allenast några sekunder; jag hörde ett klingande metalljud, och så voro hinduens armleder försedda med en i ljusskenet glimmande prydnad: Holmes' säkra, nätta patenterade handklofvar. Många gånger såg jag min vän anbringa dessa på sina offer, men aldrig kunde jag utrannsaka sättet, hvarpå det skedde. Det tycktes, som om Holmes hade båda sina händer upptagna på annat håll, men i en blink, innan förbrytaren eller någon annan fått en aning därom, voro armbanden på sin plats. Man visste aldrig, hvilket man mest skulle beundra, Holmes' snabbhet och säkerhet i sina slutledningar eller i sina handlingar.

Striden var ändad – det hade ju knappt varit någon; segraren ville taga sitt byte i beskådande.

– Lys hit, doktor, på vår indiske vän. Låt oss taga i betraktande den poetiska »Nattens arbetare». – I sin segerkänsla blef min vän gärna litet humorist. – Ett dåligt arbete och en dålig förtjänst i natt, eller hur, sahib? ... Ah, så ung! Bara pojken! Uppbördsmannen måtte ha gift sig sent. För öfrigt vet ni, Watson, att österlänningarna alltid äro spensligare än sönerna af gamla England och se vida yngre ut, än de äro. Och han är knappt mera brun än en engelsk pojke efter en solig sommar. Fadern var ju också engelsman, och förskräckelse gör blek. Stilla, sahib Ali eller Isnu eller hvad ni kan heta, edra händer äro säkert fästa och fly kan ni icke. Men nu, Watson, måste vi lugna mr Archer; jag är rädd, att han håller på att förgås af oro. Hollah där, sir! Kom ut! Faran är öfver, fågeln är fången.

Fågeln hade stått mållös af öfverraskning med några fåfänga försök att slita af sig bojorna. Nu omsider fick han sans nog att framstamma: – Hvad vill ni mig? Släpp mig! Hvad illa har jag gjort? – Hans röst var till följd af hans upprörda själstillstånd så oredig och stammande, att vi knappt kunde uppfatta orden. Också brydde vi oss föga om hans protester – desamma, som hvarje förbrytare i hans läge får på läpparna. Något helt annat tog vår uppmärksamhet i anspråk.

Mr Archer gläntade på sin dörr, men kom ej ut: – Är faran verkligen öfver? – sporde han med darrande stämma. – Kan odjuret ej mörda mig? Har ni tagit ifrån honom hans förgiftade vapen, sir? För dem är jag så rädd.

– Så stanna då där ni är, tills jag visiterat honom – svarade Holmes och öfvergick från ord till handling. Emellertid fick jag annat att akta på. Nere i förstugan hördes brådskande steg, det elektriska ljuset flammade plötsligt upp i trappa och korridor, tre kvinnor och en karl, alla i deshabillier, rusade uppfor trappan; de voro naturligtvis husets tjänstepersonal.

En af kvinnorna hade flera trappstegs försprång före de andra.

– Mary, akta dig! Tänk om det är tjufvar! – ropade till henne en varnande röst från hennes kamrater. Det var alltså Mary, första huspigan, den medsammansvurna i komplotten mot husbondens lif; hon kunde af denna orsak vara mera djärf och hade mera brådt än de andra. Något af Holmes' ande kom öfver mig. Just som hon nått öfversta trappsteget och innan hon hunnit gifva sin medbrottsling något tecken eller meddelande, grep jag med ett hårdt tag om hennes armar – de voro för öfrigt bara, runda och mjuka – samt höll henne fast. Hon gaf till ett skrik, gjorde några häftiga rörelser för att komma lös och slungade mig i ansiktet de förbittrade orden :

– Hvem är ni? Hvad vågar ni göra? Släpp mig! Otäcka människa, ni vill väl ej kyssa mig? Ser ni icke, att jag är en ärbar flicka?

Men samtidigt hörde jag Holmes, halft för sig själf, halft för mig, kungöra resultaten af den visitation han utförde: – Portmonnä – naturligtvis – 3 shilling och småmynt –; tändstickor, vanliga; fällknif, grof, stor,

mycket begagnad, ett simpelt vapen; ah! corpus delicti! – Se hit, Watson! Ett etui, flätverk af en utländsk gräsart, något liknande det vi kommo öfver hos den andamanske vilden – ni minns historien om de fyras tecken? Om vi öppna etuiet, få vi se de förgiftade vapnen; lita därpå, Watson!

Långsamt och försiktigt öppnade han fodralet. Jag lutade mig något tillbaka för att fullt tydligt urskilja dess innehåll; detta utgjordes af fyra egyptiska cigarretter, ingenting annat. Holmes ansikte förlängdes; för första gången hörde jag ur hans mun orden: – Hvad är detta? Detta begriper jag ej.

Emellertid hade trion nere i trappan fått situationen klar för sig och uppstämde i kör: – Det är en tjuf i huset! Och två poliser, som ha tagit honom! – Jag fick dock ingen tid till aktgifvande hvarken på trion eller Holmes' reflexioner, ty när mitt byte, Mary, såg min uppmärksamhet vänd ifrån henne, vred hon sig med ett hastigt ryck ur mitt tag och skickade mig med en väl anbragt stöt för bröstet tre alnar tillbaka mot väggen, hvarpå hon segerstolt intog en försvarsställning, lämplig att tillbakaslå hvarje anfall, i det hon utropade: »Oförskämda karl, tjuf eller polis eller hvad ni må vara, försök icke att röra mig! Jag är en ärbar engelsk flicka och det här är mitt hus, d. v. s. min husbondes. – Och du, Will Sparlow – hon sände denna senare del af sin indignation ned åt trappan – hvad är du för en karl, som låter din fästmö ofredas, utan att komma henne till hjälp?

Det blef ej Will som gaf svaret, det kom från ett annat håll, från fången. Hittills bortvänd från trappan och delvis skymd af postamentet till en bildstod, gjorde han nu en half vändning med ropet: – Mary!

Vid ljudet af sitt namn tog flickan ett par steg framåt, så att hon kunde se in i fångens ansikte. – Jim! – skrek hon till. – Nå, min skapare, det är Jim som de tagit!

Eggad af fästmöns ord och handling, fattade Will Sparlow – betjänten – mod och kom upp, åtföljd tätt i spåren af kokerskan och andra husjungfrun, och åter lät den trestämmiga kören höra sig.

– Jim! Det är verkligen Jim! Sannerligen är det icke master Jim! – Samtidigt stack Archer sitt hufvud utom dörren: – Hvad är det? Är det något med min – – . Han fullbordade ej meningen, utan stod som fastnaglad med ena handen på låset och ögonen så vidöppna och orörliga, som om han fått slag.

– Hvad – vill – detta – säga? stammade han till sist.

Holmes gjorde en presenterande handrörelse mot sin fånge. – Träd ut, mr Archer! Allt klart, sir. Här ha vi hinduen, bofven, mördaren.

– Har master Jim mördat? – sporde betjänten upprörd.

– Gud! Jim har mördat! – skrek andra huspigan.

– Olyckliga barn! Hvarför gjorde han det? – snyftade kokerskan.

– Galenskaper! – utropade Mary. – Jim har icke mördat mer än jag. Det är en snäll gosse. Allt det här är bara påhitt af poliserna.

– Jim en mördare! – sade Archer, som nu trädde ut till oss. – Omöjligt. Skulle min pojke, min Jim vara en mördare?

– Er pojke? – sporde Holmes och jag på samma gång.

– Ja visst, min son Jim Perkins Archer.

– Visst är det master Jim – bekräftade fyra röster rundt omkring oss.

Omgifven af bekanta och tydligen sympatiserande personer fattade fången mod: – Hvad är detta för rysliga upptåg, pappa? Hvad vilja de där karlarna mig? Laga, att jag blir fri från dessa – de klämma mig – han höll upp handklofvarna, så att deras blanka yta glimmade mot ljusskenet.

Allmänt rop af öfverraskning, hvilken hastigt öfversteg till indignation och hotfullt mummel. – Jim är fängslad! Stackars gosse! Tag af honom otyget, eljest – – ! Mary ägnade härvid min person en särskild tirad: – Det är den där grofva karlens tillställning, det är jag säker på. Hade han hunnit, hade han nog satt bojor på mig också.

Vid allt detta stod jag så slagen och rådvill som en femårig eskimåpojke skulle stå i vimlet på Londonbron. Hvad kunde allt detta betyda? Min själ fylldes af vissa obehagliga aningar, åter började jag önska, att jag denna natt legat i min goda säng hemma hos mig i stället för att deltaga i min väns nattliga utflykt. Jag såg på Holmes, och äfven hans anletsdrag uttryckte allt annat än tillfredsställelse. Men det stora hos honom var, att han behärskade hvarje situation, äfven den brydsammaste.

Med vördnadsbjudande lugn och en domares hela auktoritet vände han sig till sin fånge: – Är du ingen hindu?

– Hindu? – upprepade den tilltalade. – Har ni inga ögon, sir, eller är ni galen?

Min vän brydde sig ej om ohöfligheten. Lika vördnadsbjudande som förut vände han sig till Archer: – Är detta er son?

– Ja visst, jag har ju sagt det.

– Och ni, mina vänner och här närvarande vittnen, bekräfta denna uppgift?

Holmes' högtidliga ton och frågans officiellt juridiska form gjorde ett djupt intryck på dem, till hvilken frågan ställdes; ett par ögonblick syntes de öfverlägga med sig själfva i liflig känsla af svarets vikt, men så kom ett enhälligt »ja».

– Då är ett misstag begånget – afgjorde Holmes, tog ur fickan en liten nyckel och befriade Jim från de obehagliga armbanden. Hela hans uppträdande härvid var så öfverlägset och ändå mildt, att ej blott det hotfulla mumlet helt och hållet förkväfdes, utan alla de närvarande, Jim inbegripen, såg upp till min vän med samma känsla, hvarmed man mottager en konungs ynnestbevis. Han framstod tydligen i allas ögon såsom en rättvisans, mildhetens och människokärlekens inkarnation. Men öfver mitt oskyldiga hufvud utgötos däremot vredens skålar; de blickar, som riktades på mig, gåfvo utan all tvekan vid handen, att man i mig såg situationens onda genius, upphofvet till nattens oro och Jims förfördelande; särskildt fanns i Marys ögonkast en hel centner af förbittring och förakt.

En minut ägnade sig Holmes åt njutningen af den tysta beundran, som ägnades honom – för en dylik var han långt ifrån okänslig –, sedan sade han: – Affären är afslutad för i natt. Mr Archer, ni kan med lugn gå till hvila och befalla tjänstfolket detsamma. Och hör på! Har ni ett par sängar för natten åt mig och min vän? Jag vill stanna och göra några undersökningar här i morgon.

– Visst har jag rum; ett par stå alltid redo för gäster. Mary, se till att hörnrummet och gula kammaren genast bli i ordning – befallde Archer.

Mary underkastade oss en pröfvande granskning; hvad Holmes angick, aflopp den synbarligen mycket tillfredsställande, men jag var afgjordt Marys svarta får. – Skall den där stanna också? – frågade hon med en betecknande nick mot mig, och då husbonden endast svarade med ett onådigt: – Gör som jag sagt! – gick hon sin väg med en egensinnig knyck på sitt för öfrigt rätt vackra hufvud. Äfven de öfriga tjänarna drogo

sig tillbaka.

När vi blifvit ensamma frågade Archer orolig: – Men hinduen, mördaren? Honom ha vi ju ej fått fatt?

– För honom kan ni i natt vara trygg, sir. Antingen har något hindrat honom att komma hit, eller har hans medbrottsling anat oråd och varnat honom. I hvarje fall är uppträdet nyss för honom varning nog att för natten inställa hvarje företag. Men det är en dag också i morgon, mr Archer. Vi hunno ej målet på rakaste vägen, men vi taga en omväg och skola hinna det.

– Ni gör mig i alla fall så glad, att ni stanna här, gentlemen. Och hvad sägs? Jag har knappt förmått smaka en bit på hela dagen – oron, förstås, gentlemen – och är rasande hungrig; troligen äro ni detsamma, resan hit och ert nattarbete böra ha gifvit aptit. Skulle icke en smula kallskuret och en droppe vin passa bra ofvanpå arbete, vaka och oro?

Vi förekommos af master Jim, som nu, när faran var öfver, visade sig som en liflig, käck och fritalig ung man.

– Ypperligt, pappa! Du har ibland lysande idéer i ditt gamla hufvud. Supé klockan ett! Det är, som vore vi londonska snobbar. Riktigt kiligt! Jag är så rysligt hungrig, och springer ned att befalla Dora ställa i ordning ett riktigt bussigt kalas. – Han försvann, innan vi, Holmes och jag, hunno uttrycka vår åsikt, hvilket också var öfverflödigt, då den väsentligen sammanföll med master Jims.

* * *

En halftimme senare sutto vi fyra man högt i matsalen, på Brightstone-park vid ett dukadt bord, som gjorde all heder åt kokerskans eller Jims goda vilja att upprätthålla husets anseende för gästfrihet.

Vi hade druckit vårt första glas vin, då Archer vände sig till sin son: – Jim, hvarför kom du hem i natt, då du ju skulle stanna i Rawnbury-hill tills i öfvermorgon?

– Bob Stanton – svarade Jim med munnen full – fick telegram sent i går kväll att rycka in som halfback i »Yngsta lagets» fotbollstäflan om lördag; unge Landsford hade fått ondt i knät, Bob måste resa på fläcken för att träna sig, och då följde jag med hit med kvällståget. Jag brydde mig ej om att telegrafera till dig, ty då hade du suttit uppe och väntat, och det ville jag icke. Den lilla fjärdingsvägen från stationen tyckte jag, att jag kunde gå, och min hufvudnyckel hade jag i fickan. – Men ingen har sagt ett ord om anledningen till spektaklet i natt. Ni trodde visst, att jag var en tjuf?

– Mycket värre, Jim – sade fadern – en mördare.

– En mördare? Tog polisen mig för en mördare? Det var lifvadt! Så har ni pratat om en hindu; hvilken hindu?

– Min kusin – min fars brorson.

– Har du en kusin som är hindu, pappa? Det här blir allt trefligare och trefligare. Hvad vill han här, efter du hämtat polis?

– Mörda mig, för arfvets skull, förstår du, Jim – sade Archer dystert.

– Nå i hela världen! Pappa, du blir ju riktigt intressant på gamla dagar. Det här är ju som en detektivhistoria. Aha, nu begriper jag! Ni skulle knipa hinduen, och så fingo ni mig. Det var komiskt! – Men hvem har upptäckt den där hinduiske kusinen? Om honom har du aldrig talat förr, pappa.

– Jag visste ingenting om honom, förrän mr Sherlock Holmes här – Archer visade på min vän – underrättade mig om honom.

– Hvem? – skrek Jim. – Sherlock Holmes! – Han tappade knif och gaffel på bordet. – Är *ni* Sherlock Holmes, den store detektiven?

– Så är mitt namn, master Jim – sade Holmes blygsamt.

– Den, som alla böckerna handla om?

– Just så.

– *Han* sitter till bords med mig! – utropade Jim med en blick mot himlen eller snarare taket. – *Han* har satt handklofvar på mig! Aldrig kunde jag drömma om något dylikt! Tänk, när Bob får veta det! Han blir grön af afundsjuka. Och icke är det värdt mer, att Landon Heart sticker mig i näsan med sin morbror öfversten och hans äfventyr i Boerkriget – *nu* kan *jag* stuka honom. Jag skall vara klassens hjälte en hel månad. – Och ni – Jim vände sig till mig – ni är bestämdt doktor Watson?

– Riktigt, sir.

– Jag visste det. Jag har alla edra böcker, jag vet inga, som äro så kiliga, icke ens indianböckerna. – Mr Holmes! Vill ni göra mig riktigt glad?

– Gärna, min unge vän – svarade mr Holmes välvilligt.

– Gif mig handklofvarna till skänks – som ett minne, förstår ni. Jag skall visa dem för pojkarna. De bli rent perplexa.

Holmes mulnade. – Handklofvar äro icke leksaker för barn.

Men Jim gaf sig ej så lätt. – På visst sätt har jag rätt till dem, sir, ni har själf satt dem på mig. Jag är fri engelsman, sir, och mitt hus är min borg. Gif mig dem! Det är den minsta upprättelse ni kan skänka mig.

Jag tyckte, att pojken hade rätt och förordade, liksom Archer, hans begäran. Holmes öfverlämnade halft motvilligt de nätta, blanka pjäserna till Jim, hvilken mottog dem nästan med vördnad och en god stund sysselsatte sig med studiet af deras mekanism, medan vi äldre samtalade om likgiltiga saker.

Jim hörde emellertid till den sortens folk, som väl kunna för stunden afledas från en viss tankegång, men alltid vända åter till densamma.

– Hur kunde mr Holmes veta, att hinduen fanns till, och hur visste han, att den bruna släktingen skulle komma i natt och söka mörda dig, pappa?

– Jo, ser du, min gosse, jag fann i går middag ett bref bakom kaminen; däri stod alltsammans. Mary är hinduens medbrottsling.

– Mary – utlät sig Jim föraktligt. – Äh, Mary är icke med om sådant. Hon är en snäll flicka.

– Jo, Jim. Jag har närt en orm vid min egen barm – sade Archer, hvilken portvinet gjort en smula känslosam.

– Det tror jag ej på. Pappa, får jag se brefvet.

– Jim, min son, jag tycker inte om, när ägget vill lära hönan värpa. Mr Holmes har lagt allt i dagen så klart, att en blind kan se det. Kom ihåg, att du är bara en skolpojke, Jim. För resten, läs själf. Här är brefvet.

Det var högst intressant att iakttaga master Jims ansiktsuttryck, när han slätat ut det skrynklade papperet mot bordet och tog det i betraktande. Hvarken förr eller sedan har jag sett ett par pojkögon så nära att trilla ur hufvudet.

– Är detta brefvet från hinduen?

– Ja visst – svarade fadern. – Du kan naturligtvis icke läsa det riktigt, men mr Holmes.

– Nå men du store! Det här var då det kiligaste af allt! Det öfvergår böckerna.

Jims hela varelse skakade af den våldsammaste skrattparoxysm, han måste luta sig mot bordet för att ej falla af stolen. Detta obefogade glädjeutbrott framkallade ett mörkt moln på min vän Holmes' panna – han håller starkt på ett passande uppförande af unga personer. Äfven Archer, ehuru en tämligen svag far, fann sig föranlåten att visa missnöje.

– Ni bär er illa åt, sir! Är det dylika seder man lär sig i sir Edwards familj?

Jim sökte tillbakahålla sin munterhet, men hans tal afbröts af oupphörliga anfall af skrattlystnad. – Bli icke ond, pappa, men jag kan icke reda mig – – det är för galet – – om du visste det, skulle du själf –

– Så säg då, hvad du skrattar åt, ohyfsade pojke! – Archer gjorde en hotande rörelse med handen.

– Pappa du – det är så utomordentligt komiskt – det där brefvet – – det har *jag* skrifvit.

– Du? Ni? – ljödo i samklang våra tre förvånade röster.

– Ja, just jag.

– Du Jim? Ville du mörda din far? Och det med förgiftade vapen? Sinnesrörelse och portvin gjorde Archer patetisk.

– Äh, hvad du är dum, genmälte Jim en smula respektlöst. – Icke ville jag mörda dig, och ej heller någon annan för resten. Trots allt, är du en riktig hedersknyffel till farsgubbe, det vet du, att jag tycker, och ingen har jag heller i världen, som riktigt bryr sig om mig, utom du.

– Nå, hvarför skrifver du då sådana rysliga bref, Jim?

Min vän Holmes ansåg omständigheterna kräfva hans personliga ingripande. – Mr Archer, ni har lämnat den här saken i min hand: tillåt mig att föra den till slut. Låt oss gå logiskt till väga, endast så komma vi till målet. – Master Jim, har ni skrifvit detta bref?

– Ja visst.

– När?

– I förgår.

– Under hvilka omständigheter?

– Nå, om det ändtligen skall fram, under latinska lektionen i skolan.

– Hvar fick ni papperet?

– Jag ref ett blad ur min glosbok.

– Hur förklarar ni, att en bit af papperet saknas?

– Mr Ribbon, vår andre lärare, kom på mig med att skrifva i stället för att höra honom förklara Livius. Jag var rädd, att han skulle komma och läsa, hvad jag skrifvit, hvarföre jag ref sönder bladet och kastade ena biten på golfvet, men då jag såg, att han ej brydde sig om att gå ur katedern, stoppade jag den andra i fickan.

– Hur kom denna rest af brefvet bakom kaminen?

– Då jag i går skulle resa till Rawnburyhill, hade jag mycket brådt för att ej komma för sent till tåget. Som jag gick genom korridoren, kom jag att känna i min byxficka, där fanns papperet, en blyertsstump samt en sönderbruten schackspelspjäs. Jag ville ej ha med mig skräpet till Rawnburyhill, utan kastade det bakom kaminen. Kanske ligger det andra där ännu.

– Ert vittnesmål, master Jim, bär sanningens prägel, och ni besitter, sir – låt mig lyckönska er därtill – en ej ringa logisk skärpa. Men ännu en sak: i hvad ändamål författade ni det där brefvet?

Jim rodnade. – Är det nödvändigt, att jag talar om det?

– Absolut. Rättvisan kräfver fullkomlig klarhet i alla detaljer.

– Nå, må gå då. Ser ni, gentlemen, som pappa brukar uttrycka sig, vi pojkar i femte klassen ha en litterär klubb. Vi ha sammanträden hvar torsdagskväll, då vi läsa upp, hvad vi författat. Somliga komma med poemer och dylik tillgjordhet, andra skrifva afhandlingar om Ruskin eller om »den engelska kvinnan som maka och moder» – det är idiotiskt, och det mesta är förstås stulet ur böcker och tidningar, men ni kan tro, sir, att de brösta sig som påfåglar däröfver. Men Bob Stanton och jag kommo öfverens att slå dem ur brädet allesamman, och Bob sade till mig : Vi skola skrifva en detektivhistoria, en sådan där som Watson skrifver om Sherlock Holmes, och vi låna en del ur de där böckerna, som du, Jim, ju nästan kan utantill. Pojkarna skola blekna af häpnad och afund. – Så sade Bob, och vi hade satt verket i gång: det handlar om en kafferhöfdings hämnd på en boerfarmare och en engelsk detektivs upptäckt af brottet. Vi hade just hunnit till tredje kapitlet, där kaffern med hjälp af en buchman, som tjänar i boerns hus, skall utföra sin hämnd, och jag hade fått på min lott att skrifva ett bref härom från kaffern till buchmannen. Under lektionen fick jag en bra idé härtill, den jag ville skrifva upp, innan den glömdes.

– Godt, master Jim, er förklaring är tillfredsställande. Men hvarför skref ni det där om popplarne och tredje dörren? Det passar in på detta ställe, er fars gård, men icke på en boers hemvist. Där finnas inga popplar.

– Finns det icke? Det visste jag icke. När vi i första kapitlet skulle skildra boerns hem, ville Bob förut, att vi skulle taga till mönster Rawnbury-hill, men det är ju ett slott, och boerna bo ju ej i slott, och så beslöto vi låta boern bo i en gård lik denna med popplar och allt.

Under förhöret hade Jims skrattlystnad alldeles försvunnit. Jag nästan misstänker, att han inför min väns domaraktiga värdighet och inkvisitoriska tillvägagående kände sig som en anklagad, nästan en brottsling. Vi andra, jag och Archer, hade lyssnat med förvåning och intresse.

Efter förhörets slut satt Holmes en stund i tyst begrundande, hvarefter han tog ordet.

– Mr Archer! Mitt värf här är slutadt. I morgon bittida återvänder jag och min vän till London. Men låt mig lyckönska er. Ni kan för framtiden lefva i ro utan att frukta den indiske kusinen. Han är död; ja, än mer, han har aldrig funnits till.

– Mr Holmes, hvad säger ni? Är det hela ett misstag? Ha vi sprungit i ogjordt väder, sir?

Med orubbad värdighet svarade min vän:

– Mr Archer! Ni lämnade mig ett bref. Det innehöll hot om en brottslig hämnd. Hvad lofvade jag er? Att gripa brefskrifvaren och ställa honom som fånge inför er. Hvad har jag utfört? Hvem skref brefvet? Unge master Jim. Och stod han ej för en timme sedan inför er med sina handklofvar om sina armleder? Såvidt jag kan se, har jag uppfyllt mitt åtagande och spridt ljus öfver hela affären.

– Åh, ni har rätt, sir – medgaf Archer – ni har alltid rätt.

– Jag misstager mig aldrig – afgjorde Holmes.

– Detta var då den kiligaste detektivhistoria jag kunnat drömma om – utropade Jim. – Och tänk, att den är sann, och att jag själf upplefvat den!

Följande morgon sutto min vän Sherlock Holmes och jag på tåget till London. Holmes sysselsatte sig mest med Times, men plötsligt sade han: – Watson, om det här behöfver ni icke skrifva någon bok. – Och det har jag ej heller gjort.

———

III.
Prinsessan af Bandalore.

Jag hade till doktor Watson öfversändt de nummer af St. D., i hvilka jag refererat våra samtal om hans vän Sherlock Holmes. Som jag emellertid hört, att han fortfarande vistades på landet, medan jag återvändt till London, var det mig en stor och glädjande öfverraskning, då jag en dag såg honom inträda i mitt rum.

– Jag tackar för referaten – sade han vänligt. – De äro mycket bra, d. v. s. jag antager, att de äro det. Som ni vet, läser ingen författare, hvad andra skrifvit, och dessutom kan jag ej svenska. Men jag är viss, att referaten äro bra – jag hyllar fullkomligt vår moderna tidningskritiks princip: man bedömer ej arbetet utan författaren. Jag tycker om er, mr Stig, därför är, hvad ni skrifver, bra. Men jag är missnöjd med en passus i ert bref, som innebär ett grymt misskännande af min vän Holmes.

Jag var ytterst förvånad. Jag trodde mig ha sagt idel smickrande saker om doktorns berömde vän, och jag sade det.

– Ni har misskänt honom, ni som hela världen. Ni skrifver: »det är att beklaga, att en så rikt utrustad ande skall sakna ett väsentligt drag i en manlig karaktär: känslan för kvinnliga behag». Hvem har sagt er, att så är förhållandet?

Doktorn var nästan ond. Jag ursäktade mig så godt jag kunde. – Ni har aldrig i edra böcker, ej ens med en halfdragen ande, vidrört den sidan hos honom.

Doktorn sänkte skuldmedveten sitt hufvud. – Ni har rätt: jag har varit en ofrivillig orsak till världens vrånga dom. Nåväl, mr Stig, har ni tid och lust, så vill jag och det genast åtminstone inför er godtgöra mitt fel.

Jag hade bådadera i öfvermätt. Vi tände våra cigarrer, doktorn satte sig bekvämt till rätta i min länstol och begynte förtälja.

* * *

En dag mottog jag från Sherlock Holmes följande biljett: »Napoleon hade alltid sin historieskrifvare hos sig; han hette Bourienne. Ni är min Bourienne. Gör er ledig och besök mig. Stora ting stunda. Sh. H.»

Jag gjorde mig ledig; min praktik lade aldrig hinder i vägen därför – allmänheten anser, att den, som skrifver

bra böcker, måste skrifva dåliga recept –, och min hustru hade rest att gästa bekanta – vi hade varit gifta i 2 år, och hon gästade numera mycket ofta sina bekanta.

Ett par timmar senare satt jag alltså på min vanliga plats i Holmes' mottagningsrum, slött läsande i en tidning, med min vän midt emot mig. Ni känner situationen af mina böcker, den är alltid densamma. Holmes gned sällsamma toner ur sin fiol, men afbröt plötsligen sitt spel: – Watson, hvad slags penna begagnar ni, när ni skrifver?

Jag såg upp förvånad – inför Sherlock Holmes är förvåning mitt permanenta tillstånd.

– Naturligtvis stålpenna – svarade jag.

– Naturligtvis. Men skaffa er nu en penna af guld. Man begagnade en sådan vid undertecknandet af frederna i Prag och Frankfurt, och ni skall skrifva en betydelsefullare handling än dessa tvetydiga traktater. Jag håller på att vinna en seger jämförlig med Nelsons vid Trafalgar. Min handlingskraft och mitt skarpsinne stå på sin höjdpunkt.

Hela min person bildade ett lefvande frågetecken. Holmes log.

– Ni vet ingenting, världen vet ingenting, de 6 millioner krälande varelser, dem vi kalla London, veta ingenting. Jag ensam vet och handlar, ordnar mina arméer till en jättekamp. Jag för dem osedda genom dunkla hålvägar, tills de omotståndligt bryta fram och krossa fienden i atomer. Hvad stort sker, sker tyst. Men om 8 dagar skall England, skall Europa häpna. Hör på, doktor, ni känner ju Moriarthy?

– Professorn? Ja visst.

– Ni vet, att han är jordens största skurk, ett missfoster, ett mänsklighetens plågoris; i sin hand håller han trådarna till hvarje ogärning, som under de senaste åren utförts ej blott i England, utan äfven på kontinenten. De där nöten vid Scotland Yard veta det, men våga ej peka åt honom med ett finger; han skrattar åt dem. Det finnes blott en enda man, den han fruktar, det är mig, Sherlock Holmes. Endast åt en enda lefvande människa har naturen gifvit större gåfvor än åt Moriarthy. Han har ett snilles hjärna, en lords nobless, han disponerar oerhörda rikedomar, alla länder vimla af hans agenter. Han hade kunnat blifva en Newton eller en Chamberlain, men han älskar brottet för brottets skull. Därför skall han dingla i galgen, och den, som för honom dit, är jag.

Min vän gjorde en paus, hvarefter han fortsatte :

– Han och jag utkämpa en strid på lif och död, om få dagar står det afgörande slaget. Han är en fisk, kring hvilken jag dragit mitt nät; orolig simmar han omkring för att finna en utgång, men stöter alltjämt hufvudet mot garnet. I kassaskåpet därinne i mitt sofrum har jag papper, som äro snaran kring hans hals. Watson, förstår ni nu, hvarför ni måste skrifva med guldpenna?

Jag förstod, men hade ingenting att svara; jag endast kände min ringhet inför denne store man; han var Napoleon, jag bara Bourienne. Något svar behöfdes ej heller, min vän väntade det icke. Jag var endast bergväggen, mot hvilken han ropade, för att höra ekot af sina ord återkastas till hans öron. Holmes förde fiolen till hakan, och med den fulltoniga klangen af en hel orkester lät han ur strängarna ljuda »Napoleons marsch öfver Alperna» lik en triumfsång.

Midt under musiken öppnades dörren, och en besökande trädde in. Hans yttre angaf gentlemannen, t. o. m. en man ur high life. Misslynt öfver att bli störd, kastade min vän en hastig blick på den inträdande, och jag tyckte mig höra en falsk ton, ett a i stället för ett ass, skära in i harmonien. Kanhända var det ett misstag, ty Holmes fortsatte obekymradt sitt spel, tills han slutat reprisen.

– Ah, ni spelar »Napoleons marsch öfver Alperna», mr Holmes, och det med verklig aplomb – sade den främmande gentlemannen. – Min tro är, att Napoleon aldrig brukade den marschen uppe i alppassen; han var en snillrik man, som visste att Alperna ha förrädiska bråddjup och klyftor, och att man ej bör spela segermusik, innan slaget är vunnet.

Min vän log, i det han lade bort fiolen. – Napoleon spelade marschen, när han kommit på Alpernas sista sluttning och visste, att han hade Italien i sina händer. Men tillåt mig presentera: Min vän doktor Watson – professor Moriarthy.

Jag nästan tumlade tillbaka. Moriarthy här! Boaormen i lejonets kula! Professorn låtsade emellertid ej märka min häpnad.

– Hvem känner ej mr Holmes' berömde historieskrifvare? – sade han artigt, hvarefter han vände sig till min vän: – Jag kommer öfverraskande, men ej olägligt, vill jag hoppas?

Hans sätt var intagande förbindligt. Till min glädje kan jag konstatera, att min vän ej gaf honom efter härutinnan.

– För all del, professor, inga ursäkter! Ni kommer ej alls olägligt. Jag kan säga, att jag till halfs väntat ett besök af er endera dagen. Var god och sitt!

Han sköt fram en stol, gästen kastade en hastig blick omkring sig, hvarefter han satte sig. – Jag är ensam, och herrarna äro två, men jag har ingen orsak att ej antaga mr Holmes' vänliga anbud. Ni behöfver ej titta åt bordslådan, där ni har er revolver, doktor. Jag är alldeles obeväpnad; mr Holmes vet det.

Min vän nickade bifallande. Som vanligt var min lott att sitta förvånad. Professorn vände sig till mig:

– Ser ni, doktor, mr Holmes har sina goda skäl att ej ännu låta det komma till någon våldsam sammanstötning oss emellan. Han är ännu icke färdig med alla sina arrangemanger, han vet, att ett slag nu blefve ett slag i luften. Er vän är en af de klokaste människor, som finnas. Men hvad han kanske icke vet är, att om jag ej fri och lös står på Bakerstreet 35 minuter härefter, så kommer n:r 22 B vid nämnda gata, d. v. s. just detta hus, att omedelbart med en knall springa i luften, och det vill mr Holmes undvika, om ej för sin egen persons skull, ty han är en modig man, så för vissa papper, dem han förvarar i sitt kassaskåp i sofrummet.

Jag har upplefvat afgankrigets fasor, men jag bleknade likväl inför utsikten att sitta rätt öfver en fördold mina. Emellertid lugnade mig professorn välvilligt.

– Ingen omedelbar fara, doktor! Katastrofen inträder endast under vissa förutsättningar. Det hela inskränker sig för öfrigt till några kilo dynamit, nedgräfda i husets grundvalar, och en fin elektrisk ledningstråd, hvilken går till ett hus i närheten, där det finnes en knapp att trycka på. Om ingen rör vid knappen, så sitter ni lika trygg som lordkanslern på sin ullsäck.

Trots dessa lugnande försäkringar sökte likväl mitt öga med hjälplös ängslan min vän Holmes. Han satt till det yttre oberörd, men af rörelsen i hans axlar märkte jag, hur han skakades af ett invärtes skratt.

– Ni är alltid förutseende, professor – sade han artigt. – Jag vet, att tråden finnes där, och antar, att ni har rätt också i fråga om knappen. Men hur vet ni, att dynamiten finnes?

– Jag har själf sett den läggas dit – upplyste den alltid lika välvillige professorn.

– I torsdags natt, kl. 1,35 – bifogade Holmes. – Tom Whistley gräfde ned paketet i källaren och dolde tråden i mrs Somriths, min hushållerskas träbråte. Men vet ni, hvem som tillverkat dynamiten ?

– Verkligen icke. Ni gör mig nyfiken, sir.

– Tillverkaren är den, som nu har äran samtala med er. Den dynamiten kan ni behandla med slägga eller kasta i en glödande masugn utan risk af explosion.

Min vän njöt en sekund af sin triumf, hvarpå han fortsatte i välvilligt förmanande ton:

– Ni skulle ej litat på Tom, sir. Det var dumt. Sedan 14 dagar stod han i min sold.

– Tom! – utropade Moriarthy. – Omöjligt!

– Ingenting är omöjligt, sir. För öfrigt är saken intet trolleri. Jag visste, att Tom hade en käresta i Battertsey, uppasserska i ett tredje klassens värdshus; det visste icke ni, och därför kunde jag taga honom ifrån er. Kvinnan och kärleken, sir, voro trådarna, i hvilka jag ryckte, och så måste han sprattla. Kvinnor, sir, äro upphofvet till alla dumheter i världen; sky dem som pesten, utom när ni behöfver dem som trådar att rycka i. Var nu ej ond på stackars Tom, det lönar sig ej. Han är redan långt utom er räckvidd.

För några sekunder hade professorn förlorat sin godmodigt förbindliga min, men endast för några sekunder. Han nickade bifallande och sade: »Utmärkt, mr Holmes, nästan snillrikt! Vore jag fransman, skulle jag applådera. Men er artiga uppriktighet kräfver ett gensvar. Se här, gentlemen, denna miniatyrdosa. Om jag trycker på den här lilla fjädern, sprider sig ögonblickligen i rummet en sötaktig arom. Akta er för den! Om ni inandas den bara två sekunder, äro ni inom 30 lika stendöda som gamle kung Arthur i sin sarkofag. Det är ba-ha-tai-gift; ni, mr Holmes, känner till det.

– Hur ginge det er själf? – sporde min vän.

– Ingen fara för mig. När jag nyss gick uppför trappan tog jag ett halft gram Oxygeton sulphuris melanopyrati, och det är som ni känner, ett ofelbart motgift.

– Och jag har tagit det 3 gånger i dag, såsom jag gör alla dagar, sedan jag fick veta, att ni hade giftet i ert våld. Det är således endast stackars Watson, som står risken. – Holmes' skratt blef nästan hörbart, och han var tydligen vid rent af uppsluppet lynne. Nåväl, han kunde skratta, han, men jag hade sannerligen ingen anledning därtill. Äfven Moriarthy syntes finna situationen lustig.

– Ni är en mästare, mr Holmes, min mästare till och med, jag erkänner det – sade han.

Min vän var långt ifrån okänslig för komplimanger från en sådan auktoritet; hans ansikte antog ett uttryck, som ej ofta visade sig där: den blygsamma självtillfredsställelsens, och han bugade sig lätt.

Plötsligen slog professorn om i en annan ton: – Men, mr Holmes, vi likna ju barnungar, när vi sysselsätta oss med dylika lekverk. Hvartill tjäna dessa löjliga försiktighetsmått? Ni kan ej lägga hand på mig; ett dylikt förhastadt steg skulle omstörta alla edra stora planer. Vi kunna alltså sitta i ro och diskutera, och jag har verkligen kommit hit för att med er öppna en diskussion.

– Var så god.

– Ni är en klok man, sir, och jag är ej heller något dumhufvud, men ödet har fört oss in i motsatta läger och gjort oss till motståndare; till sist har det oss emellan kommit till en kamp på lif och död. Hvem skall segra? Ingen vet det, vi veta endast, att endera af oss två måste gå under, och att i hvarje fall världen gör en stor förlust, den mister en af sina högst begåfvade andar. Är detta en ställning värdig tvenne sundt tänkande män ?

– Hvart vill ni komma, sir?

– Låt oss sluta fred? Må våra banor skiljas! Jag skall lämna fältet här i England fritt åt er och söka mig en annan verksamhetskrets.

– I er förra bransch?

– Hvem vet? Vi ha ej profetians gåfva numera, mr Holmes. Kanske, kanske icke ... Detta ligger också utom området för våra förhandlingar. Frågan är helt enkelt den: Vill ni låta mig obehindradt lämna England, så lofvar jag er att ej mer sätta min fot på dess mark och skall ej heller utöfva någon verksamhet på denna sidan kanalen.

Holmes betänkte sig en minut, men ej längre.

– Nej, det vill jag icke, Moriarthy. Jag vill det icke. Jag kan öfva förbarmande med en usling, som brutit lagen i en stund af passion eller nöd, men ni, ni är hufvudet för den värsta tjuf- och mördarliga, som besudlat Englands mark under tre århundraden; ni har djäfvulen i hjärtat, och därför skall jag ej sluta förr än jag ser er dingla i galgen ...

– Eller själf ligger någonstädes som ett lik – inföll professorn.

– Alldeles – genmälde min vän kallt. – Ni har fullkomligt fattat situationen.

Professorn reste sig och strök med rockärmen lätt öfver sin skinande felbhatt. – Ni förkastar mitt anbud. Nåväl, jag har gjort, hvad jag kunnat, ni får ansvara för följderna. Au revoir, mr Holmes, adjö, doktor!

Han gick lugnt och sorglöst mot dörren, min vän gjorde intet försök att hindra honom. Han satt kvar i sin länstol försänkt i tankar. – Hvilken man! – hörde jag honom mumla med ett beundrande tonfall. – Hvilken skada, att världen ej har rum för oss båda, honom och mig!

*

Knappa 5 minuter senare stannade en vagn utanför vår port, och vi hörde fraset af siden utanför vår dörr. Denna gick upp, vågor af parfymbemängd doft slogo emot oss, och en dam i den mest diskret-fashionabla toalett stod framför oss. Hon kunde vara vid pass 40 år och allt i hennes hållning, manér och språk angaf den bildade damen, en verklig lady, med för sina år väl behållen ungdomlighet och behagfullhet.

– Mr Holmes, antar jag? – sade hon vändande sig till mig.

– Jag är mr Holmes – svarade min vän. – Denne är doktor Watson. Hela England känner oss, men ni är ursäktad, ty ni är en främling i London.

Damen såg undrande på min vän. – Hur i all världen vet ni detta? Hur känner ni mig?

– Jag känner er ej alls, men jag ser, att ni är kommen till England för – låt oss säga 2 månader sedan. Jag finner hos er 4 kännetecken, som ej kunna bedraga.

– O, mr Holmes! Det är då sant, hvad jag läst om er underbara skarpblick? Just för att anlita den, har jag tagit mig friheten uppsöka er.

– Beklagar, men min tid är upptagen af andra, större värf. Kan ej stå er till tjänst – sade min vän sträft. – Vänd er till Scotland Yard!

– Dit? Till idioterna där? Aldrig.

Min väns anlete ljusnade. – Min fru, ni äger en hos kvinnor sällsynt egenskap: ni har omdöme.

– O, mr Holmes, hvad jag är smickrad, då ni säger det. Jag antar, att ni ej sätter kvinnan högt.

– Ingen stor man gör det. Kvinnan har ingen logik, ingen tankekraft, ingen hjärna. Hon är en fonograf, som endast upprepar, hvad männen talat in i henne.

– Måhända gör ni kvinnan orätt, mr Holmes. Men för er är det ju naturligt att tänka så. För den, som står på spetsen af S. Paulskyrkans kupol, måste ju människorna, som kräla på gatorna, synas som pygméer.

Min vän log mildt och vackert. – Icke illa sagdt, min fru. Ni har uttalat en djup sanning.

– Mr Holmes, ni är mycket vänlig, alltför vänlig och god för att skicka bort en stackars underlägsen kvinna utan hjälp och tröst.

Till min öfverraskning gaf min vän till svar: – Var god och sitt, min fru, och säg mig orsaken till ert besök. Jag skall se till, om jag kan göra något för er. Men fatta er möjligast kort.

– O, hvad ni är älskvärd, mr Holmes! – Damen satte sig, sköt tillbaka sin hvita fjäderboa och begynte:

– Mitt namn är Whalters, Lydia Whalters, änka efter major John Whalters vid 3:e bengaliska bergsartilleriet. Vid min älskade Johns död – hon förde sin battistnäsduk till ögonen och lät därvid ett helt moln af parfym sväfva genom rummet – återvände jag till England, dit jag anlände för 7 veckor sedan jämte min skyddsling Dar Mila.

– Hvem? – afbröt Holmes. – Dar Mila? Man eller kvinna?

– En ung flicka om 19 år.

– En flicka! Lämna alla bisaker åsido.

– Dar Mila är ingen bisak. Hon är en prinsessa.

– Ah, en prinsessa! Det förändrar saken. Ni är mycket intressant, min fru. Var god och fortsätt.

– Hennes far var Dar Singh, naboben af Bandalore – kanske ni ej känner till Bandalore?

– Jag känner allt, min fru. Bandalore ligger i Indien.

– O mr Holmes, ni har rätt. Ni känner ju allt. Då vet ni, att Bandalore är ett litet rike, bara på en 6–7 millioner människor, men icke desto mindre är naboben en af Indiens rikaste furstar. Det är diamantgrufvornas skull, förstår ni. Dar Singh var min mans vän – o, så många härliga dagar vi tillbragte i nabobens trädgårdsslott vid Rivaputra, ett fullkomligt sagoslott, mr Holmes! Jag ville därför ej säga något förklenande om Dar Singh, men jag känner, att inför er kan man ej dölja något. Nåväl, Dar Singh var en indisk regent, d. v. s. litet för mycket despot och litet för mycket nyckfull; han handskades en smula lättvindigt med sina undersåtars hufvuden och ägodelar. Följden blef en revolution, hvari Dar Singh miste krona och lif, och hans systerson, Sandar Singh, upphofvet till rysligheten, intog tronen. Lyckligtvis räddades Dar Mila af en trogen tjänare och flydde till oss, till John och mig. Hon var då bara 15 år, och hade måst fly, som hon gick och stod. Ett litet knyte med kläder och en ask med diamanter till en eller två millioners värde var det enda, hon hann taga med sig.

Hon stannade hos oss till stackars Johns död – han var en sådan vän af plumpudding med brinnande sås, och plumpuddingen tog lifvet af honom. Jag återvände då till England, och Dar Mila följde mig.

I London väntade oss öfverraskande underrättelser från Bandalore. Dar Singh hade ej precis varit hvad man kallar sitt folks fader, men med Sandar Singh hade man kommit ur askan i elden. Också hade det uppretade

folket förjagat Sandar och utropat Dar Mila till härskare. Så snart underhandlingarna med den brittiska regeringen hunnit afslutas, skulle Dar Mila resa till Bandalore, och jag naturligtvis följa henne.

Ni tycker förstås, mr Holmes, att jag varit alldeles för långrandig, men betänk, att jag bara är en kvinna! Ni skulle, förstås, framställt alltsamman i fem ord.

Min vän gjorde en bifallande nick. – Var god och fortsätt.

– Jag kommer nu till den sak, för hvars skull jag sökt upp er. O mr Holmes! Allt är så besynnerligt och uppskakande hemlighetsfullt. Som ni vet – fast ni vet det ju icke – har Dar Mila sitt sofrum innanför mitt; det finnes ingen annan ingång därtill än genom min sängkammare. En morgon ligger jag vaken och tänker på stackars John – det gör jag mest hela nätterna, sir – då jag hör Dar Mila utstöta ett skrik. Jag rusar in till henne, hon sitter upprätt i sängen och håller mellan sina fingrar en besynnerlig ädelsten. Hon hade vid uppvaknandet funnit den på sitt nattduksbord, men den hade ej funnits där, när hon gick till hvila, och ingen af husfolket hade satt sin fot i rummet under natten, som ni förstår, mr Holmes. Dock skulle snart hända något ännu rysligare. En morgon några dagar senare fann hon på samma plats en skarpslipad dolk, och i morse en liten träask med 5 små kulor. O mr Holmes, ni som vet allt, säg hvad detta betyder!

Kall och oberörd som vanligt hade min vän åhört damens berättelse, men den mörka skugga, som lade sig öfver hans anletsdrag, visade, att han fann saken allvarsam.

– Låt mig se föremålen – sade han kort.

– O, mr Holmes, kan ni tro, att jag skulle föra med mig dylika rysliga saker? Dar Mila har dem liggande på en étagère i sin salong.

– Hur vill ni då, att jag skall kunna yttra mig? – sade min vän nästan uppbragt, men mildrade hastigt tonen. – Dock, ni är en kvinna. I vissa fall har ni omdöme, men är ändå alltid en kvinna.

– O, mr Holmes, jag är så ledsen, att jag är så dum och tanklös, men som ni säger, jag är ju bara en kvinna. Ni lämnar mig väl icke i min hjälplöshet? – Mrs Whalters nästan grät af förödmjukelse och ångest.

Jag beundrar alltid min vän, men sällan har han synts mig så storslagen som i denna stund, då han svarade: – Min fru, vore jag fransman, skulle jag svara: madame, jag beklagar oändligt, endast saker af omätlig vikt hindra mig att tjäna er, men jag är engelsman, och jag känner min plikt mot en furstlig person, äfven om dess skinn är brunt. Jag vet, att blått blod är af annan materia än vanligt rödt. Det skall vara mig en ära att ägna min tjänst åt hennes kungliga höghet Dar Mila. Min fru, er adress?

– Cupperhill, Strutton lane.

– Kan ni taga oss upp i er vagn?

– Med nöje. O, mr Holmes, hvad ni är god!

Två minuter senare sutto vi i vagnen, som rullade åstad till mrs Whalters bostad. Under färden nyttjade bemälda älskvärda dam tiden att gifva oss några vinkar af vikt. – Mr Holmes, doktor Watson, ni få icke stöta er på stackars Milas små egenheter, lofva mig det! Kom ihåg, att hon vuxit upp i ett indiskt harem som en själfhärskares dotter, van att befalla öfver hundratals tjänare. Ni få ej förvånas, om hon har en fast vilja och ej vill veta af några hinder för sina önskningar. Men det finns hos henne något ännu besynnerligare. Kunna ni tro det, att hon hyser afsky för alla män? Hon anser dem för inskränkta, lågsinnade, baksluga, egoistiska naturer, slafsjälar och lycksökare – hon dömer förstås efter de typer, hon sett i Bandalore. När hon var i Simla hos mig och salig John, var hon naturligtvis omsvärmad af en hel massa beundrare, men hon

var kall emot alla, kall som Himalayas snö. Kära barn, brukade jag säga till henne, kom ihåg, att lord Chatters tillhör en af Englands förnämsta ätter, och att kapten Billonsbury är son till en markis! Ni skulle sett hennes min, när hon svarade: Hvad rör mig – ja, hon begagnade verkligen det uttrycket – hvad rör mig, om den man åt hvilken jag skulle lämna mig själf och min krona är en trappsopare eller en furste? Jag skall aldrig gifta mig utan med den jag älskar, och denne skall vara en öfverlägsen ande, öfverlägsen i skarpsinne, öfverlägsen i mod; det är allt han behöfver vara.

Dessa upplysningar minskade naturligtvis ej vårt intresse för prinsessan; en furstlig persons åsikter kunna synas oss besynnerliga, men väcka alltid vår uppmärksamhet, oftast vårt gillande.

*

Vi anlände till Cupperhill, en tämligen anspråkslös byggnad, omgifven af en obetydlig park. Sedan mrs Whalters anmält vår ankomst, infördes vi i hennes höghets salong.

Naturligtvis var den ordnad i ett slags orientalisk stil, fylld af brokiga förhängen, mattor och dynor; i öfrigt var möbleringen synnerligen sparsam: ett par låga bord, en svällande divan, några taburetter, en del prydnadssaker på en étagère, däribland en vederstygglig Buddhabild af simpelt lergods. Ehuru det ännu ej begynt skymma, voro fönstergardinerna tilldragna, och öfver rummet kastade en hänglampa ett dämpadt, rosenfärgadt sken; oljan var tydligen parfymerad och spred en stark, nästan döfvande vällukt. Det hela var visserligen icke ägnadt att ingifva en alltför hög tanke om vare sig prinsessans rikedom eller smak, men orientaliska ögon se ju annorlunda än europeiska, och vi befunno oss ej heller i Rivapuras sagoslott utan i ett på månad hyrdt hus vid Strutton lane.

För öfrigt, hvem bryr sig om, huruvida infattningen är af guld eller af koppar, när ögat bländas af den blixtrande diamanten? Jag har någon gång skrifvit i en af mina böcker: »Under min beröring med kvinnor af flera nationer i tre världsdelar, har jag aldrig sett någon mera förtjusande varelse.» Orden gällde miss Morstan, sedermera mrs Watson. I sanningens intresse måste jag korrigera dem till hennes höghet Dar Milas fördel. Där hon vid vårt inträde låg utsträckt på divanen stödd på sin vänstra armbåge, framtedde hon bilden af den fullkomligaste österländska skönhet. Finlemmad, med idealisk harmoni i hvarje kroppslinje, i hvarje rörelse, med anletsdrag som en österns Venus, hy lik den mogna persiskans med en lätt teint af brunt, ögon, mandelformade, svarta som nallen, drömmande, men med eld på djupet – ah, mr Stig, Titian, Rafael, Murillo ha ej ens drömt sig något mera hänförande. Och hur väl hennes dräkt passade till denna exotiska skönhet: en gul sidenrock sammanhållen kring midjan af ett rödt bälte, mera uppenbarade än dolde hennes gestalts fullkomlighet, de ända till axeln bara armarna pryddes af gyllene armband, de likaledes bara fötterna – Cendrillon skulle bleknat af afund – voro instuckna i silfverbroderade tofflor. Ovillkorligen fördes mig i minnet det ofvan citerade uttrycket ur min bok, och jag kände som en samvetssak att moderera det, helst vid hågkomsten af mrs Watsons spetsiga, numera en smula rodnade näsa. och numret på hennes skor: 9 ¾.

Mrs Whalters presenterade: – Mr Holmes, doktor Watson.

Prinsessan svarade endast med en lätt böjning på hufvudet men hvilken fond af både behag och majestät i denna enkla rörelse!

Sin vana likmätigt hade Holmes öga endast för högheten, ej för skönheten, och tanke blott för sitt värf. – Ers höghet – sade han med en djup bugning, men på sitt affärsmässiga sätt – haf godheten visa mig föremålen, hvilka så sällsamt kommit er tillhanda.

– Mrs Whalters skall göra det – svarade prinsessan med utländsk brytning men med en röst, ljuf som aftonvindens sus i cypresserna vid Tårarnes källa i Coimbra. Mrs Whalters fullgjorde uppdraget, och min

vän begynte sin undersökning af föremålen.

– Denna sten – sade han – är en chrysopras af ej synnerligen högt värde, hvilket ytterligare förringas af den flerfärgade ringen i dess midt. En del af infattningen är kvar; stenen har våldsamt brutits bort från sin plats.

– Ur min fars krona – upplyste Dar Mila.

– Ah, ur en kunglig krona! Berätta allt hvad ni vet om denna sten! – I sin ifver glömde min vän helt och hållet sin vördnad för det kungliga blodet. Dar Mila sände honom ett förvånadt ögonkast, men sade:

– Stenen utgjorde spetsen af en lamidjiblomma, som prydde kronan; den var skattkammarens dyrbaraste juvel, värd tusen och åter tusen gånger sin vikt i guld och det just för den flerfärgade ringens skull. Denna ring gör stenen till en helig klenod, »Indras öga», en amulett, som skyddar sin bärare från allt ondt. Stenen bortstals tre nätter innan min far förlorade krona och lif.

– Watson – utropade min vän – här är stoff för er guldpenna. – Därefter upptog han nästa föremål till granskning.

– Orientalisk dolk, enkelt silfverhandtag, klingan tveeggad, löpande ut i en skarp spets, troligen förgiftad; guldinläggning längs klingan i form af en smal bladranka, å ena sidan afbruten af trenne, nyligen inristade cirklar. Hvad vet ni om denna dolk, prinsessa?

– Ingenting.

– Ni har ej sett den förr, t. ex. i Bandalore?

– Aldrig.

Holmes tog i handen det tredje föremålet.

– Rund, liten ask af sandelträ – indiskt arbete; däri 5 kulor liknande en apotekares piller, svarta, hvardera med en nästan osynlig hvit fläck; lukten egendomlig, kväljande, igenkännlig bland tusen andra. Kulorna äro fröna af Evonistas mortifera, en buske från Dekans bergstrakter. Sitt namn mortifera, den dödsbringande, har den fått, emedan hvarje varelse, som 10 minuter inandas dess utdunstning, är hemfallen åt en säker död.

– O, mr Holmes, kasta ut de förfärliga kulorna genom fönstret! – skrek mrs Whalters förfärad.

– Ingen fara! – lugnade henne min vän. – Kulorna äro fullkomligt oskadliga, endast den bladbärande busken kan döda. Fröna ha endast betydelse som symbol. Känner ni denna betydelse, höghet?

– Alls icke.

– Välan, vi komma framdeles därtill. Berätta, huru ni fann dessa saker.

– Mrs Whalters har ju sagt er det. När jag vaknade om morgonen, lågo de på mitt nattduksbord, som om kvällen varit tomt.

– Och ingen hade beträdt ert rum under natten?

Om ögonkast kunde döda, hade min vän aldrig mer utöfvat sina underbara gåfvor på vår syndiga jord. För blixten ur Dar Milas sköna öga bäfvade till och med Holmes tillbaka, han som ej bäfvat för mördares dolkar och revolvrar. Aldrig har jag sett honom så imponerad och förlägen. – Ber om ursäkt, menade alls ingenting – stammade han. – Med ers höghets tillstånd vill jag nu skrida till några undersökningar af lokalen – och liksom för att undkomma den vackra despotens missnöje skred han omedelbart till verket.

Jag behöfver ej beskrifva dessa undersökningar, jag har gjort det hundrade gånger i mina böcker, jag är led därvid. De äro sig alltid lika: det är ett snokande och tittande med eller utan förstoringsglas, ett luktande och smakande på allt, ett klättrande i träd, på tak och öfver murar, samlande af damm och cigarraska, mätande af fotspår, knackande i väggar, hvisslande och funderande, snärjande frågor till husfolket, plötsliga anmärkningar med oförklarligt innehåll till en hvar, som finns i närheten. Hvar bildad människa kan detta utantill; poliskonstaplarna i Paris och Trosa härma det. Jag kan förbigå det.

Undersökningarna upptogo mer än ett par timmar. För mig hade de gärna fått räcka ett århundrade, ty jag åtnjöt äran och nöjet att tillsammans med damerna intaga förfriskningar i prinsessans salong under ett det angenämaste samtal om vädret, teatrarna, fotbolltäflingarna och sista grufolyckan, ett verkligen bildadt samtal. Som sig borde var hennes höghet något tystlåten och furstligt värdig, mrs Whalters däremot mycket underhållande och älskvärd.

Omsider förenade sig Sherlock Holmes med oss, men afböjde alla förfriskningar.

– Först resultaten af mitt arbete – sade han, satte sig och begynte sin redogörelse.

– Jag har knappt någonsin förehaft en dunklare sak; allt viker från vanliga regler. Ni, mrs Whalters, som läser doktorns böcker, vet helt säkert, att brottslingar med förkärlek till plats för sina dåd välja ställen, där dammet ligger i högar eller marken är sank eller utgöres af mjuk trädgårdsmylla, alldeles som om de ville lämna sina fotspår som visitkort. Vanligen ha de också någon egendomlighet, hvarpå de kännas igen: ett träben som lämnar runda märken hvar de gå fram, en vildes fot, så olik civiliserade människors, ett afhugget finger, som saknas i de blodiga handaftryck, de lämna efter sig på väggar och dörrar. Ej sällan sätta de sig efter utfördt dåd i en länstol att röka sin cigarr, och askan, den de lämna efter sig, utvisar deras längd, tjocklek, anletsdrag och ansiktsfärg, bildningsgrad, vanor och samhällsställning. Men här finnes ej en aning af allt detta, här finns öfver hufvud ingenting.

– O, mr Holmes, stå vi då alltjämt lika hjälplösa? – utropade mrs Whalters.

Min vän log – det var Napoleons leende vid »fursteparterren» i Erfurt.

– Andra skulle stå rådlösa, men jag gör det aldrig. För mig får ej finnas några gåtor. Jag har haft 6 lösningar; en af dem är fullkomlig, den täcker alla omständigheter. Hör på! – Tjänarna stå utom saken. Ett rödt hårstrå i skafferifönstret – ditkommit i går kväll vid 11-tiden – väckte ett ögonblick min misstro, men det betydde endast ett par skifvor fårstek, en mugg öl och och ett dussin kyssar – kokerskan är en hängifven beundrarinna af traktens poliskonstapel. Ni har ett godt sätt med tjänare, mrs Wahlters. Ni byter om dem hvar 14:e dag.

– Eller hvar 8:e – upplyste damen.

– Mycket klokt. I dylika saker ha kvinnorna en fin instinkt. Ni får på det sättet alltid uppmärksamma, flitiga och ödmjuka tjänare – de äro alltid sådana den första veckan. Jag upprepar än en gång: ni är en dam med omdöme.

– O, mr Holmes, ni gör mig nästan stolt!

Min vän fortsatte:

– Första frågan blir: huru ha föremålen kommit in i hennes höghets sofrum? Jag har undersökt alla lokaliteter; ingen bräcka på tak, murar, väggar eller golf, en enda ingång, nämligen från det rum, där mrs Whalters vakar natten igenom öfver sin älskade makes minne. Föremålen måste ha kommit in genom fönstret. Men huru? De yttre lokaliteterna visa oss det. Ett stuprör för regnvattnets afledande går från

byggnadens tak till marken alldeles invid hennes höghets fönster, men den obekante, som medfört diamanten, dolken och kulorna, har ej kunnat begagna rörets nedre del, hvilken är alldeles förrostad och ej skulle uppbära ens ett barn. Han har i stället på vattenledningsröret vid gafveln klättrat upp till gesimsen öfver tredje våningen, på denna balanserat sig fram till stuprörets öfre del, som är nyreparerad, och på detta nått ned till fönstret, hvilket han ljudlöst öppnat – jag kan visa ett härför afsedt instrument, en af nutidens vackraste elektrotekniska uppfinningar. Mina damer, ni undra, att ni ej vaknat vid hans inträde i rummet men ni begagna ju refrichissörer för spridande af doftfin parfym? Nåväl, andra kunna begagna samma medel att fylla ett rum med döfvande ångor; ni veta om ingenting, ni somna in och sofva 3, 5 – 20 timmar, omedvetna om allt.

Hvem var den inträngande främlingen? Ingen karl i hela England utom »ormmänniskan» i Liptons cirkus samt en annan person, den jag ej vill nämna – jag hatar själfupphöjelse, mina damer – äger nog mod, smidighet och sinnesnärvaro att balansera på gesimsen. Men en österländing kan det, han är van vid dylikt. Den obekante var en österländing, låt oss säga en hindu.

Kom han som vän eller fiende? Den senare skulle stött dolken i hennes höghets bröst, ej lagt den på hennes nattduksbord. Vi kunna sålunda tryggt påstå: han kom som vän. I hvad afsikt? Tydligen för att frambära ett budskap till hennes höghet. Men hvarför på detta hemlighetsfulla sätt med tecken, ej med klara, öppna ord? Det finnes ej en skymt af tvifvel om orsaken: genom omständigheter, dem vi ej kunna utrannsaka, invigd i ett brottsligt anslag, var den obekante bunden till tystnad genom en af dessa förfärliga indiska eder, hvilka ingen hindu vågar bryta. Men vågade han ej tala, då kunde han i stället handla. Omedvetet efterhärmade han madame Rebus, den kvinna, som gifvit rebusgåtorna deras namn.

Hvad var då innehållet i hans gåtor? Tydningen är så klar, att ett barn kunde finna den. En ädelsten, utbruten ur er fars krona lämnades er, prinsessa; därmed underrättades ni om ert insättande till arftagarinna af tronen. Dolken, de hemlighetsfulla lönmordens verktyg, betecknar, att ert lif hotas af fanatiska fiender – märk, att dolken var tveeggad! – ringarna å klingan angifva, att mördarna äro tre, vapnets orientaliska stil, att de äro hinduer, sannolikt er kusin Sandar Singhs kreatur. De 5 kulorna meddela, att femte dygnet härefter är utsatt till dådets fullbordan och detta i allra första morgongryningen – den lilla hvita pricken på de nattsvarta fröna utsäger stunden lika tydligt som ord skulle förmått. Se där, mina damer, sakens beskaffenhet framställd i sina hufvuddrag. Jag har ytterligare 135 detaljer, som ha betydelse för mig, men med hvilka jag ej vill besvära hennes höghet.

Min vän hade slutat sitt föredrag. Mrs Whalters satt en bild af mållös förfäran. Jag hade i min vän Holmes' sällskap upplefvat alltför många uppskakande och öfverraskande tilldragelser för att känna någon egentlig fruktan, hvadan jag med lugn kunde iakttaga den verkan, min väns ord utöfvade på Dar Mila. I förstone hade hon visat sig orientaliskt likgiltig, men efter hand väcktes hennes intresse, det blef allt varmare, och snart såg jag hennes barm häfvas i allt snabbare vågor, ögonen fingo en sällsam glöd och höllos oaflåtligt riktade på min vän, som om hon fruktat att förlora ett enda af hans ord.

Holmes hade tystnat, en liten paus uppstod: då timade något märkvärdigt. Holmes sade:

– Nu skulle en droppe vin och vatten passa mig. Doktor, vill ni servera?

Naturligtvis var jag villig och utsträckte handen efter vinkaraffen, men drog den tillbaka som stungen af en orm. Jag möttes af en blick ur Dar Milas öga, skarp och genomträngande som ett svärd. Utan ett ord, med en kejsarinnas värdighet och en Peris behag reste hon sig från divanen, gick fram till serveringsbordet och fyllde ett glas, hvarefter hon berörde dess kant med sina läppar och knäböjande räckte det åt Sherlock Holmes.

Alla sutto vi förbryllade, häpna.

– Ers kungliga höghet! – var allt, hvad min vän förmådde stamma. Mrs Whalters glömde sin förfäran för sin häpnad: – Dar Mila! Hvad gör ni? – utropade hon och slog ihop sina händer.

Dar Mila förblef i sin knäböjande ställning med glaset lyftadt upp mot min vän.

– Jag hyllar en man, jag böjer knä inför öfverlägsenheten – sade hon lugnt, och vändande sig till Holmes fortsatte hon: – Drick! Och må från den fläck på glaset, där en flickas rena läppar hvilat, Lakschmi, kärlekens och skönhetens gudinna, uppehållaren Wischnus evigt dyrkade Sakti göra ditt hjärta lika rikt på värme, som ditt hufvud är rikt på visdom och din själ på mod. Då är du den fullkomlige.

Holmes hade upplefvat många sällsamma tilldragelser i sitt skiftande lif, men aldrig något liknande denna. En prinsessa och därtill en af jordens skönaste varelser böjde knä inför honom med ett uttryck i anletsdragen, sådant som Psyke måtte haft i den stund, då hon först föll uti Amors armar, med en blick så strålande, som om Sirius', Plejadernas, Södra korsets och himmelens alla konstellationer samlat sin glans däri.

Glaset darrade i min väns hand, så att en del af innehållet spilldes ut, hans färglösa kinder blossade, hans blickar öfverforo mrs Whalters och mig med nästan hjälplöst bedjande tvekan. Så fästes de åter på den tjusande varelsen vid hans fötter, och med ens höjde han glaset mot dagern för att se märket efter Dar Milas läppar, och tömde drycken. Stolt som en gudinna och med strålande panna reste sig prinsessan och återtog sin plats på divanen.

En lång och djup tystnad uppstod. Hvad skulle vi säga? Alla voro vi rof för sällsamma tankar och sinnesrörelser. Naturligtvis var det mrs Whalters, som först återvann fattningen och tog ordet – hon var ju kvinna.

– O, mr Holmes! Ni har visat oss, hvilken ryslig fara vi löpa. Hvad skola vi taga oss till? Det finnes blott ett enda råd: redan i kväll packa vi våra kappsäckar och resa till Paris, Neapel, Algier, hvart som helst, endast vi komma bort från detta förfärliga London.

Sålunda förd in på eget gebiet, återfann Holmes med ens sin fattning och sin beslutsamhet.

– Nej, mrs Whalters, det skall ni icke. Hennes höghets fiender skulle följa henne i spåren med nya anslag, och jag skulle ej vara tillstädes att afvärja dem. Här skall intet hår krökas på hennes ädla hufvud, jag svär det. Jag skall vaka öfver henne, och hon skall vara lika skyddad, som om ett garde af tio tusen man slöte sin bajonettspäckade mur omkring henne. I fyra dagar ännu löper hon för öfrigt ej den ringaste fara – hennes obekanta vän har underrättat oss därom – och på den femte dagen, ja, då skall jag lägga hennes fiender, krossade i atomer, inför hennes fötter som en gärd af min djupa vördnad och hängifvenhet.

Jag spärrade upp mina ögon. Holmes stod framför mig i en fullkomligt ny gestalt, en riddare, en hjälte, med ett drag af poet och trubadur. Endast hans själfmedvetna öfverlägsenhet var den gamla.

Mrs Whalters var likväl tveksam.

– Borde vi ej ändå resa?

Holmes behöfde ej svara; en annan, Dar Mila gjorde det i hans ställe.

– Vi stanna. När han säger det, han beskyddar oss, kunna vi ej löpa någon fara.

Från hennes höghets uttalade beslut fanns ej något val. Mrs Whalters medgaf att stanna. Kort därefter bröto vi upp. Med ett förtjusande leende räckte Dar Mila sin hand åt Holmes, ett ynnestbevis, hvarom jag gick helt och hållet miste. Kvinnorna äro ofta så besynnerliga; hvem kan begripa dem? Jag har varit gift i 2 år;

under de första tre månaderna trodde jag mig känna hvarje liten vrå af mrs Watsons sköna själ; efter ett år fann jag, att hennes inre, hennes lynne, hennes tycken och egenskaper, hade hela provinser om hvilkas tillvaro jag aldrig drömt, och numera står hon inför mig mest som en karta öfver Afrika från 1830-talet, där endast kusternas yttersta rand är tecknad, allt annat är obekant land. Allt jag vet därom är, att där finnas vulkaner.

Mrs Whalters följde oss utför trappan.

– O, mr Holmes! Hvad jag är glad, att jag känner edra åsikter om kvinnan! Alla mina lemmar darra, när jag betänker, att det kunde varit en annan än ni, till hvilken Dar Mila talat, som hon talade till er. Det var ju en fullständig kärleksförklaring. Jag tackar Gud, att ert bröst är omgärdadt med ett sjudubbelt pansar mot kvinnan och kärleken. Men stackars lilla Dar Mila! O, mr Holmes! Äfven jag har känt en hopplös kärleks kval – det var innan jag lärde känna min begråtne John. Stackars Dar Mila! Och hon, som försmått en lord!

*

Under hela 2 dagar hörde jag ej af Sherlock Holmes. Tredje dagens förmiddag satt jag i mitt mottagningsrum, afvaktande patienter, hvilka tyvärr icke ville infinna sig. Vid 12-tiden inträdde emellertid en hjälpsökande, efter allt att döma en rik man, en hvars botande kan skapa en läkares rykte. Han var öfverdrifvit fet med rödt, uppsvälldt ansikte och gråsprängda polisonger.

– Doktor, hjälp mig! – stönade han hest. – Jag har så svårt att andas – astma, förstår ni.

– Jag förstår och beklagar – sade jag lifligt deltagande. – Er kasus är tydligen svår, men vi skola nog få bukt på åkomman. Jag har haft en hel del astmapatienter och alltid lyckats göra dem bra.

Fullt enlig med verkligheten var knappt denna uppgift – jag hade framför mig mitt första fall af detta slag – men en läkares plikt är att uppmuntra sina patienter.

Jag gjorde de sedvanliga frågorna och ärnade skrida till den vanliga personliga undersökningen, då patienten öfverfölls af ett förfärligt kväfningsanfall, hvilket nödgade mig att gå fram till medikamentskåpet efter medicin. När jag åter vände mig om, satt på den sjukes plats – Sherlock Holmes.

– Hahaha! – skrattade han. – Jag drog er vid näsan nu igen, Watson, men se ej så förargad ut för det. Under närmaste tiden får ni nog se mig i många förklädnader, ty Moriarthys hejdukar ligga mig i hälarna, och jag har ej lust att låta dem titta i mina kort.

– Hur står affären med professorn?

– Ypperligt. Han känner hur snaran drages allt hårdare om hans hals; jag märker det, ty han börjar tillgripa förtviflade medel. Har ni läst morgontidningarna? Icke. Läs då här!

Han grep en tidning från mitt bord, utpekade ett ställe i nyhetsafdelningen, och jag läste.

»Osäkerheten i London är i tillväxt. Vi anföra några exempel. En viss mrs Somrith, på väg att göra några hushållsinköp, träffades af en från en murareställning nedfallande tegelsten och skadades i axeln; i vestibulen till mr Blairs banklokal blef en person rånad; en fjortonårig gosse öfverfölls på öppen gata, drogs in i en gränd och misshandlades utan minsta anledning; lokalpostvagnen sammanstötte med ett bryggeriåkdon, hvarvid en postväska på oförklarligt sätt försvann. Man berättar äfven om andra våldsgärningar, om hvilka vi dock sakna tillförlitliga uppgifter. Alla exemplen äro hämtade från ett litet och vanligen lugnt område, Bakerstreet och dess närmaste omnejd, och dåden ha alla utförts under de 2 sista dagarna. Att dylikt kan förekomma i hjärtat af London, är en skam. Hvad gör polisen?»

Så läste jag. Holmes skrattade.

– Hvad gör polisen? Sofver naturligtvis, det gör den alltid. Men vet ni, hvilka som voro föremålen för attentaten? Tegelstenen föll på min värdinna, mannen i vestibulen var Ralf Creekson, min agent, fjortonåringen chefen för min gatbataljon, postvagnen utgick från den poststation, där jag plägar inlämna mina försändelser. Alltsammans gällde mig, eller rättare mina Moriarthypapper. Professorn begriper att jag fått anledning förflytta dem, sedan han utforskat deras förvaringsställe i mitt kassaskåp, och han låter undersöka – onödigt hårdhändt, tycker jag – en hvar, som lämnar mitt hus och möjligen kan medföra papperen. Men jag leker med honom. I dag har jag besökt 9 banker och deponerat förseglade paket. Moriarthy kan antaga, att ett af paketen innehåller de papper, han så gärna vill få i sitt våld men lär få arbeta, om han skall undersöka 9 bankhvalfs valutor.

Min väns kropp skakades af hans tysta skratt. Efter en liten tystnad fortsatte han:

– Nu begriper ni, doktor, hvarför jag kom hit förklädd. Jag ville skona er. Ha Moriarthys spioner sett mig gå in till er, så misstänkte de, att jag möjligen lämnat er papperen. De ha fina näsor och öppna ögon. I ert ställe, Watson, skulle jag därför i natt sofva med blott ett enda öga och revolvern i hand. Kanske ni helst borde gå till sängs på ett hotell, ty professorn kunde få lust upprepa sitt dynamitexperiment här och med bättre framgång. Var på er vakt!

Jag har förut sagt, att det icke är ett oblandadt nöje att vara Sherlock Holmes' vän, och utsikten att vakna med en knif på strupen eller slungad 100 fot upp i luften ägde för mig intet tilltalande. Jag kunde ej underlåta att fråga:

– Men hvarför kom ni då hit, sir?

Holmes höjde förvånad ögonbrynen.

– Af vänskap, naturligtvis. Hvarför eljest? Jag ville prata med er, min vän. En människa kan ej tillfredsställas af endast jäktande efter brottslingar, sysslande med testtuber och glötande i böcker. Hon är ej endast nerver och hjärna – dessa tillhöra hennes lägre organism –, hon har äfven en högre, andlig, ideell natur. Hon behöfver få något äfven för denna, något som värmer hennes hjärta, något som fyller och lyfter hennes odödliga ande.

Jag satt slagen af häpnad. Var det Sherlock Holmes, som så talade, Holmes, hjärnans panegyrist?

– Ni är materialist, Watson – fortfor han – men ni har orätt. Vi européer yfvas öfver vår öfverlägsenhet öfver andra världsdelars folk – det är en chimär, en dumhet. Vi ha utvecklat vår hjärna på våra andra förmögenheters bekostnad, vi ha satt fantasi, entusiasm, romantik och lifsglädje på svältkur; därför äro de hos oss förkrympta dvärgar. Vi förakta t. ex. österlandet, medan detta i grunden står vida öfver oss; det äger, hvad vi sakna: inbillningskraft, mystik, blodets glöd, hängifvenhet utan reservation. Jag älskar österlandet. Jag ville lefva där bland susande palmer, i sällsamma tempels mystiska skugga, låta min ande försjunka i eteriska drömmar, medan mitt öga berusas af bajaderers underbara danser.

– Bajaderer? – inföll jag. – Ni som afskyr kvinnorna.

– Kvinnorna – ja, kvinnan – nej! Kvinnan, Watson, är skapelsens ädlaste produkt. Mannen är öfverlägsen i musklernas styrka – men oxen är det än mer – mannens uppfattning är skarpare i fråga om lifvets lägre sfärer. Men kvinnans kropp är en materialisering af världsalltets finaste ämnen, hennes själ är väfd af solstrålar och etervågor; därför är hennes område känslans, fantasiens och aningens öfversinnliga rymder. Jag menar icke våra kvinnor, Europas kvinnor, de äro endast karikatyrer, godtköpsvaror med stämpeln »billig und schlecht», jag menar kvinnan, sådan naturen danat henne, kvinnan oberörd af en falsk kulturs

depraverande inflytelse, såsom t. ex. österlandets kvinna; hon är mästerstycket af skaparens hand.

Hvad var detta? Hvilka ord ur Sherlock Holmes' mun! Jag vardt nästan tvifvelsam om hans hjärnas tillstånd. För att leda samtalet in på konkretare ämnen, frågade jag:

– Har ni sett Dar Mila sedan sist?

– Jag har träffat hennes höghet – svarade Holmes kort. Hans förbehållsamhet retade mig att säga:

– Hon halfsofver naturligtvis på sin divan?

Min vän kände udden och genmälde med skärpa:

– Hennes höghet är lifligt intresserad af musik, särskildt den klassiska. Jag har måst spela för henne halfva min repertoar af Mozart och Bach.

– Ah! Ni håller musikaliska seanser vid Cupper hill! Ni har i hast blifvit mycket intim i huset, Holmes. Kanske kan ni få följa hennes höghet till Bandalore såsom hennes på en gång polis- och kapellmästare.

– Om så vore, mr Watson, hvad mer? Jag hoppas att kunna fylla dessa platser och, om så komme ifråga, vida högre. Styrdt af en öfverlägsen ande, skulle Bandalore blifva ett Eldorado, en föresyn för Europas all depraverade stater.

Hvarför uppväckte dessa min väns ord hos mig en så djup förtrytelse? Jag har aldrig förstått det, men så var verkligen förhållandet.

– Ni skulle gifta er med Dar Mila och bli den där öfverlägsna anden, som gör Bandalore till ett världens under – hånade jag. Alltid får ni väl någon ledig stund att sitta under susande palmer i gamla afgudahus' mystiska skugga och åse bajaderers dans.

Holmes blef ej ond, hans tunna läppar endast kröktes till ett smålöje.

– När jag blir nabob af Bandalore, skall jag göra er till öfverfältläkare för min armé; ingen människa skall löpa någon fara däraf, ty hinduerna anlita aldrig en europeisk doktor.

– När kan jag vänta min utnämning? – sporde jag spetsigt.

– Låt oss få slut på Moriarthyhistorien, så få vi se. Men adjö, doktor. Klockan är snart 2, och jag är inviterad till lunch hos hennes höghet. Kom ihåg att sofva med blott ett öga i natt!

Holmes gick. Jag kan ej säga, att mina betraktelser efter hans bortgång voro af angenämaste art eller synnerligen blida mot honom. Han var ju en sådan oförskämdt hänsynslös egoist. Utan minsta betänklighet utsatte han mig för inbrott, rån och mord. Han var en narr. Hvad inbillade han sig om Dar Mila? Idiotism, omöjligheter! Jag har alltid haft rykte som en vacker och älskvärd karl, med Holmes ... Bah!

*

Huru förtörnad jag var på min vän Holmes, beslöt jag likväl att taga hans varning i akt och vaka med vapen i hand. Följden blef den, som ofta följer på fasta beslut. Med handen om revolvern somnade jag redan kl. 11 och vaknade först, när solen från en springa mellan gardinen och väggen stack mig i ögonen. Klockan var då 8, och ingenting ovanligt hade händt.

Åter förgick en hel dag, utan att Holmes visade sig, men följande eftermiddag trädde han in.

Jag har sett honom i hundradetals förkläd – ningar, men aldrig hade han sett så »förklädd» ut som nu. Han var i stor toalett efter sista modet, till och med håret var friseradt, endast hökfysionomien, de kantiga rörelserna och kemikaliefläckarna på fingrarna voro kvar som minnen af den forne Sherlock Holmes. Jag för min del måste likväl gifva den senare skönhetspriset. Någon tilldragande karl hade min vän aldrig varit, men nu – – !

– Jag är i festdräkt, doktor, och i feststämning – begynte han lika ogeneradt, som om vi nyss skilts med famntag och broderskyss. – Lyckönska mig, Watson, jag är den sällaste af dödlige! Och det af två skäl: jag har Moriarthy fullständigt i nätet – i morgon drages det till – och i afton blir hennes höghet Dar Mila presumtiv arfvinge till Bandalore och dess utkorade drottning, min trolofvade.

Jag for upp, oförmögen att yttra ett ord. Var det en vanvettings inbillningsfoster eller var världen vriden ur sin bana? Skulle Dar Mila – – ? Åh nej, mrs Watson har varit min läromästare.

– Käre vän – sade Holmes och satte sig – jag fattar er öfverraskning och anar edra välönskningar, äfven om ni ej uttrycker dem i ord. Hvad äro öfver hufvud ord? Den mänskliga oförmågans manifestation. Jag behärskar det engelska språket, Dickens och Macauley hade ej ett enda ord i sitt språkförråd, det jag ej har, men kan jag i ord uttrycka min hängifvenhet för Dar Mila och min stolthet, att kunna säga; min Dar Mila? Hvad äro ord? Tomma ljud. Jag föraktar dem, jag behöfver dem ej. Min själ diktar finare, mera eterisk och doftbemängd lyrik än Burns och Moore någonsin kunnat drömma om, men skrifver jag ned den på papper? Nej, Watson, nej. Det gör jag icke. – Men fort, doktor, fort! Gör er toalett! Högtidsdräkt, er allra finaste! Ni är min vän, min Bourienne, ni skall bli mitt vittne i den högtidliga stund, då jag sätter min ring på Dar Milas konungsliga hand. Därefter skall ni, när nattens dunkel bryter in, se mig krossa hennes fiender till stoft, och när dagen åter gryr går jag till mitt stora värf, Moriarthys tillintetgörande, Sherlock Holmes’ sista bragd, ty sedan, Watson, skall, för att tala med sångaren, min stjärna lysa öfver andra världar.

Jag har ett lugnt lynne och naturligtvis var min väns lycka mig dyrbar, men jag erkänner, att mina toalettbestyr ej aflupo utan flera fataliteter; min ena skjortärm blef en fullkomlig ruin, manschettknapparna sprungo sönder som glas, min mustaschformare vardt en enda trasa. Likväl blef jag färdig och vi foro till Cupper hill.

Jag skall ej skildra vår middag på 4 man hand. Jag säger endast, att Dar Mila sjönk ej obetydligt i min aktning på grund af sin brist på smak och omdöme. Det var högst obehagligt att se hennes röda läppar beröra Holmes’ vaxgula pergamentskind i det ögonblick, då han satte ringen på hennes finger. Under hela middagen hade hon öga och öra endast för honom. Och hvilka konversationsämnen emellan de två! Min väns lyckliga detektivkupper – dem jag, i parentes sagdt, skulle berättat mycket bättre –, förträffligheten af vissa nyuppfunna hand- och fotbojor – uppfinnaren var naturligtvis Sherlock Holmes –, narkotiska gifter och sömndrycker, professor Moriarthy och de märkvärdiga papperen, som skulle föra honom till galgen; se där förlofningsmiddagskonversationen. Holmes höll föredrag som en privatdocent, och Dar Mila lyssnade, som om han ordat om paradisets under. Mrs Whalters och jag voro hänvisade uteslutande till hvarandra, och jag medger gärna, att hon var utmärkt älskvärd och tilldragande. Hon såg riktigt ung ut i sin festdräkt, och utan tvekan skulle jag föredragit henne framför den indiska skönheten, om jag bland de två skulle valt en ny mrs Watson. Hon hade denna kvinnlighetens ljufva värme, som aldrig förnekar sitt inflytande. Hennes hängifvenhet för salig Johns minne var upphöjd och rörande, och den förståelse, hon ägnade några meddelanden ur mitt äktenskapliga lif, ådagalade, att hon ägde en hög intelligens och ett känsligt hjärta. Hon ägde min fulla sympati.

Ej ens middagens slut afbröt min väns föredrag; han endast öfvergick till ett slags åskådningsundervisning, uppradade på bordet i salongen en hel arsenal af inbrottstjufvars och detektivers verktyg, och jag iakttog med verklig vämjelse, huru de båda förlofvade under skratt och skämt fäste de blänkande bojorna kring

hvarandras armar och händer. När omsider Holmes begynte demonstrera de för Moriarthy så ödesdigra papperen, medan Dar Mila lutande sig mot hans axel och medelst små flickskrik gaf sitt intresse och sin beundran tillkänna, då vardt det mig outhärdligt. Lyckligtvis hade mrs Whalters samma uppfattning som jag.

– Doktor, låt oss lämna »det unga paret» i fred, deras förströelser äga intet intresse för oss – sade hon, och vi drogo oss undan till nästgränsande rum, där vi snart voro fördjupade i en allvarlig konversation om äktenskapet och en hustrus lydnads- och underdånighetsplikt gent emot sin make. Jag har sällan hört sundare åsikter i ämnet uttalas än af mrs Whalters vackra läppar, och jag kände det nästan som ett obehagligt afbrott, när kaffet kom in, beledsagadt af en orientalisk vattenpipa. Naturligtvis hade jag hellre rökt en cigarr, men mrs Whalters ansåg det bäst, att jag fogade mig efter Dar Milas nyck – prinsessan hade själf bestämdt alla anordningar och tillagat kaffet och pipan med högst egna händer för att gifva oss ett begrepp om verklig orientalisk njutning. Med en outsägligt skälmsk och behaglig rörelse gläntade mrs Whalter på dörren till salongen och lät mig få en titt dit in. Där hvilade Dar Mila på sin divan och nedanför på en tigerhud på golfvet låg min vän Holmes utsträckt, sugande af alla krafter på en vattenpipa lik den, som bjöds mig. Då mrs Whalters med egna läppar drog de första blossen ur pipan, kunde jag ej utan oartighet göra vidare invändningar. Ett par minuter senare satt mrs Whalters i en länstol, uti högstämda ordalag, fyllda af verklig känsla, skildrande episoder ur sitt ideala samlif med sin oförgätliga John, medan jag som en turkisk pascha halflåg på en soffa, insupande tunga moln af en otäck, parfymerad indisk tobak och lyssnande mindre till orden än till ljudet af min dams sympatiska stämma, tills detta omsider liksom sväfvade bort i ett allt aflägsnare fjärran för att slutligen försvinna, medan mitt medvetande omtöcknades och förintades i en drömlös sömns nattsvarta nirvana.

*

Jag vaknade vid det, att jag hörde mitt namn nämnas. Jag slog upp ögonen. Hvar var jag? Jag såg ett halfdunkelt rum, men ingen människa fanns därinne. Rösten, jag trott mig höra, var alltså endast en inbillning. Mitt hufvud var tungt som bly, mina leder som domnade, ögonlocken föllo igen af sig själfva, jag kände en okuflig åtrå efter fortsatt sömn. Då hörde jag åter, nu fullt tydligt, en rosslig, främmande röst ropa mitt namn; ljudet kom från rummet bredvid. Med ansträngning af alla mina krafter lyckades jag resa mig och vacklade ditut. – Drag upp gardinen, öppna fönstren! – hörde jag rösten befalla; jag lydde fumligt och mekaniskt; ett strålande solljus fyllde rummet, jag andades lättare, mina ögon och min tanke blefvo klarare, och på tigerhuden invid den nu tomma divanen såg jag min vän Holmes, men fjättrad vid händer och fötter med just samma sinnrika bojor, hvilkas användning han så ifrigt demonstrerat för hennes höghet Dar Mila, sin trolofvade.

Jag hade lärt tillräckligt af min väns konst för att kunna förlossa honom ur hans förnedrande läge. Han steg upp, ruskade på sig som en hund, såg sig granskande omkring i rummet, trefvade i alla sina fickor, tittade på sitt ur och försjönk så i en stunds begrundan. Plötsligen skar en hvissling ut mellan hans läppar, och med ens brast han ut: – Vi ha sofvit i 18 timmar. I denna stund äro de långt borta i Frankrike, djäfvulen vete hvar.

– Hvilka? – sporde jag förvånad.

– Ni är en idiot, doktor. Dar Mila, mrs Whalters, Moriarthy och fan och hans anhang. Watson, vi ha blifvit dragna vid näsan såsom ännu ingen mänsklig varelse blifvit det.

– Är prinsessan borta? Och den sympatiska mrs Whalters? Hvart ha de tagit vägen?

– Fråga Moriarthy, så får ni veta det. Doktor, hvad har jag alltid sagt? Akta er för kvinnan! Hon är alltid Eva i paradiset med ormen bakom sig.

Att ingå på närmare förklaringar af saken, vore en förolämpning mot er intelligens, mr Stig. Naturligtvis var det hela en anläggning af Moriarthy för att åtkomma de där papperen. Med dem på fickan hade han, som vi sedan fingo veta, samma afton passerat Dover på väg till Calais, åtföljd af tvenne damer.

*

En vecka efter vårt äfventyr vid Cupper hill trädde min vän Holmes inom min dörr. Han var magrare och mera gulblek än vanligt, och jag hade aldrig förr iakttagit ett sådant uttryck af grämelse i hans ansikte. Med det enda ordet »läs!» kastade han på mitt bord ett bref. Jag tog det, observerade, att det afstämplats på ett schweiziskt järnvägståg och läste:

»O, mr Holmes! Hur väl jag fattar edra känslor, då ni vaknade och fann oss borta. Det var Dar Milas skull. Hon älskade er så ömt och skattade er så högt, men en fästman, som somnar på sin förlofningsmiddag – medgif, att detta är att sätta kärleken på alltför starkt prof! Dessutom kallade oss vissa tvingande angelägenheter från London och professor Moriarthy var nog älskvärd att skänka oss sitt sällskap och sitt beskydd. Han står för öfrigt nu bredvid mig och sänder er sin vänskapliga hälsning.

Er vackra förlofningsring behåller Dar Mila som ett minne af er och en af sitt lifs gladaste stunder; tyvärr hade hon ingen liknande gengåfva, hvarför hon som uttryck för sina känslor begagnade, hvad som var till hands: de nätta armband, hvilkas värde ni nyss förut så högt prisat. Som »Indras öga» och dolken voro af ringa värde – Dar Mila hade köpt den i Tostys basar vid Liston Road –, ha vi tagit dem med oss; de förfärliga fröna af Evonistasbusken torde ni godhetsfullt behålla.

Jag hoppas lifligt, att Sandar Singhs mördarliga ej oroat er lugna sömn, helst som den endast hade sin existens i Dar Milas orientaliska fantasi likasom hela Bandalore, sagoslottet vid Rivaputra, diamantgrufvorna, Dar Singh och Sandar Singh inbegripna. Till och med min oförgätlige, så ömt saknade John har visat sig vara en vacker, men tyvärr formlös drömbild, hvilken i verkligheten har tagit skepnaden af mr Bob Shirney, f. d. associerad i kolonialhandelsfirman Brookman, Shirney et Ci, hvilkens fallisement här om året väckte en verklig uppmärksamhet.

Brytningen af hennes förlofning har öfvat ett ödesdigert inflytande på lilla söta Dar Mila. Som lifvet ej mer för henne har något behag, så har hon afsagt sig Bandalores kungliga tron och afstått från sin värdighet som prinsessa. Mr Moriarthy hoppas likväl, att hon återfår sin själs jämnvikt, när hon inom kort återgår till varietén, en bransch, hvari hon sedan flera år vunnit verkliga lagrar. O, mr Holmes! Om ni någon gång läser i tidningarna om de triumfer, som skördas af Sara Bricks, »den undersköna judinnan», eller af miss Edith Sommermore, »varieténs fixstjärna» eller af Coralie de Brissandier, »den återuppståndne Judique» – kärt barn har många namn – så tänk med vänlighet på lilla Dar Mila, som en gång var er Dar Mila.

Framför till doktor Watson försäkringarna om min fortfarande djupa sympati. De glimtar af lifvet inom hans hems och hans hjärtas fridlysta helgedomar, hvilka han lät mig se, skall jag alltid gömma som dyrbara hågkomster i mitt hjärta vid sidan af salig Johns minnen.

Ett inre tvång drifver mig att skrifva detta bref. Jag måste uttrycka min beundran för en man, hvars öfverlägsna själs och kroppsegenskaper voro nära att lyfta honom på Bandalores tron vid den skönaste drottnings sida. Min hyllning är för er af ringa värde, det vet jag. Jag tillhör olyckligtvis det kön, som ej äger någon logik, någon tankekraft, någon hjärna, men jag när likväl ett ödmjukt hopp, att när ni från er plats på spetsen af S. Paulskyrkans dôme ser ned på de i stoftet krälande pygmeerna, ni med välvilja ihågkommer

er hängifna beundrarinna

Dorothy Shirney

en tid kallad Lydia Whalters.»

Jag lade ifrån mig brefvet. Det blef en lång tystnad. Omsider kunde jag ej afhålla mig från att säga: – Den orientaliska kvinnan är mästerstycket af skaparens hand; hennes själ är väfd af solstrålar och etervågor. Var det ej så, Holmes?

– Ah, ni citerar, Watson.

– Den europeiska kvinnan åter är en blott karikatyr.

– Som mrs Whalters och mrs Watson ... ja.

– Jag får väl säga farväl åt tjänsten som öfverfältläkare i Bandalores armé.

– Säkerligen. Men ni har ersättning i er stora praktik här i London, särskildt bland astmapatienter.

– Det ser ut, som om edra ögon, Holmes, ej alltför snart skulle få tjusas af bajaderernas underbara danser.

Jag skulle ej ha uttalat orden, om jag anat deras djupa intryck på min vän. Han svarade ej; blek, nedböjd, drömmande, fjärrskådande, satt han där, en bild af en slagen härförare, en Napoleon efter Waterloo. Så blickade han plötsligt upp, anletsdragen fingo färg, ögonen eld och med sin gamla energi uttalade han de profetiskt dunkla orden:– Jag har förlorat mitt slag, men jag har vunnit mer än det: jag har på min väg mött kvinnan!»

Jag satt stum af förvåning. Hvad menade min vän Holmes? Han är alltid stor, men alltid dunkel.

*

Doktorn hade slutat sin berättelse, och jag har fått se Sherlock Holmes i ny belysning, jag lofvade mig, att äfven världen skulle få se honom så. Det är en bjudande plikt att upprätta en misskänd storhets minne.

IV.
En komedi på landsbygden.

Doktor Watson! Bäste sir!

Länge och förgäfves har jag väntat meddelanden från eder. Jag brinner af otålighet att få nya episoder ur vår gemensamme vän Sherlock Holmes lif.

Er förbundne *Sture Stig*.

Mr Sture Stig!

Ni är lik en masugn, sir, alltid het och alltid kräfvande bränsle på elden. Ni begriper ju, att jag skämtar? Jag är alltid humoristisk. Jag sänder er två historier ur min väns upplefvelser. De framställa honom verkligen i ny belysning. Den ena visar hans goda hjärtelag den andra belyser sanningen, att äfven den mest välordnade intelligens har sina svaga punkter, och att mystikens makt är stor. Må vi ej döma hårdt om vår nästa, sir!

Måhända anmärker ni, att i den första berättelsen jag själf spelar en alltför betydande roll, något som borde förmått mig att gömma den »i glömskans natt». Det är emellertid ej fåfänga, som förmått mig att bevara den åt eftervärlden – efter läsningen skall ni inse det. Jag är mr Holmes' historieskrifvare, min plikt är att sant och fullständigt teckna hans bild, och jag vet ingen tilldragelse i hans lefnad, som innehåller ett liknande

karaktärsdrag. Därför anför jag den.

Ära den, som äras bör! Ni torde fästa edra svenska läsares uppmärksamhet på faktum, att det är jag, doktor Watson, och ej ni, mr Stig, som är berättaren och framträder under den enkla benämningen »jag».

Hasteligen, er

Watson »

* * *

Säkert har ni likaväl som jag sett den älskliga teckningen af en episod ur boerkriget, då den engelska arméns öfverbefälhafvare, lord Roberts, sitter vid ett bord i en torftig bondstuga och har på knät ett barn, en liten boerflicka, för hvilken han berättar sagor om taflorna i en bilderbok. Hjälten och segraren i så många drabbningar har för några ögonblick förgätit krigets tumult och sitt höga kalls ansvar för att vara endast människa, en människa med ett vekt hjärta.

Min vän Sherlock Holmes är en hjälte likaså väl som lord Roberts, en segrare i hundradetals strider mot brott och last; hans lagerkrans är lika välförvärfvad som den hvilken pryder Englands generalissimus. Ett stort antal skildringar af min väns bragder, utförda med snillets och skarpsinnighetens vapen, äro genom mig åt eftervärlden bevarade; vi känna mannen så att säga rustad i brynja och svärd, men mannen med det välvilliga sinnet och den hjälpsamma handen känna vi föga. Jag vill göra honom bekant, tecknande en idyll »mellan drabbningarna».

*

Genom sitt ingripande hade min vän lyckats rentvå sir Josua Redvick från en likaså oförskylld som farlig anklagelse. Sir Josua var ej den, som glömde en visad tjänst, och gång på gång hade han inbjudit min vän och mig att gästa hans hem, ehuru omständigheterna hindrat oss därifrån. Först i juni månad kunde Holmes besluta sig för antagandet af den vänliga bjudningen, och jag följde honom som vanligt.

Herrgården ägde en sällsynt vacker belägenhet, sir Josua var en älskvärd värd och höll, ehuru ungkarl, ett rätt stort hus och ett godt bord, sommaren var varm och vacker, den närbelägna floden fiskrik, vi ägde vår fullkomliga frihet endast med villkor att punktligt infinna oss vid middagsbordet; med få ord: vi förde en verkligen idealisk tillvaro i frihet, trefnad och dolce farniente.

Vi hade tillbragt en half vecka på stället, då vi, min vän och jag, en eftermiddag sutto i vårt gemensamma förmak med en bok i handen, men egentligen njutande det behagligt dåsiga tillstånd, som följer på en god lunch under sommarvärme och sinnesledighet. En svag knackning störde vår siesta. På vårt »stig in» öppnades dörren, och in i rummet trädde en ung, knappt 20-årig flicka. Tydligen tillhörde hon den ringare medelklassen, ehuru hennes dräkt visade bemödandet att vara så mycket af en »fin dam» som möjligt. Hon var i högtidsstass, något för grann måhända, men vittnande såväl om en viss naiv smak som äfven om en smula fåfänga. Men till en dylik fåfänga hade flickan otvifvelaktigt en viss rätt; hon var mycket täck med sitt nätta solbrynta ansikte, sin lilla uppnäsa, sina troskyldiga blå ögon och sin något satta, men välformade figur; hon var i det hela en liten landt-Venus.

Ytterst omsorgsfullt stängde hon dörren, neg och blef så stående rodnande och förlägen, utan att få fram ett ord.

Holmes' tålamod är under vanliga förhållanden kort, men när förnekar sig det kvinnliga behagets makt? Med ovanlig blidhet sade min vän: »Mitt barn, hvem söker ni?»

– Mr Holmes, svarade flickan.

– Det är jag.

– Jag vet det. Jag känner både er och doktorn.

– Hvad vill ni mig, miss?

– Jag ville – så gärna – så rysligt gärna – tala med er, svarade flickan, förlägen och stammande.

– Nåväl tag plats, min vän!

Hon satte sig liksom mekaniskt på den yttersta kanten af en stol.

– Säg nu ert ärende!

Flickan utkämpade tydligen en inre kamp. Hon hade på hjärtat någonting, som var svårt att uppenbara eller svårt att uttrycka, vred parasollen af och an samt nappade i fingertopparna på sina grå handskar, allt under det hennes ögon ofrånvändt voro fästade vid golfvet. Ändtligen efter en lång paus kommo orden: – Mr Holmes, jag är så uppskakad.

Holmes spetsade öronen, på en gång intresserad. – Hvad har händt? Är det stöld?

– Nej, det är det icke.

– Kanske rån och mord?

– Nej, mr Holmes.

Min väns tålamod sattes verkligen på ett alltför hårdt prof och höll på att tryta. – Hvad är det då? – Tala ut, miss! Hvad för en olycka har händt er?

Det gjorde mig verkligen ondt om den lilla; hon var så täck i sin rodnande blygsel, helst när hon, precis som ett skrämdt barn, bröt ut i en rad snyftningar, mellan hvilka hon frampressade orden:

– Jag tycker – så mycket – om John – Martens.

Holmes måste le. – Nå, det är väl ingen olycka.

– Jo det är det, sir!

– Hur så?

– För John – tycker icke – längre – om mig. – Till konstaterande af olyckans vidd, började stora tårar rulla nedåt hennes runda kinder.

– Jag är rädd – sade Holmes medlidsamt – att John har dålig smak eller är en dålig karl.

Detta skulle min vän ej ha sagt. Med en häftig rörelse drog flickan fram sin näsduk och aftorkade beslutsamt tårarna. – Nej, det är han inte, John är en mycket bra gosse – svarade hon med förtrytsam energi. – Han är riktigt bra. Det är bara det, att han icke tycker om mig längre som förr.

– Men hvad tror ni, jag kan göra därvid?

– Hjälpa mig.

– Hvartill?

– Att John tycker om mig.

– Hur skall jag kunna det, då John är så dum, att han ej gör det af sig själf? Dylikt hör ej heller till min metier.

– Ni har hjälpt sir Josua ur klämman, och ni har uträttat så många andra underbara ting – det står i doktorns böcker – Ni kan allt, hvad ni vill.

Ingen människa är otillgänglig för smicker; smickret har champagnens egenskaper att stiga åt hufvudet. Holmes var människa, och hans intresse för den lilla landt-Venus växte i hög grad.

– Tror ni det? sade han. – Det vore synd att komma en så vacker tro på skam. Vi måste väl försöka, om vi kunna lyckas.

– Vi skola lyckas – genmälte flickan med en kraftig naturs hela själftillit. – Jag skulle kunnat göra det själf, om ej den där Rovena funnits till.

– Hon nämnde namnet med all den afsky en människostämma förmår uttrycka.

– Hvem är Rovena?

– Sir Josuas första husjungfru.

– Ah, jag känner henne då – sade Holmes.

– Men, min snälla miss, lugna er nu och berätta enkelt och sansadt allt, så att jag kan bedöma förhållandena och uppgöra en plan att lägga kapson på den istadiga John samt föra honom till den rätta krubban.

Flickan log vackert. – Ni är en riktig gammal raring, sir. Som ni sagt, är det bäst, att jag berättar allt. Men ni får icke se på mig och icke doktorn heller, ty då blir jag så förlägen.

Hon begynte sin redogörelse.

– Min far är mjölnaren i kvarnen, en mil uppåt floden. Han heter Miller – ett passande namn för en mjölnare, – eller hur? – Han har samlat ej så litet pengar, och jag är hans enda barn, sir, och min mor dog, då jag var 14 år. Jag heter Sally, Sally Miller. För två år sedan blef jag bekant med John Martens. Ni kan inte tro, hur bra han ser ut! Han har sådana där ljusbruna, granna ögon, som tränga ned ända in i själen, och knollrigt hår, och god är han som guld, och trofast– – – .

– Åh, med trofastheten är det väl si och så – inföll Holmes. – Jag tyckte ni lät förstå, att han varit tämligen ostadig vis à vis er.

– Det rår han ej för, det är den där otäcka Rovenas skull alltsamman – svarade Sally med en knyck på nacken.

– Sannolikt. Allt ondt i världen kommer från kvinnan, miss; hon är ormen i paradiset.

– Mycket rätt, mr Holmes. Rovena är en riktig orm. Däri har ni mycket rätt.

– Fortsätt er redogörelse, miss. Ni nämnde John Martens.

– Ja, sir det gjorde jag, och ni kan icke tro, hvad han är stilig, då han om söndagarna går in i kyrkobänken i sin grå kostym och blåprickiga halsduk. Och så han kan titta på en öfver psalmboken! Långt ned i bröstet

känns det, så det nästan gör ondt, och altaret och prästen och hela kyrkan börjar dansa rundt för ens ögon. Och följer han en på hemvägen efter en bjudning och fattar ens hand, sir, då är det ...

– Mitt barn – afbröt åter min vän – jag är rädd, att vi väl mycket fördjupa oss i detaljer. Vi måste komma till hufvudsaken, förstår ni. Hvem är den utomordentligt älskvärda John Martens?

– Andre trädgårdsmästaren här på herrgården.

– Jag har lagt märke till honom. Något under medelstorlek, smärt och smidig, med långa armar.

– Åh, icke så långa, sir; de räcka nätt och jämnt om lifvet på mig. Men smidig är han. Ni skulle sett, när han ...

– Spara detaljerna är ni snäll! Nå, han tyckte om er?

– Om han det gjorde? Det kan ni lita på. Han var galen i det yttersta af mitt lilla finger allt sedan marknaden i Longpuddle för 2 år sedan. Han pratade om kärlek och var så envis att få tala vid pappa, att jag gaf efter, och han talade med pappa, och pappa sade, att han nog tänkt sig få en förmögnare måg, men icke ville sätta sig emot saken, om Sally tyckte om John, och det gjorde jag verkligen, gentlemän.

– Och gör det än?

– O ja, så rysligt mycket, och mycket mer sedan den otäcka Rovena tagit honom ifrån mig.

– När skedde detta?

– I våras. Hon kom till herrgården på hösten och började omedelbart lägga ut sina krokar för John. Men det lyckades icke förrän på vintervåren; då började Johns besök vid kvarnen att bli allt mera sällsynta, han var tråkig och visade sig alls icke så förtjust som förr, och talet om bröllop upphörde alldeles. Ack, mr Holmes, huru många kvällar jag gråtit min hufvudkudde våt för Johns skull eller rättare för den där slinkans, som tycker sig vara bättre och finare än en annan, för det hon vistats i London och tjänat hos fint folk och har hatt köpt i sta’n och läspar mer, än vi här på landet kunna taga efter. Men är hon bättre och finare och vackrare än jag, mr Holmes?

– Åh det kan hon nog ej tro på själf. Hon har ju icke edra vackra ögon, miss.

– Nej, det har hon icke, sir.

– Icke heller sådana där täcka gropar i kinderna.

– Icke en tillstymmelse.

– Hon saknar alldeles er friska, blomstrande hy.

– Det gör hon. Jag har alltid sagt, att hon liknar en kalkstruken kyrkvägg.

– Hon har en mycket nätt figur, men er är fylligare.

– Det är sant, sir. Men om lifvet är jag ganska smärt. Det tyckte alltid John.

– Naturligtvis är ni ett mycket mer förmånligt parti.

– Ni talar så riktigt så, mr Holmes. Rovena är fattig som en skåpråtta; allt hon äger och får lägger hon ned på kragar och manschetter och hattar och klädningar och broscher och sådant där krimskrams.

– Nå, miss Miller, allt sammanlagdt, tror jag att edra utsikter omöjligen kunna vara dåliga. Ni har ju alla fördelar på er sida. Det fordras bara att öppna Johns ögon; vi måste operera dem.

Sally sprang upp. – Kom icke vid dem med någon knif, sir! Jag tillåter det aldrig. Må det gå, hur det vill, men hans ögon får ni ej röra. Hellre må då Rovena få honom.

– Barn – sade Holmes leende – lugna er. Ingen skall kröka ett hår på Johns hufvud. Jag bara talade i bild.

Sally satte sig. – Jag ber om ursäkt, sir. Jag trodde, ni ville föra honom till lasarettet och lägga honom på operationsbordet och sticka i honom med knifven, som de gjorde med pastorn, då han hade sin magåkomma. Jag är glad, att jag misstog mig.

– Min kära miss, jag menade bara, att vi måste öppna Johns ögon för edra personliga förtjänster, eftersom han börjat bli litet närsynt med afseende på dem. Ser ni, den mänskliga naturen är sådan, att man åtrår, hvad man icke äger, men däremot ringaktar, hvad man har, för att åter sätta förökadt värde därpå, då man råkar i fara att mista det.

– Alldeles rätt, mr Holmes. Jag var oerhördt afundsjuk på Netty Largent för hennes röda korallhalsbands skull – jag tyckte, att ingen prydnad i världen kunde jämföras därmed; men när jag själf fått ett dylikt af pappa på min födelsedag och burit det i sex veckor, kastade jag det i min byrålåda och tyckte det var riktigt fult. För ett par månader sedan tappade jag det, och nu tänker jag ofta därpå med saknad.

– Ni har god uppfattningsförmåga, miss, och det är just hvad ni behöfver. Ni är för John, hvad korallhalsbandet är för er själf. John har trott sig för säker om er, därför har ni förlorat i värde för honom. Nu måste vi komma honom att tro, det han löper fara att mista er, det skall lära honom uppskatta edra förtjänster. Vi anordna en liten komedi för att väcka Johns svartsjuka; vi skola ha någon som låtsar sig tycka om er, som »slår» för er, miss, och ni måste låtsa er ej vara alldeles likgiltig för denna någon; ni förstår?

– Jag förstår: John skall bli svartsjuk. Lustigt blir nog att se honom gå omkring med glödande ögon och sammanbitna tänder. Men det där »tycka om» skall naturligtvis vara bara på skämt?

– Naturligtvis bara på skämt.

– Ja, ty eljest blir jag ej med om det. Jag tycker bara om John.

– Frågan – sade Holmes eftersinnande – är nu att få en suckande Celadon till komedin, en person att spela den föregifna älskarens roll. Någon af de unga bondgossarna i trakten kan man ej använda; de skulle kanske taga leken på allvar.

– Det är jag rädd för, mr Holmes; de ha goda anlag därtill.

– Någon af betjänterna på herrgården? Duger icke. John skulle anse dem som alltför underordnade rivaler. Hofmästaren är för gammal. Sir Josua? Står troligen ej att öfvertala. Återstå således endast doktorn och jag. Hvad säger ni om mig som föregifven älskare?

– Jag tror knappt, att John skulle bry sig om det – svarade Sally diplomatiskt. Holmes skrattade.

– Jag fruktar, att ni har rätt. Nå, då är saken klar: doktorn får öfvertaga rollen. Hvad säger ni därom, miss?

Sally granskade mig från topp till tå; till slut kom utlåtandet: – det går an.

Jag måste säga, att Holmes ofta behandlade mig med en rätt ogrannlaga hänsynslöshet och förfogade öfver

mig, som om jag varit ett kolly resgods. Så också nu, och jag opponerade mig.

– Jag förbehåller mig, Holmes, att ej bli inblandad i dessa dumheter.

– Dumheter? – upprepade min vän stött. – Kallar ni mina arrangemanger dumheter, sir? Är det dumheter att utföra en god gärning, att återknyta bandet mellan två personer, som älska hvarandra, men af vidriga omständigheter blifvit åtskilda? Ni är hård, Watson, ni saknar hjärta, ni är egoist, en själfvisk varelse. Och egoism är en af karaktärens fulaste fläckar.

Hans förkrossande ord ingåfvo tydligen miss Sally en synnerligt dålig tanke om mig, hon sände mig blickar, hvilka uttryckte en hög grad såväl af förakt som förvåning. Tyngden af denna dubbla ovilja var mer än jag kunde bära, jag kände mitt motstånd brutet. Emellertid ville jag ej gifva mig fången alldeles utan strid.

– Men mrs Watson? Kom ihåg mrs Watson, min vän! Hvad skall hon säga?

– Ingenting. Hon får ingenting veta. Vi spela ej här vår komedi för full publik och med inträdesbiljetter.

– Nåväl, som ni vill då – medgaf jag.

– Saken är öfverenskommen – afgjorde Holmes. – Spektaklet börjar redan i afton. Och nu, lilla miss Miller, gå hem och spela er roll så kvickt, som ert förslagna hufvud och kvinnokönets medfödda behagsjuka medgifver. Tro mig: denna komedi kommer att slutas som alla andra: med giftermål.

Sally reste sig för att gå, men stannade, synbarligen obeslutsam, vid dörren.

– Hvad är det ytterligare, lilla vän? – sporde Holmes.

– Det är något jag vill fråga er om – sade missen brydd.

– Och det är?

– Är det nödvändigt, att doktorn kysser mig? Jag vill helst slippa.

– Det är icke nödvändigt, i första akten åtminstone, och jag hoppas, att vi ej behöfva skrida till ytterligheter.

– Men att han smeker mig på kinden får jag väl lof att tåla?

– Det kanske blir påkalladt af behofvet – i slutscenen åtminstone.

– Tack, mr Holmes, för all hjälp och alla upplysningar!

Hon försvann. Komediens uppränning var planlagd.

*

Redan samma afton inträdde jag i min nya roll, och under de följande dagarna upptog den en god del af min tid och – hvarför skulle jag dölja det? – af mitt intresse. De olika situationer och stämningar, i hvilka jag fann Sally Miller, voro verkligen ägnade att göra henne intresseväckande. Våra små sammanträffanden skedde i kvarnens lilla trädgård – dock endast när mjölnar Miller var upptagen af mälden – på vägen till mjölkfållan eller å färden till handelsboden i byn, då jag en gång fick ro henne uppför floden. Däremot utfärdade hon för mig ett strängt förbud att möta henne den kväll, hon något sent återvände från en bjudning hos väninnan Netty Largent.

Under tre dagar hade vår komedi fortgått på detta sätt utan något synligt tecken till det åsyftade resultatet; John Martens höll sig lugn och kall som stenarna i den mur, hvilken omgaf hans trädgård. Min roll föreföll

mig äfven mindre tilldragande, ju längre det led, ity att Sallys uppförande var långt ifrån så vänligt och tillgängligt, som jag haft rätt att vänta. Egentligen talade hon med mig endast om John och det handlingssätt, han kunde förmodas bestämma sig för. I grunden var hon just en sådan egoist, som hon ansett mig vara och så djupt föraktat, men en liten täck och näpen egoist, det kan ej nekas.

När jag tredje dagens afton mötte henne vid mjölkfållan, var hon nedslagen och nästan ovänlig. – Jag är trött på det här – sade hon – det tjänar ingenting till. John bryr sig icke om det, och den där Rovena håller honom fast med näbb och klor. Det är bäst, att vi sluta, doktor.

Den blick hon gaf mig, i det hon tömde stäfvans innehåll i den stora mjölkflaskan, var så förebrående, som om det varit jag och icke Rovena, som höll den älsklige John borta från hans längtande brud. Jag kände mig förorättad och svarade så likgiltigt jag kunde: – Nåväl, Sally, så sluta vi då. Egentligen är det ej till min nytta, jag spelar min roll, och ej heller till mitt nöje, när ni är så ovänlig.

– Egentligen borde ni säga miss Sally, åtminstone när John Martens ej hör det; en annan sak är, om han stode och lyssnade; då kunde det där ensamma Sally skorra i hans öron. Hvad det beträffar att sluta med komedien, så få vi väl ha en smula tålamod, sir; Rom byggdes ej på en dag. Och hvad skulle mr Holmes säga, om vi så här med ens ströke ett streck öfver hans så väl uppgjorda plan? Det vore otacksamt mot honom, han som är så snäll och så mycket intresserar sig för John och mig. Nej, doktor, tala aldrig om att sluta – upprepade hon med förebrående eftertryck, som om förslaget varit mitt och ej hennes. – Men – fortsatte hon – nu har jag mjölkat nog. Ni kan få bära byttan genom ängen, men icke en bit längre. Det kunde ju hända att John hade sina vägar hitåt, och det skulle göra honom godt att se er kånka på mjölkbyttan.

Jag »kånkade på byttan», genom ängen och var verkligen mycket tillfredsställd att slippa bära den »en bit längre» – min utbildning gick ej i den riktningen och mina vanor ej heller. Jag är rädd, att mina aktier i miss Sallys gunst sjönko långt under pari på grund af denna brist i min fostran. – Ni har bestämdt slagit ut en hel kanna mjölk – sade hon, i det hon med ögonen noga mätte byttinnehållet. – Att icke kunna bära en mjölktår utan att låta det skvätta öfver! John Martens kunde göra det med sitt lillfinger. – Tämligen onådig tog hon farväl, och jag begaf mig hem hvälfvande i mitt sinne den vises ord: åter en förspilld dag.

När jag följande dag träffade Sally, var molnet på hennes täcka panna skingradt, och hennes anlete strålade af klaraste solljus. Med ett leende, som kom hennes små hvita tänder att glimma fram mellan ett par purpurröda läppar lade hon i min en liten hand, fast och stark, men ändå varm och mjuk. – Doktor – så lydde hennes hälsning – tänk, – att John varit vid kvarnen. Han kom tidigt i morse och gjorde sig ärende med att fråga, om far hade hemma några glasrutor – han hade, påstod han, slagit sönder ett par fönster i orangeriet. Naturligtvis visste han, att far icke har glasrutor på lager, men det var för att träffa mig, som han kom. »Miss Sally» – han begagnade ordet miss, sir, han är alltid så hyfsad – »Miss Sally», sade han, vet ni, hvarom man pratar öfverallt? – Hvad då? Jag vet ingenting, svarade jag. – Jo, man påstår, att den där rödhåriga herrn från herrgården slår täta lofvar kring kvarnen. – Ah, gör han det? Hvad vill han där? Metar han sill i dammen eller ärnar han studera vattenhjulets mekanism? – Åh, ni vet nog, hvad han vill. Han slår för er, det är i hvar mans mun. – Folk pratar så mycket skräp – sade jag. – Det är icke skräp, det är sant, jag vet det. – Hur vet ni det? – Jag såg honom i går kväll bära mjölkbyttan åt er, Sally, och han såg så förtjust ut. – Jag kunde knappt bärga mig för skratt, ty jag var så glad först och främst vid tanken, att John verkligen börjat bli svartsjuk, och sedan vid minnet af er uppsyn, när ni bar byttan – ni var allt bra förtjust då, sir? – Men jag måste förstås hålla mig stram.

– Nå om så vore, hvem bryr sig därom? – sade jag snäft. – Jag vet den, som tycker att det är tråkigt. – Hvem då? – Det gör jag – svarade han och såg mig förebrående in i ögonen. – Pass på, mr Martens, den sorgen trycker ej hårdt. Annorlunda hade det varit, om han burit Rovenas sophink. – Jag skyndade mig in, ty jag

var rädd förråda mig, emedan John verkligen såg så ledsen ut, och det var så synd om honom, att jag gärna gifvit honom en kyss, men det ville jag ej göra, ty jag ansåg, att han ännu ej var tillräckligt mjuk för att tagas till nåder. – Och nu doktor, skall ni få ge mig i present en blomsterbukett, men ni måste laga, att Martens blir den, som binder den åt er och får en aning om, att den är ärnad åt mig. Och som ni i dag är snäll och ej otreflig som i går, så skall ni få ro mig upp till byn i morgon eftermiddag, jag skall dit för att byta ut ull samt köpa litet kryddor.

Följande dags eftermiddag gjorde jag en tur i sir Josuas trädgård och fann mr Martens sysselsatt att binda upp rosenbuskarna.

– God dag, mr Martens! – hälsade jag. – Ni ser om rosorna, ser jag.

Jag hörde några oartikulerade ljud, hvilka antagligen skulle föreställa ett svar, medan John fortsatte sitt arbete med fördubblad ifver.

– På tal om rosor, så var god och bind mig en bukett, sir – sade jag vidare.

– Bäst att ni vänder er till förste trädgårdsmästaren.

– Men han är ju rest till staden, det vet ni ju. Var snäll och gör, som jag bedt er.

Han vågade ej vägra, utan började långsamt och motvilligt skära af några blommor, tydligen de fulaste han kunde hitta.

– Gör den riktigt vacker och stilig, mr Martens – sade jag. Jag kunde ej neka mig nöjet att plåga honom en smula, ty Sallys täta jämförelser mellan mig och honom, uteslutande till älskade Johns fördel, gjorde mitt sinne ej alldeles blidt. – Gör den riktigt fin, ty den skall bli present åt en vacker flicka! La france, Folkstone och Monsieur Boncenne äro de sorter, jag bäst tycker om.

– Jag är rädd, sir, att jag binder en dålig bukett åt er – svarade han med tydlig tonvikt på er. Och han hade rätt i sin fruktan, aldrig har jag sett något osmakligare i bukettväg än detta hans händers verk. Till hämnd yttrade jag. – Det är ett par vackra blå ögon, ej långt härifrån, som skola hvila på ert mästerprof. Jag ser redan i fantasien, huru de skola stråla af nöje.

Han svarade icke, men började med häpnadsväckande energi räfsa bort litet affallet löf, medan jag tog vägen nedåt kvarnen för att hämta Sally till den beramade båtfärden upp till byn.

Buketten mottog hon med förtjusning. – Han har bundit den, sade ni? Nog är han bra söt – ja, jag menar buketten, förstår ni. Antydde ni, att den skulle vara åt mig? Hur såg John ut, när ni sade honom det? Älskade John, vardt du mycket ond eller vardt du mycket ledsen?

Hon ställde buketten i en vas i fönstret. Kysste hon den förstulet därvid? Jag tror det.

I det hela erbjöd båtfärden ingenting af intresse – förrän vid slutet. Miss Sally var fåordig och ej rätt vid lynne. Mot förmodan hade mr Martens ej under dagen visat sig inom kvarnens horisont, och hans försummelse lät Sally med äkta kvinnlig logik komma öfver mitt hufvud. Förgäfves uppbjöd jag hela min, jag vågar säga det, ej oansenliga konversationsförmåga; lilla miss förblef alltjämt lika otillgänglig och trumpen, och jag tror till och med, att hon då och då nickade till i en stilla slummer.

Med ens ändrade hon sätt. Det var på hemvägen, ej långt från den plats, där vi skulle landa; jag satt vid årorna och hon på bänken närmast intill, vänd mot mig. Hon lutade sig hastigt fram och hviskade:

– Ni kan få taga och hålla min hand, sir!

Förvånad såg jag upp i hennes ansikte; hvad jag såg, kom mig att spritta till: hennes kinder glödde i varmaste rödt, och i ögat lyste en glans, som vanligen ej fanns där, handen, som lades i min, darrade lätt.

Med ens stod det klart för mig: detta var passionens kännetecken. Hade vi för ovarsamt lekt med elden? Hotade komedien att förbytas till tragedi? Var all denna köld, som Sally visat mig, endast resultatet af en inre kamp mellan plikt och känsla, en täckmantel, ärnad att skyla en gryende lidelse? Det måste vara så, det kunde ej vara något annat; allt visade i den riktningen. Jag var en man i mina bästa år, utrustad med bildningens och förfiningens alla företräden, och om mitt yttre hade ett par damer i Indien fällt synnerligen gynnsamma omdömen; hon var ett oerfaret barn af folket med enkel uppfostran, med ringa vana att lägga band på sina känslor, länge i saknad af en moders handledning, hennes sinne var nu till följd af brytningen mellan Martens ovanligt vekt och öppet för intryck, omständigheterna hade fört henne och mig tillsammans i ett förtroligt, känsloeggande, mystiskt förhållande – hvad var naturligare än att den unga flickans hjärta börjat tala, tala lidelsens uttrycksfulla språk?

Till min heder kan jag förklara, att hvarje tanke på att missbruka Sallys svaghet och leka med hennes varma känsla var mig fullkomligt främmande; medlidande, innerligt medlidande med henne erfor jag samt en djup oro angående det sätt, hvarpå jag borde gå till väga för att ömt, men likväl fast återföra henne till lugn och normal sinnesstämning.

Hon löste själf gåtan – hon var i mycket ett naturbarn och ägde dettas på en gång ombytlighet och energi. Medan jag satt i mina oroliga tankar, låtande båten redlöst drifva med strömmen, ryckte hon hastigt sin hand ur min, steg upp och satte sig på den längst bort belägna toften. På min undrande fråga svarade hon endast ett kort: – Bry er ej om mig! – och då båten ett par minuter senare nådde land, hoppade hon snabbt upp på stranden och försvann utan att ens säga farväl.

Jag förstod henne väl: hon hade segrat öfver sin egen lidelse – den största seger en människa kan vinna, och jag ärade henne därför. Men detta var den närvarande stundens utslag; skulle segern ej de kommande dagarna vändas i nederlag? Det låg i Sallys lynne en häftighet och viljekraft, som snarare var benägen att trotsa än att vika för hinder. Halfva natten låg jag och grubblade på, huru jag borde förhålla mig, och den andra hälften tillbragte jag i en orolig dvala, fylld af drömmar om Sally Miller.

Jag hade följande morgon ej hunnit stiga upp, när man gaf mig ett bref utan poststämpel; en barfota pojke hade medfört det. Jag anade, redan innan jag öppnat brefvet, hvilken hand som skrifvit det, och jag slet upp kuvertet med bäfvande oro och darrande hand. Hvad skulle det innehålla? »Arma lilla Sally Miller!» suckade mitt medlidsamma hjärta. Brefvet lydde:

»Doktor! Ni blef förstås undersam öfver, hur jag bar mig åt i går kväll på rodden hem, att jag ett tag ville hålla er i hand och se’n satte mig så långt bort. Trodde ni jag var tokig? Men det var jag icke, doktor, utan riktigt slug, som ni nu skall få höra. Jag kom att titta i buskarna på stranden – det är fullt med sådana, som ni nog märkte –, hvad såg jag? Jo, Johnny Martens, som smög sig fram mellan dem – han hade nog följt oss en god stund –, och genast föll det mig in, att det skulle vara bra, om han trodde, att ni tyckte om mig rysligt mycket, men att jag icke tyckte om er – som rena sanningen ju också är, det kan ni själf intyga, sir. John stod också under den stora alen nära landningsplatsen, så att jag ville icke, att ni skulle säga något, därför försvann jag så hastigt.

John hann upp mig på vägen och följde mig ända hem och in i trädgården. Han var så grufligt ond och ledsen och sade, att allt var honom likgiltigt, och att han skulle resa till Amerika eller slå sig på någon annan dålighet, bara för det att jag ej längre tyckte om honom. Då jag svarade, att han tyckte mer om Rovena än om mig, förklarade han, att Rovena icke vore värd en bit af min skosula – var det icke riktigt kraftigt sagdt? –, och när jag talade om, hur vacker och fin Rovena var, bedyrade han, att om hon än vore skön som Malin

Stuart och finare än konstberiderskan på cirkus i Richmond, så rörde det honom ej mer, än om han tappat ett hårstrå. Jag vore för honom det skönaste och finaste i världen. Jag tyckte det var så synd om honom, och han var så vacker och ståtlig i sin stora upprördhet, och vi höllo på att bli riktiga vänner igen, då han händelsevis fick se buketten, ni gaf mig, stående i det öppna fönstret. Ni kan icke tro, hur ond han vardt, han fick ett anfall af riktigt raseri, sprang upp på en bänk och ryckte till sig buketten, den han ref i stycken och kastade öfver häcken ned i diket. Så började han säga, att ni skulle dyrt få betala den där buketten och alla edra krokvägar, så dyrt, att ni skulle minnas det i alla edra lefnadsdagar, och därmed for han af som en raket, och jag gick in i mitt rum och grät så mycket, att pappa vid kvällsvarden frågade mig, hvarför jag var så rödögd, och jag måste narras och uppdikta, att jag hade fått en så förskräcklig snufva.

Jag skrifver detta för att be er akta er för John, så att han icke ställer till något dumt för sig och får ledsamheter, stackars John, som nog har sådana ändå för tillfället. Jag skall snart tala förnuft med honom och ställa allt till rätta – det blir icke svårt, jag är säker därpå. Men kom icke hit, doktor, på inga villkor, det ber jag er om!

Högaktningsfullt, vänligen

Sally Miller.»

Vid underskriften gjorde jag en egendomlig iakttagelse: ursprungligen hade där stått »Sally Martens», men ordet Martens var öfverstruket och ersatt med Miller.

Brefvet föll ur min hand. Det var då för detta jag gjort mig så mycken oro och offrat min nattsömn! Ej en gång ett simpelt tack kom mig till del. Genom mitt hufvud lopp en ström af tankar rörande kvinnan och hennes egenskaper, hvilka tankar jag emellertid ej anser nödvändiga att bifoga denna berättelse.

Så lätt, som Sally önskade, ämnade jag likväl ej låta mig afspisas. Jag kände behof att gifva miss Sally Miller en liten lektion i hänsynsfullhet och grannlagenhet; mr Martens hotelser aktade jag föga; under Sherlock Holmes’ instruktion hade jag lärt mig en del goda knep, som i ett handgemäng voro af nytta och ägnade att sätta en motståndare ur stånd att röra sig. Jag sprang ur sängen, klädde mig i hast och begaf mig ned till kvarnen.

Jag antog, att Sally vid denna tid på morgonen befann sig i trädgården för att skörda sparrissängarna. Dit styrde jag alltså min kurs, men stannade ovillkorligt under det öppna fönstret till Sallys rum. Hvad som där höll mig som fastväxt, var ljudet af en stämma, som trängde ut inifrån rummet, Sallys välbekanta stämma, ehuru jag aldrig hört den äga en sådan klangfärg som då.

– Älskade John – ljöd stämman – nu får du icke vara ledsen längre, allt är ju bra igen, och vi äro i hjärtegrunden så lyckliga och glada. Jag vet ju, att du innerst alltid och allenast tyckt om mig, fast det där belätet Rovena försökte kollra bort dig, och nog begriper jag, att du kunde bli ond i går afton, du trodde ju, att jag tyckte om doktorn.

– Men det gör du ju icke, icke alls, icke det lilla minsta grand, min älskling, min egen söta, trofasta Sally? – Det var inte lätt att i rösten, som nu talade, igenfinna släkttycket med den, som dagen förut ljudit till mig uppe i trädgården, men jag kunde likafullt ej tvifla, att rösten tillhörde »älskade John».

Svaret dröjde ej att komma. – Käre, icke kan du tro något så orimligt? Jag skulle tycka om det där rödskägget, den där tråkiga karlen! Åh, man har allt bättre smak, när man heter Sally Miller.

– Och snart skall heta Sally Martens!

– Om tre månader, John!

– Om två, Sally!

– Nej, Johnny – jag hinner icke bli i ordning, sir. Du vill ju ha en söt liten brud?

– Älskade lilla Sally!

– Min egen John!

Stämmorna tystnade, af hvad anledning kunde jag ej med säkerhet konstatera. Några svaga, oartikulerade, en smula smällande ljud voro det enda, som afbröt tystnaden.

Jag stod ett par minuter i reflexioner öfver ödets nyckfulla lek och lifvets sällsamma gång. Då hörde jag trädgårdsporten slås igen, fasta men brådskande steg knarrade mot sandgången, och mjölnar Millers satta gestalt i oskuldens och hans yrkes hvita dräkt stod framfor mig:

– Jaså, ni är här nu igen, ni ... ni ... nå, jag vill icke säga, hvad jag menar, jag tycker icke om starka ord, sir. Jag såg er gå hitåt och gick efter er för att en gång läsa lagen för er ordentligt. Är det en gentlemans sätt att stryka kring mina knutar efter en oskyldig flicktös, som är moderlös, och hvars far idkar kvarnrörelse? Är det sir? Är det vackert gjordt? Var så god och svara! Är det rätt, att ni tvingar hela nejden att prata om er och Sally och göra spektakel af er, ni gamle stofil? Säg mig, om det är rätt! Hvarför svarar ni icke ja? Man kunde just tro er därom. Men hör på nu, min gunstige herre, om jag vidare träffar er inom min hank och stör eller inom 2,000 alnars afstånd från Sally, så doppar jag er i min kvarndamm och låter er gå igenom grynverket. Nu vet ni det. En bättre karl slår sina krokar för Sally Miller! Ni låter bli det, sir. Och nu adjö! Gå er väg och kom aldrig mer igen!

Jag tänker ej skildra, i hvad sinnesstämning jag återvände till herrgården, men nog fick Sherlock Holmes genom sitt vanvettiga uppslag till komedien, upphofvet till alla mina förödmjukelser, veta sitt skuldregister, det är säkert.

Min själ och mitt lynne återfingo sin vanliga jämvikt först efter middagen, då vi sutto vid vårt vin och vår cigarr. Men plötsligt framkastade sir Josua en fråga, hvilken ånyo uppref min själs sår.

– Hör på, doktor – sade han – hvad har ni gjort Rovena, min första huspiga, för ondt?

– Så vidt jag vet, har jag aldrig gjort miss Rovena hvarken ondt eller godt. Jag har knappt talat till henne, var mitt svar.

– Hushållerskan berättar emellertid, att Rovena är mycket förbittrad på er och har utlåtit sig, att den, som nedlåter sig att röra vid edra kläder eller borsta edra skodon, ej bör tålas i anständigt folks sällskap.

– Det är mig fullkomligt obegripligt – svarade jag.

– Men jag tror mig besitta klafven till miss Rovenas sinnesstämning gent emot doktorn – sade min vän Holmes och gjorde därpå en fullständig skildring af vår komedi, dess förspel och upplösning, så att sir Josua kom i verkliga skrattparoxysmer.

– Doktor – sade vår värd – skall ni ändtligen spela komedi, så akta er att välja en roll i stycket »Mellan barken och trädet».

*

En dag i slutet af september erhöll jag pr post ett paket, innehållande en utsökt bukett rosor samt ett bref. Det senares lydelse var som följer.

»Bäste doktor! Jag vill tacka er för att ni var så snäll mot mig, när ni var här, och för alla trefliga stunder vi hade tillsamman. Hvarken pappa eller min älskade John är längre ond på er – de ha fått reda på vår lilla intrig och skratta åt den. John skickar er en bukett i stället för den, ni gaf mig och han slet sönder.

Er tillgifna

Sally,

som sedan den 3 augusti är Sally Martens».

———

V.
Harun al Raschids manuskript.

– Watson! Har ni lust till en landtlig utflykt?

Så sporde min vän Sherlock Holmes, i det han en vacker sommardag trädde in i mitt mottagningsrum.

Om jag hade lust? I hög grad. Och tid? I ännu högre grad.

Men det fanns en hållhake: mrs Watson. Mitt besök hos sir Josua Redvick hade fått opåräknade följder. På obekanta vägar hade mrs Watson fått kännedom om den roll jag spelat, och underrättelsen hade därtill bibringats henne i en mycket öfverdrifven form, till följd hvaraf hon esomoftast lät mig veta hennes tanke såväl om mitt uppförande som om min karaktär, stundom också om mina medicinska talanger, och hennes uttalanden voro ej af den smickrande art, att det kittlade i mina öron att höra dem upprepas. Vanligen plägade hon afsluta sina anföranden med underrättelsen, att hon ärnade flytta till »Tant Do» eller söka sig in i »Asylen för misshandlade hustrur», men någon flyttning blef aldrig af; tvärtom inställde hon sina forna täta resor till bekanta och släppte mig ej gärna ur sikte ens för en halftimme, därest ej praktiken nödvändigt kräfde det, och måste jag efter hvarje utflykt afgifva noggrann redogörelse för patientens ålder, stånd, hemvist, utseende och framför allt kön. Jag hade alltså att motse, det den föreslagna lustfärden skulle medföra en del husliga förvecklingar och öfverlade med mig själf, om debet uppvägde kredit, nöjet, obehaget.

Min vän såg min tvehågsenhet. – Mrs Watson lägger väl inga hinder i vägen? – sporde han menlöst, men jag varsnade i hans öga den glimt af satir, hvilken ungkarlen ägnar hvarje gift man, som är uppfylld af den ädla känslan af sin plikt att taga hänsyn till hustruns åsikter och känslor. Denna glimt harmade mig och afgjorde mitt beslut. – Visst icke. Hur kan ni tro något sådant? Jag följer. Hvart bär det? Och i hvad ändamål?

Holmes räckte mig ett telegram. Jag läste: »Mr Holmes, Bakerstreet 221 B. London. Hans härlighet lord Redmooreland anmodar er ofördröjligen besöka hans slott Burgham Castle i och för en viktig konsultation. Telegrafsvar. Stripers.»

Vi skulle alltså gästa hufvudmannen för en af Storbrittanniens uräldsta ätter. Jag skulle sitta vid hans bord och kanhända få kasta en blick i hans ryktbara museum, hvars skatter något annat öga än ägarens endast undantagsvis tilläts beskåda.

Jag förbigår afskedet från mrs Watson – min ämbetsbroder Goodwich lofvade mig pr telefon att ägna hennes nerver den omsorg, deras uppskakade tillstånd kräfde –, liksom jag förbigår järnvägsresan. Min skildring begynner i det ögonblick vi, jag och min vän, stego ur vagnen, som hämtat oss vid stationen, och hade framför oss slottet Burgham Castles fasad.

Slottet, uppfördt vid olika tider och i olika stilar, var ej vidare storslaget; det gjorde också ett dystert intryck

af ödslighet och bristande omvårdnad. Omedelbart efter ankomsten infördes vi i biblioteket, ett stort, mörkt rum med ändlösa rader af böcker uppställda på svartnade hyllor af ek.

I rummet befunno sig tvenne män; den ene var en spenslig herre vid pass 40 år i en dräkt af halft prästerlig snitt med ett blekt ansikte, hvars mest utmärkande drag utgjordes af en ovanligt lång och fyllig näsa samt ett orubbligt lugn; den andre, hvilken med händerna på ryggen stod lutad mot den ansenliga, med heraldiska ornamenter utsirade marmorkaminen visade gestalten af en jätte med stora utstående vattenblå ögon och ett skägg i rödaste färgton böljande ned på bröstet, där det mer än till hälften dolde ett ej öfver höfvan rent skjortbröst. »Det böljande» tycktes för öfrigt vara i mannens smak, ty dräktens olika persedlar ägde en rymlighet, som kom den att falla i en hop mera fantastiska än estetiskt tilltalande veck och rynkor.

Då ingen af de innevarande gjorde min af att öppna konversationen, tog min vän till ordet:

– Jag är Sherlock Holmes. Man har anmodat mig resa hit för konsultation.

Jätten vid spiseln utstötte några oartikulerade ljud, närmast liknande en björns brummande, hvarpå herrn med den fylliga näsan yttrade:

– Hans härlighet är mycket tillfreds, att ni kommit, sir. Det var jag, som afsände telegrammet. Jag är Stripers.

Holmes vände sig mot jätten med en djup bugning. – Det är alltså hans härlighet själf, som jag har äran göra min ödmjuka reverens.

Åter hördes brummandet, denna gång som om det kommit ur den stora spiselns innandömen.

Detta var alltså lord Redmooreland, en af Englands yppersta ädlingar. Hur sällsamt ödets lotter falla! En gifmild natur hade öfver hans härlighet slösat sina gåfvor i rikaste mått, men tydligen förnekat honom en af de yppersta: talets ädla gåfva. Jag kände ett verkligt deltagande för denne olycklige lyckans gunstling – men förhastadt.

Ty just som mr Stripers börjat att tilltala min vän; – Hans härlighet önskar ... –, afbröts han af ett nytt brummande, hvari jag tyckte mig urskilja orden; – Den andra karlen, hvad vill han? – Lorden var ej stum.

Holmes skyndade att presentera mig, mylord nickade en smula och sade nästan tydligt: – Tala, Stripers!

Denne begynte: – Hans härlighet önskar – men afbröts ånyo af en brumning, hvars innehåll tolken tydde sålunda: – Hans härlighet önskar, att herrarna sätta sig.

Min vän och jag bugade, men gjorde den blygsamma invändningen: – Ej före er, mylord!

Nytt brummande. Denna gång var björnen retad och tycktes färdig till anfall. Stripers uttolkade : – Hans härlighet är van att se sina önskningar uppfyllda.

Ändtligen kom mr Stripers till ordet utan att afbrytas: – Hans härlighet önskar höra er mening, mr Holmes, angående en händelse, som denna morgon timat här i slottet.

– Var god och gif närmare detaljer – sade min vän.

– Ben Perkins, andre betjänten har sitt rum i nedre våningens stora korridor nära porten till borggården. Han vaknade i morse vid ett gällt skrik från sagda korridor, kastade öfver sig ett par klädesplagg och gick ut för att se, hvad som stod på. Som han är tämligen till åren och litet trög i vändningarna, dröjde det ett par minuter, innan han kom ut. Till sin förfäran fann han mrs Blondly liggande afsvimmad och med ett otäckt,

blödande sår i pannan, gjorde larm och satte huset i rörelse.

– Hvem är mrs Blondly?

– Vår hushållerska, sir.

– Ålder, karaktär, antecendentia?

– Ett par och 40, mycket stadgad och hedervärd, har innehaft sin plats i 13 år; kom hit som nyblifven änka efter hans ärevördighet mr Blondly, kyrkoherdens adjunkt här i socknen.

– Hvar har hon sitt rum?

– I lilla korridoren, som löper vinkelrätt mot den stora, tredje dörren från trädgårdsporten.

– Hvar fanns hon liggande?

– Just där båda korridorerna mötas, tätt vid väggen.

– Hur såg såret ut?

– Som tillfogadt med ett trubbigt instrument.

– Tiden?

– Vid pass klockan half fem i morse.

– Hon var naturligtvis i nattdräkt?

– I nattdräkt? Nej, hon var fullt klädd. Mrs Blondly lägger alltid mycken vikt vid det korrekta och prydliga.

– Hvad har hon berättat om saken?

– Ingenting alls. Till följd af skrämseln och slaget var hon vid uppvaknandet ur sin svimning så medtagen och nervös, att läkaren, den vi hämtat, förklarade, att hon måste lämnas i ro några timmar. Men polisinspektör Broome från Crapton, som mylord hitkallat, innan han kom på tanken att telegrafera till er, håller just på att förhöra henne.

– Ah, en polisinspektör är här! Godt. Hurudan karl är Ben?

– En trotjänare, sir, trög men absolut hederlig.

– Hvilka personer utgöra hushållet?

– Mylords kammartjänare, två betjänter, kokerskan samt tvenne huspigor, där är det hela, utom mylord själf, mig och mrs Blondly.

– Mylord är ej gift?

Mylord hade hittills stått vid kaminen lika orörlig och likgiltig som en af de vildmän, hvilka utgjorde sköldhållarna i hans vapen. Till min öfverraskning var det han, som nu gaf svar och det så tydligt, att vi uppfattade hälften af hans ord – den öfriga hälften kunde vi lätt gissa oss till.

– Gift? Jag vill ha fred i mitt hus.

Min aktning för mylord växte; han var tydligen en man med erfarenhet af lifvet. Mera öfverraskande var det

tillägg han efter en stunds paus gjorde.

– Jag är Englands förnämste adelsman ; ingen kan uppvisa så många anor som jag; det är min stolthet. Gift skulle jag haft en son; han skulle haft flera anor än jag. Gifter mig ej.

Hvad kunde vi svara härtill? En stunds förlägenhet uppstod, den Holmes afbröt med frågan:

– Har man någon misstanke om föröfvaren af våldet?

– Ingen – svarade Stripers.

– Intet skäl att misstro husfolket?

– Intet.

– Har något blifvit stulet?

– Så vidt vi kunna finna, ingenting.

– Men hvarför har man då tillkallat mig?

– Jag har ju sagt det: jag vill ha fred i mitt hus.

Det var björnen från spiseln, hvilken lät höra sig.

Mr Stripers uttydde närmare det korta talets mening.

– Hans härlighet vet, att ni är världens skickligaste detektiv; ni utreder på en timme en sak, som sysselsätter den officiella polisen i en månad. Morgonens tilldragelse har stört ordningen i huset och hans härlighets studier. Innan han erhåller klarhet i saken, kan han ej med det nödvändiga lugnet återtaga de djupgående undersökningar, hvarmed han är sysselsatt, undersökningar, sir, som gälla intet mindre än att utröna, huruvida den nyupptäckta, dyrbara tiara, med hvilket fynd hans härlighet ökat sitt museum, tillhört en medisk härskare eller suttit på den siste babylonerkungen Assurbanipals hufvud. Se där orsaken, hvarför ni kallats hit.

– Inga vidare upplysningar i saken? Jaså, inga. Nåväl, med hans härlighets tillåtelse vill jag gå att anställa några undersökningar, hvilkas resultat jag skall hafva äran i sinom tid meddela.

Min vän och jag lämnade biblioteket. Vi hade knappt kommit ned i korridoren, då en liten karl med robust utseende trädde oss till mötes. Typen var välbekant, det var den officiella polismannens.

– Mr Holmes, förstår jag – sade han på ett godlynt, bullrande sätt. – Jaså, ser den store Sherlock Holmes så ut? Roligt se er, sir. Och er också, doktor, ty det är naturligtvis ni. Oåtskiljaktiga som de siamesiska tvillingarna, ha ha ha! Men ni kunde sparat er resas besvär, mr Holmes. Ni kommer för sent, sir. Jag, polisinspektör Broome från Crapton, har redan redt ut härfvan.

– Verkligen? – sade min vän.

– Ja, verkligen. Annat folk än ni ha också ögon och hjärna. Ni kan vända om. Allt är klart. Jag skall visa er det.

Sträckande upp sig i stolt, militärisk hållning ställde sig inspektören midt framför oss.

– Här har begåtts ett försök till inbrottsstöld mellan klockan 3 och 5 i morse. Det har blifvit förekommet genom mrs Blondlys vaksamhet och mod. Gärningsmannen är en landstrykare, grof, trasig, försupen. Jag

skall beskrifva händelsen i detalj för er, mr Holmes. Kom bara med!

Han förde oss ut på gårdsplanen till den omgifvande skyddshäcken samt vidare till hvarje plats, den han under sin demonstration utpekade som scen för tilldragelserna.

– Se här vid häcken spår af en fot; den har varit naken – vagabonden saknar skor. Spåren leda från häcken till slottet, de synas ej på gårdsplanen, men återfinnas här på sandgången. De äro gjorda efter kl. 3, ty vid denna tid började det regna och spåren äro gjorda i fuktig mark, som ni ser. På tröskeln till stora slottsdörren finner ni åter aftryck; de äro otydliga, men igenkännas i alla fall på den ytterst vanskapliga stortån. De märkas ej i korridoren – här är också alltför mörkt – men öppnar jag denna dörr, som leder till matsalen, så har ni på mattan märket efter samma smutsiga fot och samma förvridna tå. Silfret på buffeten stack tjufven i ögonen, han gick fram och ärnade lägga vantarna därpå, men han gjorde det icke. Hvarför ej? Han upptäckte portvinskaraffen på buffethyllan, slog i ett glas och drack. Huru vet jag det? Ni ser här på glasets kant sitter fastklibbad ett rödt skäggstrå. Just som han tömt glaset, hör han steg i korridoren, blir rädd och rusar ut – han hade ej tid att sätta proppen i karaffen, som ni ser, – möter en kvinna, mrs Blondly, som hört salsdörren öppnas och sprungit ur sin säng för att se, hvad som är på färde. Med ett trubbigt tillhygge slår han henne till marken, och hon svimmar af – så har hon själf beskrifvit det för mig –, bofven rusar ut samma väg han kommit, hoppar öfver häcken – ni kan se spåren, som leda ifrån huset lika väl som de, hvilka leda dit –, och är ute på landsvägen utan att upptäckas.

Det var tydligt, att mr Broome med beundran åhörde sin egen skildring. När denna slutats, mätte han våra obetydligheter med öfverlägsenhetens medlidsamma blickar, medan Holmes stod tyst och liksom öfverväldigad af så mycket skarpsinne såg ned på golfmattan – vi befunno oss nämligen i matsalen, hvars dörr vi lämnat öppen.

När mr Broome njutit nog af sin triumf, tog han åter till ordet.

– Där har ni affären, mr Holmes, affären till punkt och pricka. Mrs Blondly hann naturligtvis ej iakttaga karlens utseende, men jag kan beskrifva honom för er. Jag har kallat honom en vagabond; vet ni hvarför? Ni såg märkena efter hans fötter: aldrig i kristenheten finner ni maken till dylika vanskapliga elefanthofvar utom hos gamla Englands lösdrifvareskrå; de blifva sådana genom att oupphörligt trampa vägarna. I öfrigt var karlen smutsig – märkena på glaset vittna därom –, lång – han lade proppen till karaffen på bufféns öfversta hylla, sir –, han hade ett rödt stripigt skägg – stråt på glaset skvallrade därom. Det var en ruskig figur, en sannskyldig förbrytartyp, och därtill en feg – –

Mr Broomes' skildring fick här ett lika hastigt som öfverraskande slut. En röst utifrån korridoren afbröt honom nämligen med ett dundrande.: »Ni åsna där, tig med ert sladder!»

Orden voro fullt tydliga, ehuru tonfallet ägde släkttycke med björnens brummande. Inom ett ögonblick trädde också mylord och mr Stripers in i salen. Och åter talade den förre:

– Jag har hört, hvad ni sagt – stod i korridoren och hörde alltsamman. Ni är en åsna, sir. Fotspåren äro mina, sir, och det var jag, som drack af portvinet.

Det var ett långt tal af hans härlighet, men harmen gör ofta vältalig. Emellertid tystnade han, och hans tolk, Stripers fick afgifva närmare förklaring.

– Hans härlighet menar, mr Broome, att ni begått ett misstag; ni har låtit föra er bakom ljuset af missvisande fakta. Mylord genomgår nämligen för närvarande en Kneipp-kur, hvartill hör, att han hvarje morgon barfota tager en promenad i det daggiga gräset. Däraf förklaras fotspåren. Som morgonen var sval och mylord upprörd af händelsen med mrs Blondly, gick han direkt från promenaden in i matsalen och drack ett glas

vin.

Arme inspektör Broome! Så plötsligt störtad från ärans höga tinnar, stod han där som förstenad, en bild af förödmjukelse och blygsel. Jag kände medlidande med honom, men Holmes vred om dolken i såret.

– Jag kunde genast sagt er, Broome, att karlen aldrig kommit in från landsvägen; om han hoppat öfver häcken, hade i spåren hälarna varit djupare intryckta än den öfriga foten. Och med er uppfattning af saken, huru vill ni förklara, att mrs Blondly kom ut i korridoren fullt klädd? – Med er tillåtelse, mylord, skrider nu jag till mina små undersökningar.

Medan han utförde dessa, serverades mig en god lunch i biblioteket. Mr Siripers tjänstgjorde som värd och sällskap. Under mitt samtal med honom erfor jag, att han förr varit mylords skolkamrat i Eton, men af obekant orsak öfvergifvit studierna, samt till slut hamnat på Burgham Castle såsom mylords sällskap och förtrogne samt språkrör och tolk i allt, som rörde den yttre världen.

Efter en stund afbröts vårt samspråk af Sherlock Holmes' hastiga inträde. – Mr Stripers – sade han kort – hur många drängar har trädgårdsmästaren?

– Tre utom underträdgårdsmästaren.

– Har någon af dem i dag lämnat sin tjänst?

– Icke så vidt jag vet. Vi kunna ju fråga trädgårdsmästaren. Hvarför vill ni veta detta?

– Bekymra er ej därom, sir – genmälte min vän tvärt – och prata ej heller med trädgårdsmästaren om saken. Jag tycker om att sköta mitt eget på egen hand.

Holmes gick lika hastigt som han kommit. Jag såg, att mr Stripers var både förundrad och stött öfver hans kärfva yttranden, men jag visste, att min vän var stora upptäckter på spåren, när han visade detta lynne, och jag ursäktade honom inför mr Stripers. Samtalet flöt därpå in på Sherlock Holmes' underbara begåfning, och jag berättade åtskilliga episoder ur våra gemensamma äfventyr. Jag höll ännu på härmed, då efter en god timme Holmes åter trädde in.

– Mr Stripers, kan ni händelsevis skaffa mig en fotografi af er underträdgårdsmästare Audley O'Reille ?

– Det tror jag knappt, att jag kan – blef svaret. O'Reille umgås högst obetydligt med tjänarna i huset, så att de ha nog ej fått hans kort, men kanske trädgårdsmästaren –

– Nej, jag har frågat honom.

– Då vet jag ingen råd – fast vänta! Kanske har mrs Blondly hans porträtt. Han är ju hennes systerson.

– Är O'Reille hennes systerson?

– Det är han. Eget nog visste de intet om släktskapen, förrän Audley vistats här en tid – det hade icke varit bra mellan systrarna under många år. Men omsider tog släktkänslan ut sin rätt – blodet är alltid tjockare än vattnet. Mr Holmes, det rinner mig i minnet, att jag sett O'Reille's porträtt på kaminfrisen i mrs Blondlys förmak.

– Hon ligger i sin säng i sofrummet innanför förmaket, det vet jag säkert. Mr Stripers, kan ni skaffa mig i händer O'Reille's porträtt utan att mrs Blondly vet om det?

Stripers satt tveksam. – Det vore kanske ej att handla som en gentleman. Har det att göra med er undersökning?

– Mycket. Kanske beror gåtans lösning därpå.

Stripers betänkte sig. Omsider sade han: – Då skall jag göra det – för mylords skull. Jag kan gå in och höra efter mrs Blondlys tillstånd – andra huspigan är därinne, så att brottet mot det passande väl ej är så farligt; på återvägen lager jag med mig fotografien.

Han gick. Holmes vandrade i tankar af och an i biblioteket. Jag vågade ej störa honom; det är i dylika ögonblick hans genialiska hjärna framföder sina mest lysande idéer.

Efter en kort stund återvände Stripers och lämnade min vän en fotografi. Holmes betraktade den länge, omsider formades hans läppar till en låg hvissling – det säkra tecknet att han gjort en upptäckt af betydenhet. Han lade fotografien på bordet. – Öppna museet mr Stripers! – sade han kort och befallande.

– Museet? – Stripers anletsdrag nästan stelnade af häpnad. – Omöjligt! Inom dess dörrar får ingen inträde utan hans härlighets särskilda tillstånd och i hans sällskap, och han gifver aldrig tillåtelse utom i synnerligen sällsynta undantagsfall.

Holmes brydde sig ej om den andres upprörda tillstånd. – Hvar är mylord? Jag vill träffa honom!

Stripers ville invända, att mylord befann sig i sitt arbetsrum och ej fick störas, men orden fastnade på hans tunga. Han insåg, att mot denna oceremoniösa, befallande människa var motstånd omöjligt och motsägelse en dårskap. – Jag skall hämta hit hans härlighet – sade han och gick.

Snart infunno sig både han och mylord. Den senare var mer än någonsin en brummande, retad björn. – Ni vill in i mitt museum? Hvad vill ni där? Ni kommer ej att sticka näsan dit in, så mycket ni vet det.

Holmes drog lugnt upp sitt ur. – Tåget från Crapton – sade han – afgår ju 5,43 eller hur, Watson? Jag tror vi ha god tid att hinna med det till London?

Mylord såg på honom så förvånad, som en människa kan se ut. – Hvad menar ni? – brummade han.

– Ers härlighet – svarade min vän med en vördnad, hvilken dock ej lämnade kvar ens en skymt af tvifvel om fastheten i hans beslut – jag menar, att antingen för jag till slut den sak, jag åtagit mig, eller också lämnar jag den helt och hållet. Mr Stripers, får jag besvära er att ombestyra en vagn till stationen?

Lord Redmooreland var ej van att mötas af motstånd mot sina önskningar; hans ögon stirrade runda och frågande på min vän. Så utbrast han plötsligt:

– Stripers, hämta nyckeln till museet. Den ligger i min sekretär, tredje lådan till höger.

Holmes bugade sig, men Stripers sade:

– Mylord, det är i dag den femtonde.

– Ah, ni har rätt – sade lorden. – Nå, så hämta nyckeln hos mrs Blondly.

Vid dessa ord kom jag att iakttaga min väns ansikte och såg där ett drag, som måste visa sig i en stöfvares uppsyn, då han vädrar haren.

– Förvarar mrs Blondly nyckeln till museet?

Stripers gaf svaret;

– Nej, hans härlighet har den i eget förvar. Men en gång i månaden och alltid på samma datum, den 15:de,

städar mrs Blondly rummen – mylord betror det ej åt någon annan. Som hon måste göra städningen tidigt på morgonen för att ej hindra mylord i hans studier därinne, får hon nyckeln kvällen förut. Hon fick den också i går afton.

– Hon har aldrig missbrukat detta förtroende, förmodar jag?

– Aldrig. Hvarför frågar ni så?

– Åh, det bara föll mig in.

– Mrs Blondly är en redbar person, mr Holmes, och värd fullt förtroende.

Med denna dolda förebråelse gick mr Stripers att hämta nyckeln. Vid återkomsten syntes han riktigt upplifvad.

– Ni sökte kasta skugga på mrs Blondlys redbarhet, mr Holmes, men jag kan visa er orättmätigheten däraf. Vet ni, hvar hon förvarade nyckeln? I sin barm, sir, mellan kroppen och linnet, sir. Där hade den hela tiden legat gömd, trots hennes svaghet, sade mig huspigan.

Min vän mottog tillrättavisningen stillatigande men med ett småleende. I mrs Blondlys kläder skulle jag ej tyckt om detta småleende; det var intet ursäktande leende, intet förläget leende, det var en detektivs olycksbådande leende.

– Med ers nåds tillåtelse gå vi nu till museet – sade därpå Sherlock Holmes.

Stripers låste upp dörren till Burgham Castles helgedom, och mylord gjorde min af att träda in, men hejdades af min vän.

– Om förlåtelse, mylord, men det är af vikt, att ej ett dammkorn rubbas, innan jag gjort min undersökning – och så stort var det imponerande inflytande, som Holmes utöfvade, att mylord liksom vi andra stannade på tröskeln, medan han ensam inträdde i rummet.

Detta var uppfylldt af höga skåp och långa bord, fyllda med glasmontrer, i hvilka museets dyrbarheter förvarades. Montrerna voro öfverhöljda med skyddande täckelse af blått kalikå, hvarå ett tunt dammlager låg utbredt.

– När besökte ers härlighet sist detta rum? – sporde Holmes plötsligt.

– I fredags.

– Således för 4 dagar sedan. Och ingen har ägt tillträde sedan dess?

– Ingen – svarade lorden på sitt tvärhuggna vis, och Stripers tillade:

– Som ni ser, har ej heller mrs Blondly varit här. Hon har ej hunnit damma i dag, såsom naturligt är, då olyckan träffade henne tidigt i morse.

– Mina herrar, ingenting hindrar vidare ert inträde – förkunnade nu min vän, och vi stego in. Med verklig spänning afvaktade jag den stund, då museets härligheter skulle afslöjas för mina ögon, men däraf blef intet. Holmes hade stannat vid ett bordshörn, lyfte varsamt undan omhöljet och aftäckte en på ett underlag af ebenholtz stående glaslåda, hvari låg ett gulnadt, af fukt fläckadt pergament, fullsatt med besynnerliga skriftecken. Efter ett par minuters iakttagelser vände sig min vän till mylord:

– Detta pergament är en antikvarisk dyrbarhet, antar jag.

– En af de dyrbaraste skatterna i mitt museum.

– Hvad ger det ett sådant värde?

– Det är en handling af sällsyntaste slag och bekant i hela den lärda världen: kalifen Harun al Raschids dödsdom öfver sin ryktbare visir Dchiafar. Intet bibliotek, intet museum kan uppvisa ett motstycke, och handlingen är äkta, absolut äkta.

Det var ej lätt att i den talande i detta ögonblick igenkänna den brummande björnen; orden föllo snabba och klara med en nästan öm underton. Mylords själ hade åtminstone en vek punkt: museet och dess skatter.

Jag kastade ögonen på det dyrbara pergamentet, hvars märkvärdighet jag hört omtalas i tidningarna, men hann ej göra någon närmare iakttagelse, ty Holmes vände sig till mylord:

– Jag tackar ers härlighet för upplysningen och är färdig att, när ni önskar, uttala min mening om de händelser, som denna morgon timat i Burgham Castle.

Var undersökningen redan slutad? Alla stodo vi förvånade däröfver, mylord själf mest.

– Är ni på det klara med saken, sir? – sporde han med en släng af sin gamla brumning. – Icke på falskt spår som den där åsnan från Crapton?

– Ers härlighet skall själf döma, sedan jag aflagt min redogörelse – svarade min vän med värdighet.

– Nå, tala då.

– Redogörelsen blir lång nog, och vi kunna finna en bättre plats därför än denna.

Vi begåfvo oss till biblioteket. Dit inkomna vände sig Holmes till mr Stripers: – Vill ni vara god, sir, och sända ett bud till mrs Blondly med anmodan att infinna sig här.

Alla hörde vi denna framställning med undran, och Stripers gaf vår stämning uttryck.

– Mrs Blondly? Hvad skulle hon göra här? Och hon är ju sängliggande!

– Hon är nödvändig för min redogörelse. Var god och gör, som jag sagt.

Stripers såg tveksam på mylord; denne skakade på hufvudet:

– Mr Holmes, ju mindre man har med kvinnor att göra, dess bättre. Men ni måste få er vilja fram, jag vet det. Stripers, låt kalla hit hushållerskan.

Stripers sände med huspigan till mrs Blondly mylords befallning. Budet återkom inom kort med anmälan, att mrs Blondlys tillstånd hindrade henne att efterkomma mylords anmodan.

– Lucy, min snälla flicka – sade Holmes vänligt – hälsa mrs Blondly från mig, att hon kommer hit. Framför budskapet ordagrant, och säg, att det afser hennes eget bästa.

– Ni tror då, att hushållerskan skall komma? – sporde Stripers, sedan flickan aflägsnat sig.

– Jag är säker därpå.

Stripers log misstroget och ryckte på axlarna, då i detsamma Lucy inträdde och tillkännagaf, att mrs Blondly skulle infinna sig, så fort hon hunnit kläda sig.

Vi häpnade.

– Jag befallde och hon kom icke, ni beder, och hon kommer – brummade lorden, och Stripers sade:

– Är ni då en trollkarl, mr Holmes?

Tio minuter senare stod hushållerskan i biblioteket. Hon bar en bindel om pannan, men syntes i öfrigt vara en stark och rask kvinna, som bar sina 40 år med mycken heder och ännu ägde ett rätt tilltalande utseende. Det öfvergångna våldet tycktes emellertid ha skakat hennes sinne lika mycket som hennes fysik, och hon höll på att digna ned, när hon trädt inom dörren. Men min vän Holmes förekom en dylik kasus, i det han sköt fram åt henne en bekväm stol.

– Var god och sitt ned mrs Blondly – hans härlighet tillåter det – sade han i sin allra vänligaste ton. – Ni får ursäkta, att jag besvärat er att komma hit. Men ni vet, att jag fått den fatala händelsen i morse att reda ut och kan behöfva en eller annan upplysning af er. Och nu, mina herrar, skall jag skrida till min redogörelse.

Lord Redmooreland intog sin favoritställning vid kaminen, vi andra satte oss i en halfrundel kring Sherlock Holmes, som begynte.

– För två månader sedan blef platsen som underträdgårdsmästare här vid slottet ledig. Den besattes med en ung man, Audley O'Reille på grund af hans goda betyg och vinnande yttre. Hans uppförande jäfvade ej heller dessa vackra vitsord. Om än ej särdeles skicklig i sitt yrke, så var han villig, ödmjuk, arbetsam, afskydde spritdryckor, sökte föga sällskaper, men var höflig, ja artig mot alla.

Jag sade, att han ej sökte sällskap, det var en sanning med modifikation. Det fanns här på slottet ett fruntimmer af bättre stånd, oklanderligt rykte och mogen ålder. Tillfälligheten förde honom och henne tillsamman, och hon erfor, att hon ännu hade ett varmt hjärta i sin barm. Mången afton efter arbetets slut vandrade de två tillsamman i Burgham Castles lummiga parker och om söndagskvällarna intog unge Audley O'Reille sitt té i mrs Blondlys förmak. Hvem kunde tadla detta? Han var ju hennes systerson.

Vi lyddes alla uppmärksamt, ehuru vi undrade, hvart Holmes ville komma med dessa detaljer. Men plötsligt drogs vårt intresse från honom till hushållerskan, som brast ut i ett nästan hysteriskt känsloutbrott.

– O, mr Holmes, hvarför säger ni så där? Ni vet, att han *icke* var min systerson.

– Ja, jag vet det.

– Vi sade så bara för att få vara tillsammans utan skvaller ... vi höllo så mycket af hvarandra.

– Lugna er, mrs Blondly – tröstade henne min vän. – Det var ju bara en fiktion, och världen är full af dylika, i stat, i kyrka, i familjerna.

– Allt gick ärbart och hederligt till – snyftade hushållerskan. – Vi icke ens kysstes ... utom 2 gånger.

– Jag tror er, mrs Blondly; jag är öfvertygad, att allt gick hederligt till.

Hvar tog min vän Holmes sin makt öfver människorna? Där satt nu denna kvinna, som såg honom för första gången, och biktade sig för honom, för honom allena, som om lorden, Stripers och jag ej funnits till.

– Jag var så ensam, mr Holmes. Och så var Audley så olik salig John, min aflidne man, det var detta, som drog mig till honom.

Kvinnosinne, hvem rannsakar dig? Du har djupheter outgrundligare än oceanens. Tusen gånger har jag hört

kvinnor säga, det de fattat tycke för A emedan han liknat B., den de förut älskat, men här grundades tycket på olikheten? Kanske hade likväl jordmånen varit lika fruktbar om likheten med salig Blondly varit förvillande stor.

Det var jag, som gjorde för mig själf denna anmärkning; Holmes åter upptog mrs Blondlys yttrande som en naturlig sak, såsom något vanligt och regelrätt. – Och så fann ni förströelse i hans samtal – tillade han förklarande – han hade så mycket att tala om London och Londonlifvet, och var för öfrigt en väluppfostrad och försynt man. Hans enda fel var hans envishet.

– Han var icke envis i allmänhet, sir, utan mycket snäll och foglig; det var bara i en enda sak han var envis. – Mrs Blondly nästan glömde sin sorg i ifvern att taga sin hjärteväns försvar.

– Men i den saken var han det desto mera – sade min vän. – Han rent af tröttade ut er med sina önskningar att få se museet.

– Det är sant, sir, och jag sade honom det. Men ... – hon ryckte plötsligt till, som om ett spöke rest sig framför hennes ögon – hur i all världen kan ni veta detta, sir?

Mylord och mr Stripers tycktes äfven se en skymt af samma spöke. För mig åter var ingenting, som kom från Sherlock Holmes oväntadt, och han själf fortsatte obesväradt: – Ni motstod emellertid alla hans böner, det gjorde ni, mrs Blondly. Först i förgår lofvade ni honom att få se museet i dag på morgonen ... det är den 15:e och ni hade nyckeln för att städa.

– Nej, mr Holmes, jag lofvade ingenting, vid Gud, ingenting, ehuru han bad mig så innerligt. Men nog nämnde jag, att jag skulle hafva nyckeln i förvar i dag, det gjorde jag.

– Och så kom han i dag på morgonen, vid pass klockan 4, tror jag, och väckte er genom att kasta sand på er fönsterruta. Ni var missnöjd därmed, men ert hjärta var för vekt, ni steg upp och klädde er samt släppte in honom genom dörren till lilla korridoren.

– Jag var fullt klädd, mr Holmes, så sant jag är en hederlig kvinna.

– Visst var ni det, det vet jag ju, och det kunna de, som funno er i korridoren, intyga.

– Nåväl, unge O'Reille förnyade sina böner, och i en svag stund – hvem har ej sådana, helst en kvinna med ömt sinne? – – förde ni honom in i museet.

– Jag gjorde det, sir, och i evighet får jag ångra det och blygas däröfver – snyftade hushållerskan. – Men han var så vacker, där han stod nytvättad och morgonfrisk.

– Ni lyfte lätt på omhöljena och visade honom dyrbarheterna. Men han fick icke röra vid något.

– Det fick han icke.

– Då han ville lyfte en glaslåda från dess ebenholtsplatta och taga ut pergamentet, som låg däri, skyndade ni fram, grep honom i armen och tvang honom att släppa lådan, hvarpå ni i en hastig vändning skuffade honom ut genom dörren, den ni säkert låste.

– Nej, sir, ni gör honom orätt och mig också. Jag behöfde ej skuffa honom, han gick ändå så snällt sin väg. Och skulle jag haft hjärta att bära hand på honom? Nej, jag hotade att skrika på hjälp, om han rörde något, och då gick han, hvarpå jag låste dörren.

– Och stoppade nyckeln i barmen.

– Icke strax. Det var först när vi kommit in i lilla korridoren, och han så enträget begärde få nyckeln. Då gömde jag den, där ingen gentleman skulle vilja taga den.

– Men han försökte det ändå?

– Han var ursinnig, sir, han visste ej, hvad han gjorde. Idén att se museet hade alldeles förhäxat honom. Hade han varit sig själf, hade han aldrig gjort, hvad han gjorde, han var alltid eljest så nobel och försynt.

– Under striden, då ni försvarade nyckeln, gaf han er ett slag, så att ni föll framstupa mot väggens framskjutande list och fick det stygga såret?

– Jag tror, att det gick så till. Med afsikt gjorde han det icke, det är säkert, han ville ej skada mig, vi höllo så mycket af hvarandra.

– Mrs Blondly – sade Holmes högtidligt – ni har begått ett svårt fel, då ni svikit er husbondes förtroende och tvärt emot hans förbud släppt in den unge O'Reille i museet. Men ni har en ursäkt: ni hade förgapat er i en ung mans bruna ögon och rödkindade anlete; sådant har bragt förnämare och mera snillrika kvinnor än er i långt djupare fall. Men ni har på samma gång visat er som en trogen tjänarinna: ni öfvervann er svaghet och kämpade tappert för er plikt, ni föll sårad, men föll på pliktens ärofulla bana, mrs Blondly. Och ni har åt hans härlighet räddat hans dyrbaraste klenod, Harun al Raschids pergament, som var afsedt att stjälas bort. Att få detta i sina händer var Will Cruyks plan, därför tog han tjänst här och därför innästlade han sig i ert förtroende. Ty Will Cruyk var karlens rätta namn, namnet på en af vår tids djärfvaste och mest förslagna brottslingar, det yppersta verktyget åt alla missdådares furste, en viss professor, hvars namn jag ej här vill nämna. O'Reille var blott en signatur, ett nom de guerre.

Mrs Blondly var nära att svimma. – Min Gud! Audley en bedragare, en brottsling! Jag olyckliga kvinna! Hvad skall man säga om mig? Hvad skall bli mitt öde?

– Sansa er, mrs Blondly! – sade Holmes vänligt. – För er i grunden trogna pliktuppfyllelse skall hans härlighet säkert förlåta ert fel, eller hur mylord?

I andlös spänning hade vi åhört samtalet, som kastat ett så klart och oväntadt ljus öfver morgonens tilldragelser. Intrycket var så starkt, att ingen lade märke till min väns vädjan till lordens goda hjärta. Från kaminen kom endast ett undrande, hetsigt brummande: – Stjäla mitt pergament! – och från mrs Blondlys plats ett hjärtslitande: – O, jag får blygas till döds!

Holmes reste sig. – Mrs Blondly, hvad ni felat, skall bli en hemlighet gömd inom den krets som här hört er öppna och redliga bekännelse. Hans härlighet skall behålla er i sin tjänst – ni har mitt ord därpå – och han skall aldrig kunna få en, som trognare vakar öfver hans tillhörigheter än ni härefter. Känslan för den ovärdige skall ni snart kunna slita ur ert bröst. Begif er nu till ert rum ni behöfver stillhet och ro – och tillåt mig ledsaga er dit. – Med en gentlemans hela artighet bjöd han henne sin arm, hvarefter båda lämnade rummet.

Därinne rådde tystnad, tills min vän återkommit. – Min beräkning var riktig – sade han. – Hela betjäningen var samlad i korridoren, man såg mig vördnadsfullt ledsaga mrs Blondly, något som skall afväpna alla misstankar och smädelser mot henne.

– Men hur i all världen visste ni, hur allt gått till? – sporde Stripers. – Ni beskref ju allt, som om ni varit ett närvarande vittne.

– Ja, hur visste ni? – instämde lorden från kaminen. – Hur visste ni, ni trollkarl där?

– Saken är enkel nog, mylord. Naturligtvis förbigår jag en del detaljer och håller mig till hufvudsaken. Man kände blott en enda person, som hade del i saken, hushållerskan, hon blef därför utgångspunkten för mina undersökningar. Jag såg sand på hennes fönsterbleck naturligtvis ditkastad af en person, som i hemlighet ville väcka hennes uppmärksamhet; denne var en man – genom mitt förstoringsglas såg jag på den utskjutande stenfoten under hennes fönster märkena af hans stöfvelklackar; de ha 5 stift, som sitta i kors; den mannen hade stigit upp på stenfoten för att tala med henne, och han var trädgårdsarbetare – nere under fönstret är en rabatt med rosor, och jag såg de färska märkena efter en trädgårdskratta i den lösa mullen; krattan hade karlen tagit med sig och rest mot väggen för att ha en förevändning för sin därvaro, ifall någon fått se honom. De 5 karaktäristiska stiften hade lämnat sina märken flerstädes: på tröskeln till trädgårdsporten, inne i lilla korridoren, på det ställe, där hushållerskan fallit, vid dörren till museet – kalkstenen, hvarmed golfvet är belagdt, är af lös art och har en mycket skvallrande tunga. Mannen med stiften hade alltså varit inne i huset och det var också säkerligen han, som af en eller annan orsak tillfogat mrs Blondly hennes sår. Huru hade han kommit in? Icke med våld – dörren visade ej minsta spår däraf – ej genom att dyrka upp låset – nyckeln satt i innanför. Någon hade alltså låst upp för honom, och hvem om ej den, som med honom hade gemensamma hemligheter och till honom stod i det förtroliga förhållande att han vågade väcka hennes uppmärksamhet med sandkastning mot fönsterrutan, mrs Blondly? Hvad förtrolighet rådde dem emellan? Hvad utgjorde dess grund? Ett af de två: brottsliga anläggningar eller kärlek – det är det ena eller andra med i spelet, när en man och en kvinna ha hemligheter med hvarandra.

Hushållerskan kände jag af er beskrifning, mr Stripers; återstod alltså att lära känna trädgårdsmannen med de 5 stiften i klackarna. Som ni minns, mr Stripers, frågade jag er, om någon af trädgårdsdrängarna i dag lämnat sin tjänst – det var nämligen ej otroligt, att, om något brott varit afsedt och misslyckats, gärningsmannen skulle taga sin Mats ur skolan och begifva sig af på grund af fruktan för upptäckt samt farhåga, att mrs Blondly skulle skvallra. Mycket riktigt. Tio minuters samtal med trädgårdsmästaren underrättade mig, att han var mycket ledsen och om grunden därtill: hans unge, behaglige, flitige och stadgade biträde O'Reille hade tidigt på förmiddagen begifvit sig sin väg med sina tillhörigheter inpackade i en kappsäck. Jag kunde våga 50 mot 1, att denne O'Reille var just min vän med de 5 stiften. Hur såg han ut? Några och 20 år gammal, bruna ögon och trefligt ansikte. Trädgårdsmästare ha öga för hvad som är vackert, men jag vågade ej lita på en karls omdöme i förevarande fall, utan drog oförmärkt upp temat för trädgårdsmästarhustrun, för mejerinnan, för huspigan Lucy; alltid samma omdöme: karlen var en vacker, städad pojke, bara alltför skygg och förnäm, men så var han ju också hushållerskans systerson och sålunda af bättre familj än tjänarne i öfrigt. Jag bekänner, att detta släktskapsband ett ögonblick förbryllade mig; det gjorde min teori om »kärlek och brott» osäker och haltande. Det var då, jag kom till mr Stripers och begärde O'Reille's porträtt. Med ens voro alla mina tvifvel lösta; O'Reille var ej mrs Blondlys systerson utan den skurken Will Cruyk; hans vistelse här afsåg en planlagd förbrytelse af stor betydelse – Will sysslar aldrig med småsaker – bandet mellan honom och hushållerskan var å hennes sida kärlek å hans afsikten att begagna henne som redskap för brottets utförande; men i det afgörande ögonblicket hade mrs Blondly svikit hans hopp; det hade kommit till en strid, och han hade slagit henne till marken.

Hvad kunde brottet gälla? Tydligen något, som ej annorstädes stod att finna, d. v. s. något af museets innehåll. Detta bekräftades äfven af märkena efter de 5 klackstiften vid museidörren och däraf, att händelsen inträffat just den 15, den enda dag i månaden, då hushållerskan hade nyckeln till museet i sin vård. En blick på rummet och föremålen däri ställde för mina ögon hela den där utspelade scenen. En kvinnlig hand hade afhöljt täckelset öfver en del af föremålen – ingen karl skulle handterat det så varligt, att det lätta dammlagret kvarlåg nästan orubbadt, och jag såg dessutom i dammet aftrycket af en kvinnas finare fingrar. Men med täckelset öfver lådan med pergamentet var förhållandet annorlunda; därpå syntes märken efter både mans- och kvinnohänder, och dammet låg samladt i oregelbundna massor; manshanden hade också gripit om glaslådan och lyft den från underlaget, men nödgats hastigt sätta ned den igen, detta framgick däraf att lådans kant på ena sidan ej var insatt i underlagets fördjupning. De täta och oregelbundna fotspåren

i dammet på golfvet, en del med de oss bekanta 5 stiftmärkena, antydde antingen strid eller brådska.

Härmed var mig klart, hvilket af museets föremål Will fått i uppdrag att bemäktiga sig: det dyrbara pergamentet, allt det andra saknade för honom värde.

– Men, min bäste Holmes – tillät jag mig invända – är det sannolikt, att Will helt godmodigt lät sig föras ut ur rummet, då han var sitt rof så nära för att sedan börja en kamp om nyckeln till den stängda dörren?

– Äfven jag har gjort mig den frågan, Watson, och funnit förklaringen. Will vågade ej börja en kamp med den för öfrigt rätt kraftiga kvinnan inne i det af lösa föremål uppfyllda rummet – något af dessa kunde ha slagits i golfvet och gjort buller. Han föredrog att genom medgörlighet insöfva mrs Blondly i säkerhet, för att, då hon intet ondt anade, kasta sig öfver henne och bemäktiga sig nyckeln.

Holmes tystnade. Äfven vi andra sutto en stund i tystnad under det djupa intrycket af vår beundran för hans öfverlägsna skarpsinne. Stripers var den förste, som gaf uttryck åt vår gemensamma känsla:

– Förunderligt! Det liknar en saga. Och ändå så enkelt och påtagligt. Ett verkligt Columbiägg !

Äfven mylord gaf sina innersta tankar uttryck:

– Ni har förfelat er kallelse, mr Holmes, ni är ej skapad till detektiv.

Holmes såg upp öfverraskad, Stripers och jag stirrade på mylord med häpnad. Ett dylikt omdöme i denna stund, efter de prof min vän nyss visat! Huru stod det till i hans härlighets hjärna?

Mylord uthärdade lugnt våra blickar. – Ni skulle ägnat edra gåfvor åt arkeologien, sir. Hvilka upptäckter ni skulle gjort! Ni hade konstruerat upp det gamla Babylon lefvande inför våra ögon.

Min vän kunde känna sin äregirighets högsta kraf tillfredsställda; i mylords ögon fanns ingen högre förtjänst än att vara en framstående arkeolog, utom naturligtvis att äga de flesta anorna bland Englands adel.

– Ers härlighet öfverskattar alldeles min förtjänst – sade Holmes blygsamt. – Den är alldeles icke så stor som ni behagar anse den. I den här saken t. ex. kvarstår ännu en viktig och för mig olöslig gåta.

– Men ni har ju förklarat allt – invände Stripers.

– Visst icke. Själfva hufvudknuten är olöst. För hvad ändamål ville Cruyk stjäla just pergamentet med Dschiaffars dödsdom? Hvem stod bakom honom såsom ursprunglig upphofsman? Se där omständigheter, som för mig ligga i det fördolda.

– Will ärnade väl sälja pergamentet såsom en raritet – förmodade jag.

– Ingen hade velat köpa det, ingen skulle vågat visa sig såsom dess ägare. Det finnes ju blott ett exemplar däraf, och hela den lärda världen vet, att detta tillhör Burgham Castle’s museum. Om det varit en mindre unik sak, men Dschiaffars dödsdom! Mylord, mr Stripers, kunna ni ej upptänka någon ledtråd?

Båda de tilltalade skakade på hufvudet. En stunds allmän lystnad rådde. Plötsligt utbrast mylord:

– Den där slaktaren, Stripers, slaktaren –.

Stripers såg frågande på hans härlighet.

– Slaktaren, som skref för ett halfår sedan. Stripers satt lika oförstående.

– Slaktaren eller bryggaren, amerikanen, Burdhill eller Drudhill eller hvad han hette. – Mylord hade blifvit

nästan exalterad.

Mr Stripers anlete klarnade.

– Ah, mylord, ni menar bryggaren från S. Louis, Curvill, tror jag var hans namn. Men han kan ej ha med saken att göra; han är ju millionär.

– Rikedom och moral äro ej identiska begrepp, mr Stripers – sade min vän. – Brott och millioner, helst amerikanska, kunna väl passa ihop. Var god och låt mig veta, hvad det är med den där Curvill, mylord.

– Stripers skall säga er det, sir. Tala, Stripers!

– Någon gång i våras anlände ett bref – började Stripers, men afbröts af min vän Holmes!

– Är det ett bref? Finns det kvar? Låt mig hellre se corpus delicti själf än få en resumé däraf.

– Alla bref till mylord förvaras noga; jag skall hämta det ifrågavarande.

Stripers skred från ord till handling, och inom några minuter hade Holmes i sina händer följande skrifvelse.

»Mylord Redmooreland! Hedervärde sir!

Jag är säker på, att ni hört mig omtalas; åtminstone har ni sett mina etiketter med den blå noshörningen, som genom näsborrarna sprutar ett Niagara af öl i tre gyllne fastascher. Noshörningens öl är världsberömdt, allt fint folk dricker det. Noshörningen, det är jag det, sir. Jag är den rikaste bryggaren i S. Louis, d. v. s. den tätaste karlen i sta'n. Stratch, fläskpackaren påstår, att han är 5 millioner tyngre, men det är lögn, mylord; han ljuger så fort, som en häst trafvar, ehuru han eljest är en bra karl och min gode vän, fast vi spela hvarandra alla puts vi kunna hitta på.

Jag nämner att jag är millionär, men ej för att skryta. Jag hatar skryt och skäms ej för, att min farfar – han hette Kurzweil, men jag har amerikaniserat det till Curvill – kom hit till landet från Neu Strelitz som en trashank utan skjortan på kroppen. Jag skrifver därom bara för att visa, att jag kan honorera mina förbindelser vid sikt.

I fredasse bjöd jag på lunch i Union Hotel – 25 dollars kuvertet, Schatå Lafitt à 18 d. buteljen. Vi voro ett tjugetal, alla fullviktiga karlar utom professor Ward, som är fattig som en skåpråtta – 5 tusen om året –, men jag har bjudit honom, ty jag högaktar vetenskap och konst – hvad vore lifvet utan bildning, sir? Jag prenumererar på ScientificsWorks – har 39 volymer i guldsnitt på hyllan i mitt bibliotek och dessutom en del andra böcker –, och jag har statyer, hvita i salongen och svarta i hallen – man måste laga att de passa till väggarnas färg, sir, annars blir det ingen harmoni, och harmoni måste det vara.

Under lunchen kom jag att säga, att man kan få allt för pengar. Somliga af de närvarande opponerade sig, professorn mest. Jag bad dem säga, hvad som icke kunde fås. Någon sade: – Ett godt samvete – men däri låg ju ingen reson; det kunde man ju ej pröfva. Då sade professorn: – Lord Redmoorelands pergament med Harun al Raschids dödsdom öfver sin visir. Slår vad, att jag skall ha den inom sex månader – svarade jag. – Topp – sade Stratch, – 50,000. – Topp sade jag – 50,000 – och vi skrefvo upp vadet i våra anteckningsböcker.

Så står saken, mylord, och nu får ni lof att hjälpa mig. Stratch måste bli kuggad. Jag ber att få köpa pergamentet. Mitt bud är 50,000 dollars. För den summan tänker jag, att jag kunde få ett helt hästlass gamla pergament från Newyork, men jag är en gentleman, sir, och ingen smulgråt, ej heller är vadet någon affär utan en rolighet och en hederssak; för resten är det ju Stratch som får lossa på pungen.

Jag antar, mylord, att ni slår till, hvarför jag ber er med omgående skicka hit det gamla kalfskinnet väl assureradt. Jag skrattar så, att jag hoppar, vid tanken på Stratchs uppsyn, när jag rullar upp pergamentet inför hans långa näsa.

Tecknar med all högaktning

D. Josef Curvill.

P. S. Jag tar mig friheten bifoga priskurant å mina ölsorter och rekommenderar särskildt min portersort: Curvills best brown stout.»

Holmes lade brefvet på bordet.

– Svaret? frågade han kort.

Björnen lät höra sitt ilsknaste brummande:

– Snusade till karlen.

Min vän satt några minuter i djupa tankar; därefter tog han till ordet:

– Mottag, ers härlighet, min komplimang; ni har funnit ordet till den gåta, jag ej kunde lösa. Saken är utan tvifvel den, att den där Curvill satt sig i sinnet att vinna sitt vad, hvad medel han än måste använda. Han har satt sig i förbindelse med en person, den jag väl känner, den största skurk men den snillrikaste människa i såväl nya som gamla världen, och denna person har sändt hit sin hejduk Will Cruyk att stjäla pergamentet.

Mylord skrattade.

– Men han har fått en lång näsa, sir. Den där Curvill får punga ut med sitt vad.

Min vän förblef allvarsam, ovanligt allvarsam.

– Var ej viss därpå, mylord. Om den person jag åsyftat, har sin hand med i spelet, låter han ej afskräcka sig af ett misslyckadt försök att nå sitt mål, han har hundrade utvägar i beredskap, och kanske är redan i denna stund ett nytt attentat i görningen. Först sedan tiden för vadet lupit ut, kan ni vara trygg för ert dyrbara pergament; det äger då intet värde för bryggaren i S. Louis och följaktligen ej heller för Moriarthy – – så heter skurken jag åsyftat.

– Skulle de våga ...? – inföll lorden.

– Moriarthy vågar allt, ers härlighet; för att åtkomma pergamentet skulle han ej akta ert lif mer än ett ruttet lingon.

Mylord stod både förvånad och förfärad.

– Hvad vill ni, jag skall göra, mr Holmes? Råd mig!

– Enligt min åsikt finnes blott ett medel att sätta både ert lif och er skatt i säkerhet: att föra pergamentet till London och deponera det i Englands banks säkra kassahvalf, tills tiden för vadet utlupit. Därefter kan ni lugnt lägga det i ert museum.

Mylord blef nästan liflig.

– Ni är mitt museums skyddsängel, mr Holmes, tutor ærarii, sir. Ert råd måste följas redan denna dag. Ni

skall föra pergamentet till London och deponera det, som ni sagt. Jag törs ej lämna det i andra händer än edra. Och depositionsbeviset skall ni förvara – här skulle man stjäla det. Vill ni åtaga er uppdraget, sir?

– Gärna, ers härlighet, för att vara er till tjänst, och jag skall återföra det till er – låt mig se: Curvills bref är dateradt den 10 mars, vadet ingicks fredagen förut, d. v. s. den 8 mars; 6 månader senare är alltså den 8 september, vi ha i dag den 15 augusti – alltså om 25 dagar har ni åter er skatt, mylord.

Ett par timmar senare sutto min vän och jag på tåget, som brusade fram mot London. I Holmes bröstficka låg pergamentet väl förvaradt i ett fodral af järnbleck och förségladt med mylords vapensigill.

Min vän var vid sitt yppersta lynne.

– Detta är den mest briljanta undersökning, jag utfört. Märk, Watson, att man ej ens visste, om ett brott varit i görningen, och jag har uppspårat dess trådar ända till S. Louis och Florens hvarest Moriarthy för tillfället slagit sig ned. Mina gåfvor och själskrafter befinna sig på sin höjdpunkt, doktor.

Följande morgon deponerade Holmes i min närvaro pergamentet i Englands bank. Pergamentets historia var slut – trodde vi, men tiden skulle lära oss annat.

*

På nära tvenne veckor hörde jag sedermera ej af min vän Holmes; detta föranledde mig att göra honom ett besök.

Ovillkorligen stannade jag utanför hans dörr utan att kunna öppna den. Därigenom trängde ljud, som nästan isade blodet i mina ådror: det var fioltoner, två långt utdragna och därpå en kort, afhuggen, i oupphörligt upprepande; alltid samma not, samma rytm. Jag har hört sista akten i Don Juan, Damnation de Faust samt en hel mängd demonisk musik, men hvad jag nu hörde, öfvergick allt i entonig hemskhet. Till sist bemannade jag mig och trädde in.

Vid bordet satt Holmes med fiolen i knät och stråken i hand. Sist jag såg honom, hade han liknat en triumfator, nu såg han ut som en bruten cessionant; hufvudet låg sänkt mot bröstet, anletsdragen voro utmärglade, blicken var halft brusten.

– Käre vän, hur står det till? – frågade jag helt förskräckt. Han svarade ej, endast nickade förströdt. Jag tog hans hand för att känna på hans puls och på samma gång få slut på den gräsliga musiken.

– Er puls är ojämn, feberaktig; er fysik är i olag; ni har öfveransträngt er! sade jag i läkarton.

– Min fysik? svarade han matt. – Ni läkare, hvarför hänföra ni allt till kroppen? Hvad är kroppen? Ett stoft, ett sken, ett intet. Men, Watson, känner ni anden?

– Min bäste vän ...

– Ni är en tviflare, Watson, en materialist.

– Jag förstår ej ...

– Naturligtvis icke. Andens hemlighetsfulla manifestationer äro och bli er en gåta. Ni är läkare – det är nog.

-– Men säg mig då ...

– Jag har varit en tviflare liksom ni. Men hur sade Hamlet, Watson? »Det finns mycket mellan himmel och jord, hvarom vår filosofi ej drömmer.» Jag vet att så är.

Min vän hade under samtalet upphetsat sig till en alltjämt stigande exaltation. Nu återgick han till sitt förra tillstånd af matt lugn.

– Bra att ni kom, min vän. Jag får då taga afsked af er. Min tid är kort – härnere.

Jag var utom mig af häpnad och oro.

– Hvad säger ni? Hyser ni dödstankar?

– Jag har sett mig själf – var Holmes' svar i högtidlig, graflik ton.

– Sett er själf?

– Ja, och det två gånger.

Jag satt där, ett lefvande frågetecken.

– Min gamle förtrogne, mina stordåds skildrare, ni bör och skall få veta allt. Sätt er ned och hör på mig. Efter återkomsten från Burgham Castle har jag varit upptagen af en mycket svår grannlaga undersökning. Tidningarna har sagt er, att arfprinsen af Abyssia slagit sig ned i London för att studera engelska förhållanden; han var en tid ett mönster för unga män, och hans guvernör, öfverste Glower, hade en sinekur. Men för tre veckor sedan försvann prinsen helt plötsligt; man sökte honom öfverallt men förgäfves. Var han mördad eller bortröfvad eller dolde han sig? Ingen kunde ana svaret. Då anlitade man mig. Jag uppdagade, att han blifvit snärjd i en vacker, men brottslig kvinnas garn, och att han i hennes sällskap besökte hemliga spelhus; men alla försök att fånga honom misslyckades.

Så stod saken, då jag i måndags skyndade fram genom folkträngseln utanför börsen. Jag tänkte på ingenting, kom att se upp, och på 5 stegs afstånd såg jag mig själf, Watson, mig själf komma rakt emot mig. Det var ingen person lik mig, det var jag själf. Synen varade bara ett ögonblick, sedan blef gestalten eller anden eller hvad ni vill kalla den, förblandad i trängseln, men jag hade sett mig själf. Jag smålog.

– En inbillning, en hallucination. Ni var upphetsad, öfveransträngd.

– Nej jag var lugn; min själ var då vid full vigör. Jag sade till mig själf, just hvad ni nu sagt, och jag log som ni nu gör. – Men jag hade orätt, som ni nu har.

– Hur så?

– Jag har sett synen än en gång. Jag satt här i min sal i förgår och rökte efter frukosten. Då hör jag dörren bakom mig knarra, jag ser upp och i den öppnade dörren står – åter jag själf – mitt anlete, min gestalt, mina åtbörder min dräkt! Jag ser mig blicka mig omkring i, rummet, långsamt vända mig om, försvinna och tillsluta dörren.

– Hm. Besynnerligt! Hur förklarar ni själf saken ?

– Vet ni, hvad second sight är? Man ser sin ande, sitt andra jag. Det är hvad jag gjort. Vet ni hvad det betyder? Det är dödsbud, sir. Två gånger kan man på detta sätt kallas, tredje gången kommer döden själf. Mitt slut är nära, jag vet det, jag känner det.

– Ni gör mig alltmer häpen.

– Min ande är redan på flykt, den håller på att lösa sig ur stofthyddans band. Hör på! Jag hade fått trovärdig underrättelse, att prinsen i går afton skulle infinna sig i Commermans spelhåla. Där ville jag gripa honom, posterade i dess närhet 6 tillförlitliga medhjälpare med noggranna instruktioner bland andra att ej under

några villkor lämna sin post. Klockan 11 skulle jag själf anlända, och vi skulle gripa verket an.

De la Noy uppträdde på aftonen i Albert Hall. Under min väntan på det utsatta klockslaget beslöt jag mig bevista konserten. Salen var full af folk, värmen var olidlig, musiken tråkig, jag föll i djupa tankar.

Efter konsertens slut omkring klockan 10 begaf jag mig till Brixton Road, där spelhuset är beläget. Döm om min häpnad, när jag fann samtliga mina agenter borta! Hela min plan var strandad; ensam kunde jag ej intränga i spelhålan, det hade varit att onyttigt sätta mitt lif på spel. Men min häpnad skulle bli ännu större.

Jag visste, att Davy Snyder, min skickligaste agent, jämte ett par andra plägade taga sitt whisky och vatten på en restauration vid Terrassen. Jag for dit, fann dem och förebrådde dem deras orderbrott. Gissa deras svar! »Ni kom ju själf och befallde oss gå bort»! Alla hade de sett och talat vid mig, till alla hade jag gifvit samma befallning, all intygade de, att klockan var 25 minuter öfver nio. De äro ärliga människor, mig trogna och tillgifna, de ha svurit på sanningen af sina uppgifter, och hänvisa till sina kamraters vittnesbörd. Watson! Det gifves intet tvifvel om verkliga förhållandet: medan min kropp satt halfdomnad i Albert Hall, befann sig mitt andra jag, min ande, iklädd en liknelse af min kroppshydda vid Brixton Road. Så löst är redan sambandet mellan min andliga och min materiella varelse.

Hvad kunde jag svare härpå, hvad skulle jag tänka härom? Jag visste det icke. Min väns själstillstånd ingaf mig djupt bekymmer. Ej att hans förstånd var hvad man i vanlig mening kallar rubbadt – han talade om allt detta fullkomligt lugnt och klart –, men hade ej den öfvermänskliga ansträngning, för hvilken hans hjärna så ofta varit utsatt, öfvat ett menligt inflytande på hans själsjämvikt?

Hans skarpsinne var emellertid lika genomträngande som vanligt; han läste mina tankar.

– Mitt förstånd är klart, doktor, mitt inre är i fullkomligaste jämvikt; jag är ej vidskeplig, intet offer för inbillningens fantasispel. Men jag är en troende, jag tror på andens frigörelse ur materiens fängsel. Ni är en tviflare, Watson, därför skall ni aldrig fatta dessa tillvarons djupheter. Jag är kallad, jag skall snart gå bort; jag har fått bud och anden är till hälften frigjord. Det vållar mig ingen oro eller fasa. Men hör på, min vän, en tjänst måste ni göra mig: taga i ert förvar depositionsbeviset å lord Redmoorelands dyrbara pergament, och i händelse af min plötsliga bortgång lemna det i mylords egna händer.

Naturligtvis kunde jag ej vägra min vän denna lilla tjänst. Jag mottog depositionsbeviset, inlade det i min plånbok och tog afsked, då jag tydligen förstod, att Holmes önskade blifva ensam med sina tankar och betraktelser. Med hänsyn till hans själstillstånd beslöt jag emellertid att snarast göra honom ett nytt besök och, om så var af nöden, ägna honom mitt kalls omsorger.

Jag hann dock ej utföra min afsikt, ty redan följande förmiddag inträdde Holmes hos mig. Det var just min mottagningstid och, ovanligt nog, hade jag 3 patienter i väntrummet.

– Doktor, sade min vän brådskande – förlåt att jag upptar er dyrbara tid.

Jag kastade på honom en pröfvande läkarblick. Lyckligtvis syntes han återställd från gårdagens hypokondriska nedslagenhet, om jag än kunde i hans sätt upptäcka en smula nervös oro. Måhända hade han stärkt sig med någon stimulerande dryck, ty hans kinder voro mindre bleka än vanligt, hans rörelser hastigare, hans uttal tjockare och mindre exakt.

– Ni stör mig aldrig – sade jag. – Sitt ned.

– Har ej tid, doktor; jag har kommit bara för den där pergamentsaffären.

– Ah, ni har ångrat er! Ni vill ha igen depositionsbeviset?

– Depositionsbeviset? – Han såg frågande på mig.

– Ja, depositionsbeviset af Englands bank, som jag i går fick i förvar.

– Ja visst, Watson. Ni får ursäkta, att jag i dag är litet distrait. Vakat natten igenom – affären Abyssia, förstår ni.

Min väns distraktion väckte min undran. Hade han glömt, att han dagen förut gifvit mig depositionsbeviset? Dock, Holmes har alltid sina underliga sidor, och jag sade blott:

– Hur går den affären?

– Ypperligt, min vän. Men jag har brådt; beviset, doktor! Jag vill befria er från ansvaret därför.

– Det är mig kärt. Se här är det. – Jag tog fram det ur mitt kassaskåp och gaf honom det.

– Tack, Watson! Ni har gjort mig en stor tjänst. Men jag vill ej längre upptaga er tid, och har själf brådtom.

Han gick. Jag var glad att se honom så rask till kropp och själ och ej mindre öfver att vara kvitt ansvaret såsom bevisets vårdare. Tänk om det blifvit stulet!

Detta besök ägde rum lördagen den 29 augusti. Måndagen och tisdagen i följande vecka tittade jag in i Bakerstreet n:r 221 B, båda dagarna utan att finna min vän hemma, och torsdagen var jag upptagen af en resa, från hvilken jag återkom först sent på aftonen.

Onsdagen den 2 september satt jag vid mitt frukostbord, efter vanan ögnande i min morgontidning. Jag var trött efter föregående dags ansträngningar och gäspade väldeligen öfver de innehållslösa tidningsspalterna, då jag med ens däri varseblef något, som kom mig att rusa upp från stolen och som en galning springa omkring i rummet. Under rubriken »Senaste nyheter» stod tryckt med feta stilar:

Sensationellt nytt!!!

Den bekante privatdetektiven Sherlock

Holmes afslöjad.

Han är en tjuf i stort!!

Brottslingen häktad!

Mitt uppträdande var så bullersamt, att mrs Watson rusade in halfklädd.

– Hvad är det, Watson? Är elden lös? Är det tjufvar? Har drottningen blifvit mördad?

Min tunga var förlamad. Jag kunde endast peka på tidningen. Mrs Watson föll i hysterisk gråt.

– Hvarför svarar du ej? Har du blifvit stum? Jag olyckliga, han har blifvit stum! Har jag icke alltid sagt dig, att din smak för whisky och tobak skulle taga en ända med förskräckelse? Jag arme! Min man är stum!

Ändtligen lyckades jag få fram ett ord:

– Läs! – sade jag och räckte henne tidningen, i det jag med fingret anvisade henne stället.

– Hvarför talade du icke, då du kan tala? – yttrade hon förebrående, och började därpå läsa högt: »engelska consols äro sedan i fredags i stigande».

– Icke där – där! – åter utpekade jag stället.

– Jaså där! »Ställningen i Transvaal är i det hela oförändrad ...».

Jag vardt nästan förtviflad.

– Så begagna då ögonen, människa! – utbrast jag med hetta. – Där-där-där!

Min hustru brast ut i en ny störtsjö af tårar.

– Han kallar mig människa! Han är ett odjur, han är galen! Hvad skall jag taga mig till? Watson, allt är slut emellan oss! Jag flyttar till tant Do.

Hennes hysteriska anfall återkallade mig till mig själf.

– Älskling, förlåt mig! Jag är ej galen, men jag är upprörd. Något oförklarligt och olyckligt har träffat min vän Sherlock Holmes.

Mrs Watsons tårar upphörde med ens.

– Ingenting annat – sade hon lugnt.

– Ingenting annat – upprepade jag i förebrående ton.

– Han förtjänar en näsbränna, den otreflige herrn.

Åter vaknade min otålighet.

– Men så läs då, hvad som händt. Där, där, där!

Nu hittade ändtligen mrs Watson det rätta stället och läste högt och entonigt:

»Hvem har ej hört omtalas privatdetektiven Holmes? Hans vän, doktor Watson, har i en mängd böcker gjort en dundrande reklam för hvad han kallar sin väns 'underbara gåfvor'. Många, särdeles bland vår förtjänstfulla detektivkår, ha dock haft en viss misstro till mannen, hans skrytsamhet, hans öfvermod, hans godtycklighet.

Misstron har besannats i vida högre grad än någon kunnat ana. Men krukan går så länge till vattnet, till dess hon spricker. Sent i går afton häktades Sherlock Holmes af den framstående detektiven mr Gregson såsom tjuf och kanske förfalskare.

Efter de upplysningar vi förskaffat oss från trovärdigt håll lär saken förhålla sig på följande sätt: På uppdrag af hans härlighet lord R., en bekant arkeolog och samlare, hade Holmes i Englands bank deponerat ett unikt och i högsta mått dyrbart manuskript och skulle tills vidare förvara beviset om depositionen, men har sistlidne lördag uttagit manuskriptet ur banken samt förskingrat det, på hvad sätt är obekant, då Holmes på förhärdade brottslingars vanliga vis enständigt nekar att ha uttagit depositionen, ehuru bankens tjänstemän intyga detta och kunna förete beviset. Troligen har han sålt manuskriptet för högt pris till någon oredlig amatörsamlare.

Brottet upptäcktes af en tillfällighet. Mylords sekreterare, mr Stripers, kom den 1 september ned till London för att afsluta lordens månadsräkning med Englands bank, hvarvid depositionen händelsevis kom på tal och dådet afslöjades. Mr Stripers affordrade Holmes förklaring, men denne kunde ej gifva någon dylik, han vore oskyldig, depositionsbeviset funnes hos hans vän doktor Watson, en uppgift, hvilken genast kunde konstateras som falsk, då beviset fanns i bankens ägo. På lord R:s telegrafiska angifvelse blef Holmes

häktad.

För dagen vilja vi blott uttrycka vår djupa afsky öfver brottslingens hyckleri att gifva sig sken af verksamhet i rättvisans tjänst samt vår frätande sorg öfver den moraliska depravation, som alltmer synes genomtränga breda lager af af vårt folk. Gamla England! Hvad har blifvit af din uråldriga redlighet, fordom vår ära och stolthet?»

Hon slutade. Jag stod tillintetgjord af förvåning och smärta; men mrs Watson yttrade:

– Just en skön figur, din vän Holmes! Nåja, jag har alltid misstänkt något dylikt. Han var så hemlighetsfull och så oartig. Och så drog han dig med sig ut på nattliga expeditioner, ingen vet hvart.

Jag hann ej ge det indignerade svar, som låg på mina läppar, då en konstapel infann sig med kallelse till inställelse inför polisdomaren följande dag torsdagen den 3 september, kl. 11.

Mrs Watson blef utom sig.

– Ärna de häkta dig också, min älskade? – utbrast hon i exaltation. – Tänka de sätta dig i ett underjordiskt hvalf, låta dig uppätas af råttor, dö af törst med en vattenkruka utom räckhåll? Säg, att de icke få göra det! Säg, att jag försvarar dig som tigrinnan sina ungar! Jag har naglar, Watson, riktiga moderna klor. De skola akta sig. Men säg mig nu – jag är ju din förtrogna maka –, har den där Holmes förledt dig att stjäla? Kanske till och med råna och mörda? Var det sådant ni hade för er på edra hemlighetsfulla expeditioner? O, jag ser på din uppsyn, att det var så. Bekänn allt, Watson, för mig, för din hustru! Lätta ditt samvete! Nej, låt bli mig, rör mig icke! Säg ingenting; jag vågar ingenting höra. O, så förskräckligt ! Jag vill bort härifrån. Jag vill till tant Do. Eller hellre till hemmet för misshandlade hustrur! För mig dit, Watson, är du snäll! Så skulle detta bli slutet på vår lycka och lönen för min gränslösa kärlek!

Hela dagen gick åt vid bemödandet att lugna mrs Watsons oroliga nerver. Först frampå natten lyckades jag öfvertyga henne, att jag var kallad inför polisen som vittne, ej som anklagad, men det lyckades då så fullkomligt, att hon i afskedets stund slöt mig i sina armar med orden: »Gå, min högt älskade, gå att ridderligt kämpa för din vän! Slå ned hans falska belackare! Han var en stor man och en god man, en ära för gamla England. Kring sådana spinner alltid afunden sina nät. Rif sönder dem, och kom åter att mottaga segerlönen af din makas hand!

I Scotland Yard infördes jag i polisdomarens ämbetsrum, där jag fann före mig lord Redmooreland, mr Stripers, polisinspektör Gregson, tjänstemännen i Englands bank Errand och Grill; domaren själf hade ännu ej infunnit sig. Vid min hälsning vände mylord sig bort med ett ilsket brummande, mr Stripers bugade sig kallt, bankherrarna likaså. Endast Gregson sade förtroligt: »Fördömdt obehaglig affär, det här, doktor. Hvem skulle trott något sådant? Jag kommer att sakna honom, sir; klippskt hufvud, men fördömdt högfärdig».

Nu infördes Holmes mellan ett par konstaplar. Han var lika nedbruten och själsfrånvarande som aftonen den 16, då jag besökte honom. När jag räckte honom min hand, smålog han matt och yttrade:

– Annat, det här, än drömmen om Bandalore! Jag har fört så många hit, och nu är jag här. Ödets ironi, Watson! Ni begriper väl, att jag är oskyldig? Men hvad mer? Min kraft är förbi, min ande är på flykt, allt sedan jag såg mig själf. Min tid är kort, jag har fått bud, två bud, doktor. Hvad mer om jag dör i en cell eller i min säng vid Bakerstreet?

Domaren trädde in, undersökningen började. Mylord konstaterade med några ord fakta rörande Harun al Raschids manuskript och hänvisade i öfrigt till mr Stripers, hvilken afgaf en klar och detaljerad berättelse i fråga om depositionens uttagande i hufvudsaklig öfverensstämmelse med tidningarnas framställning. Mr

Errand var den tjänsteman, som utlämnat depositionen och mr Grill hans kontrollant; båda kände mycket väl Sherlock Holmes yttre och vitsordade, att han var den person, som insatt och uttagit depositionen. Ej heller mitt vittnesmål förbättrade min väns ställning; jag måste ju erkänna, att han lördagen den 29 augusti i nervöst och oroligt tillstånd hos mig afhämtat depositionsbeviset, som han dagen förut lämnat mig i förvar.

– Mr Holmes – utlät sig domaren – som ni hör, gå vittnesmålen starkt emot er. Hvad har ni att anföra till ert försvar?

– Ingenting annat än att jag är oskyldig – genmälte min vän matt. – Jag har aldrig uttagit depositionen ur banken, och Watson misstager sig, jag har aldrig hämtat beviset hos honom.

– Holmes ni borde inse, att detta system af absolut förnekande af konstaterade fakta, är ändamålslöst. Voro det ej bäst att afge en uppriktig bekännelse? De tjänster ni gjort rättvisan, skulle i så fall räknas er till godo. Hvar har ni gjort af pergamentet?

– Ja, ni skurk där, hvar har ni gjort af pergamentet? – ljöd mylords vreda brummande.

– Inga förolämpade ord, mylord – förmanade domaren. – Äfven brottslingen står under lagens skydd. Mr Holmes, ni som redt ut så många trassliga härfvor, red ut er egen.

Holmes skakade dystert och likgiltigt på hufvudet.

– Jag förmår ej, sir. Mitt hufvud är förvirradt, mina gåfvor äro borta. Jag är oskyldig, ett offer för en sällsam sammanstötning af händelser.

– Kan ni förneka sanningen af er vän doktor Watsons, af mr Grills och mr Errands vittnesmål?

– Jag förnekar ingenting. Allt är mig gåtor. För öfrigt är allt mig likgiltigt, sir.

– Då fruktar jag det värsta för er räkning, och er halstarrighet förbättrar ej er sak. Mina herrar, förhöret är slutat för dagen. Konstaplar, för bort – –

Han fick ej fullborda sin mening; en vaktmästare kom in och lämnade honom brådskande ett par visitkort; sedan han läst namnen därpå, sade han till budet:

– Låt gentlemännen stiga in, och ni, Holmes stannar, medan vi höra hvad de ha att andraga.

Domaren bugade sig vördnadsfullt vid de båda herrarnas inträde. I den ene igenkände jag öfverste Glower och i den andre ingen ringare person än Englands utrikesminister.

Den senare tog till ordet: – Herr domare, tidningarna ha gifvit oss underrättelse om det missöde, som träffat mr Holmes, och min förbindelse till honom för verksamt och diskret bistånd vid flera viktiga tillfällen har förmått mig att skynda hit för att skänka honom allt understöd, som jag förmår. Min vän, öfverste Glower, har åtföljt mig i samma afsikt.

– Ers härlighets ingripande är lika berömvärdt som behöfligt – sade domaren förbindligt. – Hvad upplysning kan ni gifva?

– Såvidt jag rätt förstått tidningarnas uppgifter, anklagas mr Holmes för att lördagen den 29 augusti på förmiddagen ha ur Englands bank uttagit en lord Redmooreland tillhörig deposition?

– Fullkomligt riktigt, mylord.

– Kan man uppgifva det klockslag, då detta skulle ha skett?

Mr Errand kunde det. – Det var mellan 11 och 12. Klockan 12–1 har jag ledighet för att intaga min lunch, och jag minnes fullt säkert, att depositionen uttogs före, men icke synnerligen långt före lunchen. – Mr Grill vitsordade sin kamrats framställning.

Äfven jag tillfrågades om tiden, när jag utlämnadt depositionsbeviset. Min mottagningstid är half 11–1; den hade nyss begynt, när Holmes infann sig; han hade således lämnat och medtagit beviset någon stund mellan half 11 och tre kvart i 11.

– Det synes således – sade ministern – att vi kunna konstatera att mr Holmes' besök hos doktorn och i banken ägt rum under tiden kl. half 11–12 lördagen den 29. Det är mig ett nöje att här kunna meddela, att samma dag klockan 10,45 till klockan 12,15 mr Holmes uppehöll sig i mitt kabinett i och för konsulation rörande en hög utländsk persons angelägenheter. Mr Glower var närvarande och kan intyga sanningen, likaså min kabinettssekreterare samt ministeriets vaktmästare. Jag är alldeles säker på tidsuppgifterna, ty före sammanträdet med mr Holmes hade jag en öfverläggning med spanske ambassadören och efteråt ministerråd.

Holmes lyfte på hufvudet. – Riktigt, mylord.

Nu erinrar jag mig det; jag har alldeles glömt det. Min stackars hjärna är så i olag.

– Ett alibi! utropade Gregson.

– Mina herrar – sade domaren – detta är mycket öfverraskande och mycket mystiskt. Hur skall jag begripa detta? Mr Errand och mr Grill ha sett Holmes i banken kl. 11–12, men mylord och öfverste Glower ha öfverlagt med honom i ministerhotellet vid samma tid. Detta öfvergår mitt förstånd.

Det öfvergick allas vårt förstånd. Om blott Sherlock Holmes varit sig själf, hur lätt hade icke han utredt alltsammans. Men det var han icke. Han hade sett sitt andra jag, och var endast en skugga af hvad han varit.

Ett buller af hastiga steg utifrån korridoren afbröt den spänningsfulla tystnaden, som uppstått i rummet; en dörr öppnades och ett vessleliknande ansikte tittade in. – Herr polisdomare – utropade mannen med det smala ansiktet brådskande, men hejdade sig plötsligt; en bild af förvåning stod han mållös och orörlig på tröskeln stirrande på min vän Holmes.

– Hvad vill ni, Lestrade? – sporde domaren otåligt.

– Gud i himlen! – utbrast den berömde detektiven Lestrade – ty mannen i dörren var han. – Är jag galen eller hvad är det? Sherlock Holmes här!

Domaren vardt än mera onådig. – Ni uppför er besynnerligt, Lestrade, ni förvånar mig med ert beteende. Anmäl hvad ni har att säga och aflägsna er sedan.

Men Lestrade hade ej öra för sin förmans ord.

– Sherlock Holmes här! Och jag lämnade honom för ett ögonblick sedan nere i vaktrummet!

– Är ni drucken midt på förmiddagen, sir?

– Nej, sannerligen icke, herr domare. Jag har knappt ätit eller druckit på 18 timmar.

– Förklara då, hvad som är på färde.

– Just därför har jag kommit hit, herr domare, direkt från tåget utan att taga en bit mat eller smaka en droppe. Jag får anmäla, att jag lyckats gripa den brottslige Sherlock Holmes.

– Gripit Sherlock Holmes? Han sitter ju här.

Lestrade skakade på hufvudet. – Jag förstår icke ett jota af detta, men så sant jag lefver, jag har gripit Sherlock Holmes i går natt i Southampton.

– Här måste föreligga ett besynnerligt qui pro quo – sade domaren fundersamt. – Lestrade, aflägg er rapport.

Detektiven berättade: – När angifvelsen om Holmes' brott vid middagstiden den 1 september ingått, föll mig genast i sinnet det gagn för rättvisan och den heder för mig själf, som skulle bli följden, om jag lyckades gripa brottslingen. Jag antog som gifvet, att han ej stannat kvar i sin bostad, knappt i London. Emellertid blef jag villrådig. Jag hade satt mina spioner i rörelse, och deras uppgifter voro stridiga; en hade sett honom, ehuru förklädd, på Brixton Road, en annan samtidigt i närheten af Londonbron; en tredje hade sett honom lösa biljett till Dover. Det sista syntes mig sannolikast; jag beslöt följa detta spår.

Ingen Sherlock Holmes hade begagnat ångbåt från Dover, ingen fanns i staden. Jag måste vända om efter en fruktlös undersökning. Då fick jag en ingifvelse från höjden, steg af i Ashford och gjorde mina spaningar. De kröntes med framgång. En person, som måste vara Holmes, hade i Ashford bytt tåg och rest till Hastings.

Jag vill ej trötta herr domaren med detaljeringen af mina spaningar. Holmes visade sig som en slug räf, fullföljde aldrig sin väg rakt fram, utan vek oupphörligen af in på krokvägar, men jag förlorade aldrig spåret. Och i går kväll fick jag honom fast i Southampton, just som han höll på att flytta sin kappsäck öfver på en atlanterångare. Jag förde honom hit med det tidiga morgontåget och har honom under bevakning därnere.

– Därnere, sir? Han sitter ju här – sade domaren.

Lestrade skakade på hufvudet. – Om jag begriper – – .

Mylord ministern kom den förvirrade rättvisan till hjälp. – Vore det ej bäst att låta mr Lestrade hämta hit upp sin fånge?

Domarens ansikte ljusnade. – Ni har rätt, mylord, rätt som alltid. Lestrade, hämta upp karlen!

De få minuter inspektören var borta, voro stunder af intensiv spänning. Ändtligen öppnades dörren, allas våra ögon öppnades på vid gafvel med ett fånigt stirrande. Holmes sprang upp, förfärad utropande: – Mitt andra jag! Hvad skall detta betyda?

Inne i rummet stodo gent emot hvarandra tvenne exemplar af Sherlock Holmes, lika i hvarje detalj, i anletsdrag, gestalt och rörelser, ett under utan motstycke. Våra blickar vandrade från det ena exemplaret till det andra, ovissa, förvånade, undrande.

– Hvem är ni? – sporde slutligen domaren den sistkomna.

– Sherlock Holmes är mitt namn; tvifvelsutan är det er bekant, herr polisdomare – svarade den tilltalade bekymmerslöst.

– Heter ni Sherlock Holmes? – upprepade rättvisans skipare.

– Utan tvifvel, sir.

Domaren vände sig till den andre. – Men hvem är då ni?

Min vän ryckte på axlarna. – Herr domare, ni har ju själf nyss konstaterat, att jag är Sherlock Holmes.

Domaren vände sig åter till den nyinträdande.

– Ni är då Sherlock Holmes?

– Jag har ju sagt er det, sir.

– Hvem är då den andre?

– Huru skall jag veta det? Var så god och fråga honom.

– Hvad är ert yrke?

– Privatdetektiv af något rykte.

– Ert hemvist?

– N:o 221 B Bakerstreet.

– Kan ni beskrifva bostaden?

– Naturligtvis. Våningen består af ett större mottagningsrum samt tvenne mindre, hvaraf det ena förr beboddes af min vän doktor Watson. Mottagningsrummet har en något trasig matta med åtskilliga brända hål – jag har ovanan att knacka ur min pipa mot bordskanten, som också bär märke därefter; – af de fyra länstolarna är en lite halt på högra frambenet –.

– Nog, sir, nog. – Domaren skakade rådvill på hufvudet. Men jag kunde ej längre hålla mig tyst. – Han därborta är *icke* Sherlock Holmes; han har rena händer, men min väns fingrar äro fulla af fläckar efter handteringen af syror.

Äfven Gregson utbrast: – Ju mer jag ser på karlen, desto mer blir jag öfvertygad, att han icke är Sherlock Holmes.

Lestrade sände kamraten en arg blick. – Det säger ni bara af afundsjuka, emedan jag och ej ni lyckades knipa honom.

– Tyst, Lestrade, eller jag visar ut er – dundrade domaren, som fann en lämplig anledning att gifva luft åt den förargelse, som situationen beredt honom.

Åter trädde ministern emellan. – Tillåter ni, herr domare, att jag gör mannen några frågor?

– Mer än gärna, mylord.

Ministern vände sig till den sistkomne:

– Hvar var ni lördagen den 29 förmiddagen?

– Hvar jag var? Flerstädes. Tyvärr tillåter mitt yrke mig ej att oafbrutet sitta i min länstol.

– Var ni hos mig?

– Ja, det var jag, sir.

– Hvarför sade ni det ej strax?

– Jag tänkte, att ni för er egen skull ej var angelägen att ropa ut det på gatan. Man tvättar helst sitt smutsiga linne inomhus.

– I hvems sällskap kom ni till mig?

– Mitt yrke manar mig att undvika alla indiskretioner. Halfva England skulle dåna af blygsel om jag började prata bredvid munnen.

– Minns ni hvarom vi talade?

– Mycket väl.

– Huru stor var lösepenningen?

– Lösepeningen? Det har jag verkligen glömt. Jag har så mycket i hufvudet, sir. Var det 5 pund eller bara 3 shilling eller en half million? Något ditåt var det.

– Hvad skulle mannen från Aldershot göra?

– Nej, hör nu, sir. Ni är hvarken domare eller detektiv, märker jag; därtill är ni alltför slug. Nåväl, sir, ni har satt mig på det hala, och jag är ingen karl, som vill krångla och göra folk onödig förtret – att slingra sig tjänar ej heller till annat än att skaffa sig några månaders längre innesittande. Nåväl, gentlemän, jag skall pressa fram sanningen, sade bonden, mjölkade oxen: där är Sherlock Holmes och här är Jo Stangerton, f. d. premiäraktör vid Levis och Starkes' ambulerande teatersällskap, för närvarande litet af hvarje, allt som det faller sig, kung, när jag har 5 shilling i fickan, narr, när pungen är läns.

Ett plötsligt ljus gick upp för domaren.

– Jo Stangerton! Ni har begagnat er likhet med mr Holmes för att agera hans person och tillägna er pergamentet?

– Ni slår hufvudet på spiken, sir! Tänk, att ni kunde gissa det!

– Det var åt honom jag lämnade depositionsbeviset! – utropade jag.

– Watson! Det var ingen second sight! Det var en varelse af kött och blod jag såg – hviskade Holmes till mig, under det hans ansikte strålade af exstatisk glädje.

– Jag har ändå gripit tjufven! – triumferade Lestrade.

– Men ni blef dragen vid näsan, när ni trodde er följa mr Holmes' spår – inföll Gregson.

– Usling, hvar har ni mitt pergament? – trängde genom sorlet lordens brumning.

Stangerton vände sig artigt bugande mot den sistnämnde: – Mylord Redmooreland förstår jag. Beklagar att ej kunna stå till tjänst med upplysning. Ser ni, jag är bara en simpel arbetare, som lämnar arbetsprodukten till arbetsgifvaren. Han sköter distributionen.

– Hvem är denne? – sporde domaren.

– En god husbonde, sir, och en som har alltför långa armar, för att jag skulle våga komprometttera honom; hellre toge jag tre år i trampkvarnen.

– Hvart har pergamentet tagit vägen?

– Det vet han ensam. Jag lydde order och lämnade det åt en af hans gossar, som väntade utanför banken och gjorde det öfverenskomna tecknet. Sedan har jag ej sett af hvarken paket eller gosse.

Det är öfverflödigt att skildra rannsakningens vidare förlopp. Resultatet inhämtas af följande urklipp ur Londontidningen:

»Sensationellt!

Oskulden segrar alltid!!

Mr Sherlock Holmes' upprättelse.

En svindelhistoria utan like!!!

Det är oss en glädje att kunna meddela våra läsare, det den obehagliga affär, hvari vår berömde vi kunna gärna säga världsberömde privatdetektiv mr Sherlock Holmes inblandats, blifvit utredd på ett sätt, som lagt i dagen hans fullkomliga oskuld och oförvitlighet. Hvarje förnuftig människa måste också på förhand inse, att ett brott, begånget af denne i den engelska rättvisans annaler så frejdade och oförgätlige man, måste hafva varit en abnormitet, att ej säga en omöjlighet. Vi ha också, ej ens ett ögonblick, ägnat tilltro åt det absurda, för honom menliga ryktet.

Begagnande sig af en förvånansvärd yttre likhet med mr Holmes, ytterligare förstärkt med en exceptionell härmningsförmåga, har en förfallen f. d. skådespelare Jo Stangerton, som i Amerika och Irland flera gånger varit i konflikt med rättvisan, lyckats få i sina händer det förut omtalade depositionsbeviset och tillägna sig det dyrbara manuskript, som lord R. deponerat i Englands bank. Förtjänsten af skurkens gripande tillkommer vår utmärkte detektiv mr Lestrade, för närvarande den förnämste i sitt yrke inom Englands gränser.

Det förmäles, att bakom föröfvaren af brottet står såsom hufvudperson en viss lärd herre, hvars räkning med rättvisan är lika stor som ouppgjord men hvars namn vi af hänsyn till tryckfrihetslagen ej vilja nämna.

Det stulna föremålet har ej kunnat återskaffas; ägaren, lord R., gör sålunda en ansenlig och beklaglig förlust.»

*

Min vän Holmes erhöll sålunda den upprättelse, han hade skäl att vänta. Händelserna hade emellertid i så hög grad skakat hans nerver att han på en månad måste afstå från arbete och hvila sig i Nizza.

Återkommen därifrå kry och stärkt, sade han till mig:

– Egentligen är jag tacksam emot den där Jo Stangerton. Han har för alltid befriat mig från den vidskepliga tron på second sight, hvilken ridit mig som en mara och hotade att kväfva mig. Men i alla fall, Watson, blir historien om Harun al Raschids pergament en af de besynnerligaste ni fått att uppteckna. Folk lära knappast tro, att den är sanning.

En dag i oktober visade Holmes mig tvenne skrifvelser. Den ena innehöll blott följande rader:

»Mr Holmes! Ni är en hederlig karl! Jag vill säga er denna min tanke. Kom och gästa Burgham Castle och bese mitt museum med dess där befintliga dyrbara skatt: Harun al Raschids pergament!

Arthur, lord Redmooreland.»

Innehållet häri förklarades närmare genom det andra brefvet. Det lydde: »Mylord Redmooreland! Ärade sir!

Ni svarade oförskämdt på mitt bref i april, ja oförskämdt är just rätta ordet. Men trodde ni att ni kunde stuka

mig, sir, så trodde ni galet. Jag har inga anor, sir – min farfar kom hit till landet som en tiggare utan skjorta på kroppen –, men jag är en gentleman, sir, fri amerikansk medborgare och har pengar nog att köpa ett af edra engelska grefskap. Hvad jag satt mig i sinnet, det utför jag, och jag hade satt mig i sinnet att få i händer ert gamla pergament – Stratch skulle icke ha triumfen att hångrina mig midt i synen. Fick jag icke köpa ert pergament, så kunde jag låna det. Det har jag gjort; en vän till mig har haft bestyret med det genom en vän och väns vänner. Pengar har det kostat, men dem får Stratch betala. Nu återsändes pergamentet med tack för lånet. Professor Ward har lagt in det, så att det är oskadadt – han begriper dylika saker bättre än ni och jag. Hoppas att ni ej är arg på mig för det lilla putset, jag spelat er. Ser ni, det är icke värdt att ge sig till att knäcka nötter med en yankee-gentleman.

Kan ni föreställa er, hur ljusblågrön Stratch blef när jag visade honom pergamentet, och professorn förklarade det för äkta? Ännu värker min mage så mycket har jag skrattat däråt.

Er förbundne

D. Josef Curvill.

P. S. Som hyra för pergamentet sänder jag under er adress ett fat »Curvills original best brown stout» och rekommenderar mig i benägen åtanke vid förefallande behof.»

– Watson – sade Holmes, sedan jag återlämnat brefven till honom – jag tror, att vi varit medspelande i en ny upplaga af Shakespeares komedi: »När slutet är godt, är allting godt». – Jag tror så med – sade jag högt. Inom mig tillade jag: – Och jag önskade kunna spela hufvudrollen i en ny upplaga af »Så tuktas en argbigga».

VI.
Molly.

Bref från dr Watson till Sture Stig.

Bäste sir!

Jag sätter mig ned att skrifva till er. Hvarför jag gör det, begriper jag ej själf. Jag är alls icke någon vän af att klottra på brefpapper; mestadels blir sådant ju bara dumheter.

Hvarför skrifver jag då? Kanske ligger orsaken i regnet, som står som spö i backen och hindrar en människa att titta utom sin dörr, än mer en patient att uppsöka mitt väntrum – det skulle då vara någon, som redan hade döden i faggorna.

Eller ser jag i er Franklins i bokstaflig mening lysande uppfinning personifierad ? Är ni min åskledare? Kanhända. Åtminstone behöfdes här en dylik, ty luften är mättad med elektricitet och det har sprakat och gnistrat både i sängkammaren och matsalen hela morgonen; sprakandet hade ett omisskännligt tycke af mrs Watsons stämma, och gnistorna kommo ur hennes sköna, milda ögon. Hon har för tillfället, bara för tillfället, sir, rest till tant Do.

Eller skrifver jag till er af ren sympati? Kanhända. Vår bekantskap var flyktig, men ni har visat, att ni förstår och uppskattar mig, sir, och det finnes ingen säkrare grundval för sympati och vänskap än beundran. Kärlek är ett fyrverkeri, sir, solar och stjärnor, som slockna, och sedan blir allt dubbelt mörkt. Och vänskap? Ni träffar er intimaste kamrat från Eton och Oxford, ni blir utom er af glädje, ni låter er själ taga sig ett uppfriskande bad i de glada skolminnenas haf, ni säger: »gamle pojke, du och jag skola städse vara ett hjärta

och en själ som i forna dagar», och så får ni höra, att han söker samma syssla som ni, eller att han dragit vinst på lyckans lotteri, där ni endast fått en nit, eller slår han er på axeln utomordentligt vänskapligt och yttrar: »Watson, gamle hedersstofil, låna mig 5 pund!» – och så farväl med vänskapen och hjärtekamraten! Men beundran, sir, knyter samman personer som med handklofvar och black. Ni beundrar mig, därför tycker jag om er och skall göra det, så länge edra känslor för mig blifva oförändrade.

Hvarom skall jag egentligen skrifva till er? Parlamentet har ferier, – det vet ni; det regnar, – så har det gjort hela sommaren. Fondmäklar Galton har köpt hertigens af Alberville tafvelgalleri och sir Josua Lipton funderar på en ny täflan om Amerika-pokalen, – det där har tidningarna berättat er. Tidningarna äro kålmaskarna i nyheternas trädgårdsland; de äta upp allt, som skulle tjäna andra till näring och vinning.

Dock, det är sant, en nyhet har jag på lager: grefve Valricco är död, f. d. diplomaten, ni vet. Han dog i torsdags af indigestion efter en middag hos tyske konsuln. Sistnämnde patriotiske herre hade smyckat sitt bord med tyska fanor och tyska rätter. Grefven var en förvekligad man och en subtil gastronom: den späckade oxsteken och surkålen vardt honom för öfverväldigande. Han bokstafligen dukade under och gaf sitt lif för Tysklands ära.

Jag hade hedern af grefvens bekantskap; den grundlades på ett rätt egendomligt vis – Sherlock Holmes var sammanbindningslänken naturligtvis. Det är en hel historia. Ni är en vän af dylika. Jag kan då lika gärna berätta er den som fylla ett tjog sidor med prat utan innehåll och mening. Så hör på, mr Stig! Jag berättar, sedan jag först försäkrat er, att jag städse fortfar att vara er tillgifne

Watson.

* * *

Man har tadlat mig för enformighet. Alltid, säger man, begynner jag mina berättelser på samma sätt, alltid samma situation: Sherlock Holmes vid bordet i mottagningsrummet gnidande på sin fiol eller knackande ur sin pipa mot bordskanten, jag själf i halfslött tillstånd ögnande i en tidning eller en bok. Det är mig ett nöje att sanningsenligt kunna börja denna berättelse på ett helt annat vis. Det var min vän Holmes, som läste tidningen, och jag själf vandrade af och an i rummet med händerna på ryggen, när ett frasande af siden hördes utanför dörren och ett par damer trädde in.

»Det var, som om det mörka rummet plötsligt uppfyllts af en strålande flod af sol och ljus». Jag skulle önska att på vår situation kunna tilllämpa denna högpoetiska fras, den jag häromdagen läste i en roman. Men tyvärr vore detta att våldföra sanningen. Rummet blef ej en grand ljusare, snarare tvärt om. Jag ägnar damer all vördnad och hyser en afgjord fruktan att missakta dem – mrs Watson har lärt mig det – men sanningen framför allt, och denna är, att de båda damerna ej i högre mått ägde ungdomens, skönhetens eller behagens allt kringstrålande skimmer.

Den först inträdande var svart, detta var det allmänna intryck man erhöll af henne; dräkten var af svart, styft siden, hvars dunkel endast afbröts af en lång, tung guldkedja samt en liten, ytterst liten juvelbrosch; hår, ögon och ögonbryn voro ramsvarta, och hyn, om ej precis af samma teinte, var ovanligt mörk – som på en portugisiska skulle jag vilja säga, ehuru jag aldrig sett någon portugisisk dam; svart var äfven den starka skuggningen på hennes öfverläpp, särdeles invid munvinklarne. Hon hade ett skarpt skuret ansikte med tunn näsa och liten mun samt en medelhög figur, hvilken afvärjde alla misstankar på hängifvenhet åt ett lukulliskt bords njutningar, hållningen af en öfverhofmästarinna på drottningens stora cour samt minen af en general på en bataljdag. Jag kan tillägga att damen för längesedan sett både sin första och andra vår försvinna i det förflutnas haf, ehuru hon ännu ej mistat något af mandomsårens kraft och energi; jag uppskattade vid ett hastigt öfverslag talet af hennes år till omkring 50.

Hennes följeslagerska hade nog sett dagens ljus ungefär samtidigt, ehuru öfver hennes person bredde sig något, som jag ville kalla vålnaden af ungdom, ty det fanns verkligen något spöklikt däri. Hon var lång och ägde en nästan väl yppig figur; ansiktet, hvarur framlyste ett par stora vattenblå ögon, hvilka sågo ut i världen med ett förvånadt uttryck, omgafs af linfärgadt hår, uppsatt på ett flickaktigt vis. Samma drag igenfanns i dräkten med dess ljusa färger i blå och grå nyanser samt i sättet att röra sig, där det dock väsentligen motverkades af en medfödd säflighet.

Damen i svart tog ordet: – Vi söka mr Holmes.

– Det är jag – svarade denne lätt bugande – och detta är min förtrogne vän och medhjälpare, doktor Watson.

– Ni är naturligtvis förvånad öfver att se oss här, mr Holmes, men ni kan vara försäkrad om, att vi ej tagit ett dylikt steg utan mogen öfverläggning och mycken själföfvervinnelse.

– Nej, det ha vi icke – bekräftade den ungdomliga damen.

– Ah, hur så?

– Kan det förvåna er, mr Holmes? – sade den svarta. – Vi äro ju damer, och ni är ungkarl.

– Mycket väl uttryckt, Ciss – instämde den andra damen.

Min vän smålog. – Åh, hvad det angår, så kan ni lita på, att jag här mottagit besök af damer vid alla tider på dygnet.

Den svarta rätade upp sig i all sin värdighet.

– I sanning, sir, detta är ett språk, som jag ej väntat af er, och som jag ej kan tillåta i min närvaro.

– Nej, det kunna vi ej, Ciss – upprepade ekot i grått och blått. – Det är ej ett språk för yngre damers öron.

– Men ni är ursäktad, sir, medgaf godhetsfullt den svarta. – Ert kall sätter er i beröring med endast samhällets lägre, obildade, syndfulla lager.

Min vän log åter; han fann synbarligen nöje i de båda damernas uppträdande.

– På denna stol, hvari jag ödmjukast ber er taga plats, satt i går markisinnan af Westonbridge, och på denna, hvilken jag har äran erbjuda den unga damen, er följeslagerska, har för mindre än 8 dagar sedan hans kungliga höghet prins Georg af Slavien hvilat mer än en timme.

Damerna sågo på min vän med uppspärrade ögon; de omständigheter han anfört läto honom i deras omdöme växa till en storhet, den de hade svårt att möta. De satte sig också med en vördnad, som om de erbjudits plats på tronen vid drottningens sida, och den svarta sade i urskuldande ton:

– Om förlåtelse, sir! Naturligtvis hade jag icke den ringaste afsikt att förolämpa en så remarkabel person som er. Min kvinnliga finkänslighet, min naturliga och af en finbildad uppfostran ökade blygsamhet, sir, ingaf mig de öfverilade orden.

– De voro öfverilade, Ciss, men lätt förklarliga; du är så finkänslig och så blygsam – ljöd ekot.

– Ni visste ju ej heller, hvem jag var – fortsatte den svarta sitt bemödande att i hans egna ögon rentvå min vän. – Troligen känner ni mig icke.

– Jag har tyvärr ej äran.

– Jag har eljest den lyckan att vara bekant, och jag kan gärna säga förtrogen –

– Det kan du, söta Ciss! Förtrogen är rätta ordet.

– Med hennes härlighet lady Rivers, den söta Emily Rivers, med miss Flora Curnershop, en syster till lordkanslerens fru, med grefvinnan af Dumbarstone, som på min femt ... , på min födelsedag skänkte mig denna brosch »till ett minne af en tacksam f. d. elev», som det stod på omslaget, hvari broschen var innesluten. De ha alla varit mina elever, och jag har haft lyckan och äran att hos dem inplanta den höga bildning, det fina umgängessätt och de ädla grundsatser, hvilka skänka dem ett så utmärkt rum i de förnäma kretsar, där de röra sig. Jag är nämligen miss Ingrahm, ägarinna och föreståndare för den berömda uppfostringsanstalten för unga damer af kvalitet, hvilken heter »Ingrahms institut för högre bildning och lefnadskonst», och hvarom ni helt säkert hört talas.

– Olyckligtvis icke.

– Är det möjligt? Nå, London är så stort, och ni har naturligtvis andra intressen än uppfostran. – Fortsättande presentationen visade hon på sin följeslagerska: – Detta är miss Sladd, min medhjälperska, väninna och första lärarinna i franska och italienska.

Miss Sladd log ett förförande ungdomligt leende, min vän bugade sig.

– Kanske jag nu får veta anledningen till ert ärade besök, miss Ingrahm.

– Mr Holmes! Efter hvad ni nu erfarit om mig, torde ni förstå, att endast den mest trängande nödvändighet, endast de mest hotande omständigheter ha kunnat förmå mig till det steg jag tagit att uppsöka er här.

– Du var tvungen därtill, Cissy min, du hade ingen annan råd – uppmuntrade miss Sladd sin väninna.

– Var god och förtälj dessa omständigheter och det så klart och kort som möjligt – sade Holmes.

Uppmaningen föll näppeligen i riktigt god jord.

– Jag uppehåller själf undervisningen i engelsk litteratur och engelskt språk i mitt institut, och rättar alltid egenhändigt mina elevers skriftliga arbeten i dessa ämnen. Jag tror mig därför behärska mitt uttrycksfulla modersmål med alla dess oändliga resurser. Som ung skref jag en novell, som jag insände till »Womens Gazette»; redaktionen återsände den med meddelandet att »världen ej ännu var mogen för ett dylikt opus».

– Det var för djuptänkt! Hvilka tankar och hvilken stil! – utropade miss Sladd.

Min väns tålamod började tryta; det hade mot vanan varit ovanligt spänstigt, men äfven det starkaste rep brister under för hård belastning.

– Var god och kom till saken, miss. Minuterna rinna undan med hast, och min tid är dyrbar och strängt upptagen. Hvilka äro de hotande omständigheter, på hvilka ni syftat?

– Mr Holmes! Måhända kunde en dam med min bildning och mina förbindelser göra anspråk på ett mera aktningsfullt bemötande, men ni har rätt, tiden hastar och är dyrbar.

– Ack ja – suckade miss Sladd – tiden hastar så fort.

– Jag är sedan tre dagar försatt i en dödlig ångest och oro, och orsaken är – Wall, skall jag verkligen omtala den?

Wall, d. v. s. miss Valentine Sladd, till hvilken denna samvetsfråga riktades, skakade sitt ljusa hufvud, men

antog en beslutsam min.

– Det är obehagligt, söta Ciss, högst obehagligt, men det går ej med mindre. Du måste tala, måste göra våld på dina känslor och tala. Det är ju därföre vi kommit hit.

Walls beslutsamhet smittade påtagligen hennes väninna Cissy.

– Nåväl, sir, så hör på! Saken är den, att en karl sökt nästla sig in inom Ingrahmsinstitutets fridlysta område!

Miss Ingrahm yttrade detta med en ton, som om hon väntade, att det anförda faktum skulle komma min vän Holmes att springa upp från stolen eller åtminstone uppgifva ett högt rop af häpnad. Intetdera blef emellertid fallet; med ett lugn, som nästan innebar en fläkt af satir, frågade han blott:

– Nå, än sedan?

– Än sedan? – Miss Ingrahms förvåning var outsäglig.

– Jag vet ej, om ni fattat mina ord, mr Holmes. Jag sade, att en karl sökt komma in i Ingrahms institut, denna åt bildningen och den kvinnliga renheten helgade inrättning. En karl, mr Holmes!

– Betänk det, en karl! – upprepade ekot.

Min vän aktade sig väl att förråda de känslor, detta yttrande uppväckte hos honom – han kände af färsk erfarenhet miss Ingrahms sätt att »behärska språket med alla dess resurser». Han kväfde sitt smålöje och yttrade helt kort:

– Var god gif alla detaljer allt ifrån början.

Miss Ingrahm begynte:

Ingrahms institut är beläget vid Gloverstreet, som ni vet, en fashionabel, tyst och stilla gata; på andra sidan ligga Primrose-park, en oas i Londons bullrande öken – bilden, mr Holmes, är kanske ej så korrekt, men mycket uttrycksfull, sir. – Till institutet hör en trädgård, 1,283 kvadratalnar i vidd, sir, och prydd med 2 kastanjeträd, 1 valnötsträd och oräkneliga buskager. Här hafva institutets elever förmånerna af dagliga promenader i frisk luft under njutning af naturens fägring och oskuld samt, vid yngre år, full frihet till lek och ras, naturligtvis under behörig uppsikt af en lärarinna samt med noga hänsyn till hvad omsorgen om toalettens bevarande samt en god ton kan kräfva. Jag behöfver väl ej nämna, att trädgården är innesluten af ett högt och tätt järnstaket, till hvars enda port jag själf förvarar nyckel.

Vid institutet är anställd som underlärarinna för de yngsta barnen en ung flicka, Debora Westrow. Hennes far var en citymagnat, sir, och ansågs rik; på denna grund kunde jag mottaga Debora som elev i min anstalt, ehuru hon egentligen ej var af familj, men denna afvikelse från mina principer har jag bittert fått ångra. Just som Deb höll på att afsluta sin bildning, dog hennes far och – kan ni föreställa er det, sir? – befanns alldeles utfattig. Hans rikedom hade endast varit en skimrande såpbubbla på affärsvärldens himmel. Jag förlorade 3 £ 6 sh. i rena penningar på hans konkurs, men icke desto mindre tog mitt goda hjärta öfverhanden öfver mitt förnuft, och jag lät Deb stanna vid institutet som underlärarinna; jag hade ej hjärta att kasta henne på gatan. Jag gaf henne till och med lön, 1 £ 3 sh. i kvartalet, sir, utom förmånerna af mat vid barnens bord, fri tvätt samt de framtidsutsikter, som anställningen vid Ingrahm-institutet innebär. Men tror ni, sir, att hon visat någon synnerlig tacksamhet? Redan som elev gjorde hon mig bekymmer genom sitt tanklösa, jag ville nästan säga lättsinniga sätt och uppförande. Hon ville ej gå utan springa, hon ratade institutets goda bord, gaf vårt utmärkta te det pöbelaktiga epitetet »blask» och visade en hel del liknande oarter; en gång kom jag till och med öfver henne, då hon förledt några andra flickor att leka blindbock. De satte sig i knät på

hvarandra, sir! Jag hoppades, att faderns död skulle stadga hennes karaktär och fattigdomen ödmjuka hennes sinne, och detta syntes verkligen bli händelsen, ty nu under ett år har hon varit mera betänksam och undergifven än förut. Men så kom med ens dunderslaget.

Det var i måndags; jag satt ensam i lärarinnornas rum och rättade uppsatser – lärarinnorna hade lektioner. Då kommer lilla Alice Drebber in med andan i halsen och säger: »Miss Ingrahm, Debora är i trädgården – – ». Alice är en söt flicka, jag skulle nästan vilja säga, min favorit, ifall mina plikter som uppfostrarinna kunde tillstädja mig att en tumsbredd afvika från opartiskhetens smala stig, sir; hon är bara 11 år, men har en märkvärdig skarpsynthet och en sanningskärlek utan like; allt hvad hon upptäcker af mindre goda drag hos sina kamrater inberättar hon samvetsgrannt och genast till mig. Ni kan emellertid, mr Holmes, döma om det allvar, med hvilket jag omfattar min ställning såsom uppfostrarinna, då jag i trots af min förkärlek för lilla Alice ej öfverså̊g med hennes respektvidriga omnämnande af en lärarinna. »Alice, mitt barn», sade jag, »en elev säger ej Debora, utan miss Westrow eller åtminstone miss Debora. Men hvad var det du ville säga, älskling?» Jag såg på barnets ögon, att hon hade något intresseväckande att förtälja, de glänste af ifver och nöje.

– Miss Deb» – barnet kunde ej förmå sig att sätta annat än förkortningen i samband med titeln miss – »miss Deb står vid staketet i trädgården och talar med en karl».

Min penna gjorde en stor röd plump i skrifboken; för en elev hade en dylik förseelse ej aflupit med mindre än 300 straffverser ur Milton eller ett par, tre kapitel ur bibeln; ni kan af denna omständighet bedöma den alteration, som grep mig, sir. En karl vid staketet till vår trädgård! En medlem af institutets lärarinnekår tala med en karl, som därtill ej är far, bror eller förmyndare för någon af eleverna! Hade han det varit, hade han vändt sig till mig.

Jag sprang upp från stolen och ilade ned i trädgården. Jag önskade själf undersöka saken och afvända skandalen. Jag fann Debora sittande på en bänk under valnötsträdet; lilla Molly Nessle, fyraåringen, som hon satts att vakta, lekte med sanden på gången vid hennes fötter. Af någon karl syntes ej en skymt.

Jag företog en allvarlig rannsakning med Debora, en mycket allvarlig, sir. Hon erkände, att hon talat med karlen genom staketet; han hade ropat till henne och frågat om namnet på parken; hon hade upplyst honom därom, och han hade tackat henne; det var det hela. Hon syntes ej ha en aning om, att hon gjort något orätt eller opassande. Jag förbehöll mig tid att för mig själf pröfva hennes förseelse och det straff, som borde följa därpå, samt gaf henne några hjärtliga men allvarliga förmaningar. Då jag emellertid hade föga tilltro till Deboras vare sig uppgifter eller karaktär, uppmanade jag lilla Alice att ha ögonen öppna, särskildt när Debora vistades i trädgården.

Behöfligheten af mina försiktighetsmått skulle snart visa sig. Redan på onsdagen rapporterade Alice, att mannen stode vid staketet och Debora talade vid honom.

Jag rusade ej ned som sist; jag ville gripa synderskan på bar gärning och gick försiktigt till väga, tog kökstrappan och smög mig mellan buskagen fram till platsen för rendez-vous'et. Mina steg måtte emellertid ha förnummits på sandgången, ty när jag fick platsen i sikte, såg jag karlen skynda bort och försvinna i parkens löfviga planteringar. Men Debora stod kvar vid staketet med lilla Molly vid handen. Hon rodnade och bleknade om hvartannat, hon visste sin dom. Jag delgaf henne den med all den förtrytelse, som mina sårade känslor af dygd och blygsamhet ingåfvo mig. Inom två dagar måste hon lämna institutet, och till dess hon lämnade det för alltid, ej sätta sin fot utom husets dörr.

Ni tror, mr Holmes, att hon vardt nedslagen och förkrossad? Nej, sir. Hennes hjärta såväl som hennes panna var af sten, hon hvarken rördes eller blygdes. Hon hade intet ondt gjort; hon hade knappt talat fem ord vid karlen; han hade ögon allenast för Molly, han var så förtjust i små barn. Hvem han var, visste hon icke,

knappt hur han såg ut; ung var han, det måste hon medgifva, och vacker – kanhända, men alltför fruntimmersaktig för att vara i hennes smak; hon tyckte om manlighet hos en man.

Sådant sade hon till mig, till *mig,* Cecilia Ingrahm! Mina kinder öfverdrogos af en blygselrodnad, jag kunde ej gifva henne den läxa, hon förtjänade. Modig af min tystnad, förklarade hon, att ingen skada skett, intet opassande hade händt, då hon med ens afbröts af en oförmodad stämma:

– Såg jag icke, huru han sträckte in handen genom staketet, tog Molly under hakan och klappade henne på kinden!

Det var lilla Alice, som osedd följt mig i spåren och nu så oförtänkt ryckte fram till mitt understöd.

– Ah, – du här, lilla spion! Jag borde anat, att du hade ditt finger i spelet – utlät sig Debora föraktligt. – Nå, om han nu klappade Mollys kind, hvad mer med det?

– Han klappade barnet, men menade amman, har du hört det ordet förr? – genmälte Alice triumferande.

Hon var ett utomordentligt begåfvadt, utveckladt och skarpsynt barn, Alice Drebber. Hon uttalade precis samma tanke, som rörde sig i mitt inre. Men hvar hade hon fått syn på dessa människonaturens nattsidor, på dessa sedliga förvillelser, dem hon tycktes känna så väl? I Ingrahmsinstitutets rena, ideala atmosfär? Det var omöjligt, och dock hade hon där tillbragt sitt lif sedan femårsåldern. Och hvar hade hon lärt detta ordspråk, så träffande, som ju det lägre folkets uttryck alltid äro enligt vetenskapens nyaste resultat, men i alla fall så lågt plebejskt? Det var mig en gåta. Men ett älskligt, rikt utrustadt och sanningskärt barn var Alice Drebber i alla fall, och omständigheterna medgåfvo icke djupare reflexioner eller frågor. Deboras sista uttalande innebar ett sådant uttryck af inre fördärf och förakt för dygd och det passande, att jag skulle ha nedsatt mig själf i mina egna ögon, om jag hyst henne öfver natten i mitt hus. Hon måste gå sin väg, ej efter två dagar utan efter två timmar. Blef hon bestört, öfvergifven och ödmjuk, mr Holmes? Nej. – Hellre hvar som helst, ja på självfva gatan, än här – sade den fräcka varelsen. När jag återkallar i minnet hennes ord och uppförande, dallra ännu mina nerver som spända strängar.

– Lugna dig, Cissan min, lugna dig för all del! Kom ihåg, att du är så finkänslig och ömtålig! – förmanade miss Sladd deltagande.

– Är detta allt? Är det för detta, som ni uppsökt mig, miss Ingrahm? – sade Sherlock Holmes, hvars tålamod började taga slut. Den svarta missen syntes emellertid ej förutsätta möjligheten af något dylikt, utan fortsatte:

– Allt? O nej, mr Holmes, det värsta, det förfärliga, det fruktansvärda återstår. Men jag är verkligen för uppskakad af minnet af Debs beteende för att kunna fortsätta. Wall, min vän, vill du ej underrätta mr Holmes om torsdagskvällens tilldragelser? Du är ju också mest kompetent, lilla Wally, ty du var ju ögonvittne.

– Visst vill jag det, söta Ciss, jag gör allt så gärna för din skull, och jag skall berätta allt, så godt jag kan, men ni får öfverse med mig, mr Holmes, ty jag har alls icke min ärade väninnas oratoriska förmåga.

Som Holmes förklarade sig fullt tillfredsställd utan att få njuta af dennas dyrbara flöden, tog miss Sladd till ordet.

– Jag är sjåpig, jag vet det, och hyser vanligen stor fruktan att sätta min fot utom dörren, så snart det mörknat; jag är nu en gång en så vek natur, mr Holmes. Men i går afton afvek jag från min vana och gick ut i trädgården, sedan solen länge sedan gått ned. Himmelens stjärnehär glindrade från fästet såsom ett jättesmycke af diamanter. Men det var ej detta, som drog mig ut, utan något som jag icke gärna vill omtala.

Du vet, hvad det var, älskade, deltagande Cissy.

– Jag vet det – svarade denna mera tvärt, än en deltagande vän egentligen skall göra.

– Ni vill veta allt, alla detaljer, har ni sagt, mr Holmes. Jag måste kanske yppa för er äfven detta, ehuru det upprifver djupa hjärtesår.

– Jag tror icke att det alls behöfs – inföll väninnan tämligen onådigt.

– Om det ej nödvändigt hör till sakens förklaring, kan ni gå förbi det, miss Sladd – bifogade Holmes.

– Jag tror att det behöfs, Cissy, det hör till saken, mr Holmes, ty eljest skulle jag kanske för er framstå i en alldeles falsk dager. En flicka ute i en trädgård efter mörkrets inbrott! Hvad skulle ni fatta för tankar om mig? Så hör på, mr Holmes, jag vill upprifva för edra ögon mitt hjärtesår. Torsdagen i sista veckan är mitt lifs stora sorgeminne; på den dagen för åtta år sedan skildes kapten Morton från detta jordiska och den lycka, som han väntade vid min sida; han var min trolofvade och dog af kolera i Benares, men lefver evigt i sin trofasta Wallys hjärta, som aldrig, aldrig skall skänkas åt någon annan man, vore det än en hertig, som begärde det.

– Den frestelsen blir du nog ej utsatt för, söta du – inföll miss Cissy, hvilken hade sina särskilda orsaker att ej allt för mycket känna medlidande med sin väninnas blödande hjärtesår. Hon hade nämligen anledning, och grundad anledning till antagandet, att nämnde kapten Mortons kärlek, och möjligen till och med kaptenen själf, aldrig haft någon existens annat i miss Sladds lifliga inbillning och ömhetstrånande själ. Miss Sladd låtsade ej höra sarkasmen utan fortsatte: – Jag gick ut i trädgården; mina känslor voro för djupt upprörda för att dväljas inom fyra väggar. Öfver mig hvälfde sig den blå stjärnsmyckade himmelen, framför mig låg husets hvita fasad höljd i halfdunkel, ty en gaslykta från Gowerstreet kastade därpå ett matt sken. Ett djupt vemod grep min ande. Min själ flög öfver länder och haf till Benares' pagoder och palmlunder.

Holmes gjorde en otålig rörelse. – Den där är ju sju resor värre än den andra – hviskade han till mig, men högt sade han: – Miss Sladd, jag vore er mycket förbunden, om ni ville göra visiten i Indien så kort som möjligt och återvända till London.

– Jag ber om ursäkt, mr Holmes. Min känsla hänförde mig; det skall ej vidare bli händelsen. En person af det starkare könet kan naturligtvis ej fatta, hvad som rör sig i en ung kvinnas själ. Alltså tillbaka till den råa, kalla verkligheten – aftonen var verkligen rå och kall. Jag sänkte mina mot himmelen riktade ögon, då jag såg en syn, som nästan kom blodet att stelna i mina ådror. Ett litet stycke uppe på husväggen iakttog jag en mörk skugga, småningom antog den inför mina ögon allt fastare former och visade mig bilden af en man – min oförgätlige Mortons smärta gestalt, tycktes mig. Var det hans vålnad, som på detta sätt kom till jorden för att uttrycka sitt välbehag öfver min minnesgoda trohet, eller var det han själf i verklig skepnad och underrättelsen om hans död allenast en saga? Hvad visste jag? Jag närmade mig huset och ropade: – Morton, är det du ? – då med ett hopp gestalten stod på marken ett stycke ifrån mig, såg på mig med ett hemskt stirrande och så försvann i trädgården som uppslukad af jorden. Det var ej Morton, ej heller hans vålnad; det var en lefvande varelse, mr Holmes, och en karl, som klättrat upp på stenfoten och sökt titta in genom ett fönster i huset.

Miss Ingrahm hade återvunnit nog sinnesro för att kunna deltaga i öfverläggningen. – Man kunde i morse tydligen se fotspår i den mjuka jorden under fönstret samt märken efter hans fötter på stenfotens utskjutande kant.

– Gjorde ni några undersökningar i går afton för att utröna, om karlen låg gömd i trädgården?

– Ni glömmer, mr Holmes att i Ingrahminstitutet finnas endast damer. Skulle vi gå ut och söka en karl och

det midt i natten till?

– Har ni vändt er till polisen, miss Ingrahm?

– Till polisen? Därtill nedlåter jag mig aldrig. Jag begärde i måndags, att en konstapel skulle hålla uppsikt öfver, att ingen skulle vidare få stanna vid staketet, men polisen förklarade sig ha annat att göra än hålla vakt öfver unga flickor och gamle skolmisser.

– Och hvad vill ni mig? – frågade Holmes.

– Ni skall rädda oss från den där karlen. Hvem är han? Hvad vill han? Är han en tjuf? Eller en mördare? – utropade miss Ingrahm.

– Eller en mordbrännare? – ifyllde miss Wally.

Holmes satt ett par minuter eftertänksamt tillbakalutad i stolen, hvarpå han sade:

– Hvem han är? Hvad han vill? Hvem kan svara därpå – nu. Kanske är hela saken en obetydlighet, en liten amurett med miss Debora, kanske har den en vida djupare innebörd. Miss Ingrahm, doktorn och jag skola följa er till institutet och undersöka förhållandena.

Miss Cissy och miss Wally växlade blickar; jag förstod deras betydelse: »Kunna vi släppa en mansperson inom institutets fridlysta inhägnad?» De böjde båda sina hufvuden i djup resignation, som jag uttolkade så: »Ödet tvingar oss. Vi ha ej annat att göra än underkasta oss».

– Ni behöfver ju icke träda in i själfva huset, mr Holmes? – frågade miss Ingrahm.

– Troligen icke.

– Så må det ske. Nöden tvingar, och ingen skall ha berättigad orsak att tadla oss.

* * *

Så bar det till, att min vän och jag en halftimme senare befunno oss på Ingrahminstitutets helgade område. Samtliga elever och lärarinnor utom föreståndarskan och hennes kära Wall skulle hela tiden, medan undersökningen varade, förblifva instängda i vederbörande klassrum, hvilket likväl icke hindrade mig, som spelade rollen af en sysslolös och tämligen ointresserad statist, att iakttaga vissa skymtar af en hel rad flickansikten i fönstren. Kanske fanns det flera lösa fjädrar i den beundransvärda uppfostringsmekanismen i Ingraminstitutet, än både världen och föreståndarinnan anade.

Plötsligt afbröt sig Sherlock Holmes midt i sina undersökningar. – Finns det någon, som kan lämna en beskrifning på den karlen, som samtalade med underlärarinnan Debora?

– Det skulle vara lilla Alice Drebber – svarade miss Ingrahm.

– Kalla hit henne! – befallde min vän kärft.

– Men, mr Holmes, betänk – ett barn – det passande. Missen var nästan indignerad.

Min vän såg henne skarpt in i ögonen.

– För hit flickan, miss! Det kan ligga mera makt därpå än ni anar.

Det är ett stort bevis på inflytelsen af min väns personlighet, att själfva miss Ingrahm kände sig kufvad och lydde. I det hon gick att hämta flickan, sade hon emellertid: – Kom ihåg, sir, att barnet är alldeles ovandt vid

manligt umgänge. Hon skall vara rädd för er! Tala vänligt till henne!

Om några ögonblick återvände hon med Alice vid handen. Jag kunde nu iakttaga, att samtliga fönster i huset voro upptagna af barnoch kvinnoansikten, hvilka i sin ifver att utspana, hvad som var på färde, helt och hållet glömde sin förra försiktighet.

– Mitt barn, kan du beskrifva den karl, som du såg samtala med miss Debora vid staketet?

Holmes hade ej behöft moderera sin sträfva stämma till en skäligen tillgjord vänlighet; Alice var hvarken rädd eller förlägen; hennes lifliga ögon tvärtom brunno af nyfikenhetens och den tillfredsställda fåfängans klara glans – hon visste, att situationen skulle göra henne till skolans hjältinna under minst en vecka.

– Det kan jag visst, sir. Han var icke lång, smärt om lifvet samt hade små händer och små fötter. Han var ung, knappast mer än 20 år och hade ej ett skäggstrå kring munnen. Klädseln var en blå kavaj, likadan väst och byxor af samma färg, halsduken prickig och knuten på ett besynnerligt fruntimmersaktigt vis i en stor rosett, på hufvudet bar han en slokig hatt, hvilken täckte pannan ända ned till ögonbrynen.

Holmes såg med förvåning på den lilla. – Du har då ögon i hufvudet och hufvud också – utbrast han med en anstrykning af beundran. – Tack, mitt barn, för ditt mycket upplysande meddelande!

Han vände sig om och ärnade fortsätta sina undersökningar, då han hejdades af Alice, som grep honom i rockskörtet.

– Jag har något mer att säga er – halfhviskade hon i förtrolig, mystisk ton. – Ni är ju polis, en riktigt märkvärdig polis, sir? Nåväl, hör på: det var ingen karl utan en förklädd kvinna.

Holmes ryckte till. – Ah! Hur vet du det?

– Jag såg hennes händer, då hon klappade lilla Molly. Ingen karl i världen har sådana händer. Och så var hennes midja alldeles ett fruntimmers – ni vet, att karlar äro helt annorlunda växta än kvinnor.

Sherlock Holmes sände mig en menande, halft humoristisk blick, som betydde; – I Ingrahm- institutet finnes det, tror jag, kunskapsbrunnar, hvilka ej flöda ur de Ingrahmska dygdekällornas välfiltrerade vatten. Han hann dock ej uttrycka sin mening härom i ord, ty de båda så innerligt förenade själarna, miss Ciss och miss Wall, höjde ett gemensamt förvånadt rop:

– En förklädd kvinna? Omöjligt! Och miss Wall, som hade inhöstat en rikare skörd af erfarenhet från kvinnohjärtats fält än miss Cissy, tillade: – Hvad hade då Debora för intresse att språka med personen genom staketet?

– Lilla miss Alice torde ha rätt, jag är till och med benägen att säga: hon har rätt – yttrade min vän – och jag hembär henne min komplimang för en iakttagelseförmåga, som är sällsynt vid hennes år. Hon är ju riktigt en liten detektiv.

Alice rodnade af nöje, men miss Ingrahm var ännu ej öfvertygad. – I hvad afsikt skulle en förklädd kvinna smyga sig kring mitt institut?

– Detta är just, hvad som gäller att utrannsaka, och med er tillåtelse, miss, vill jag ägna mig däråt. Efter allt att döma synes saken röra sig om något vida allvarsammare än ett litet kärlekskuckel med Debora.

– Mr Holmes, ni gör mig utom mig af förfäran! – utropade miss Wally, medan miss Ingrahm i känslan af sin dyra plikt såsom fostrarinna utbrast: – Hvilken cynism, mr Holmes! Tänk då på det oskyldiga barnet som är närvarande!

Min vän hörde ej förebråelsen, han var redan upptagen af sina undersökningar. Jag behöfver ej beskrifva dessa, endast anföra deras resultat, såsom min vän meddelade dem, då vi en halftimme senare sutto under valnötsträdet, Holmes och jag på bänken, de båda misserna på stolar, naturligtvis på respektingifvande afstånd. Till sin synbara ledsnad hade den lilla detektiven Alice visats in i sitt klassrum, där hon utan tvifvel uppbyggde kamrater och möjligtvis äfven lärarinnor med intressanta meddelanden från den yttre världen.

– Alice hade rätt – begynte min vän sin demonstration – den hemlighetsfulla personen är en förklädd kvinna. Utom af barnets skarpsynta iakttagelse ådagalägges detta af de fotspår hon efterlämnat i den mjuka jorden i trädgården samt på stenfotens utskjutande kant; vid anläggandet af sin förklädnad hade hon förgätit att byta skor, hennes äro en kvinnas och tillhöra för öfrigt ett par de nättaste kvinnofötter man vill se.

Hvem är hon? Ifall ni, miss Ingrahm, ej jagat Debora ur huset, hade vi kanske nu fått svar på både denna och andra frågor; nu har ni för det närvarande satt mig ur stånd att lämna någon säker upplysning. En enda ledtråd finnes att tillgå. Jag frågade mig, hur hon kunnat komma in i och åter så hastigt lämna denna trädgård, omgifven som den är af ett högt järnstaket med spetsiga taggar. Hon har svingat sig däröfver med ett raskt hopp, i det att hon till stöd gripit om ett par af de uppstående taggarna – en af dessa har rispat hennes finger och bär en liten blodfläck till vittne därom. Men få, äfven skickliga manliga sportmän, skulle riskera ett dylikt hopp och kunna utföra det med framgång, ännu mindre en vanlig kvinna; endast en sådan, som är hemmastadd i ekvilibristiska öfningar, kan våga det och lyckas. Jag sluter häraf, att den obekanta är att söka i en cirkus eller ett atletsällskap.

– En cirkusdam, en atletkvinna här i vår trädgård, i vår åt renheten och bildningen invigda helgedom! Detta är ju värre än till och med om det varit en mansperson! utbrast miss Ingrahm förfärad.

Holmes aktade ej på afbrottet. – Hvad vill hon? Detta är närmaste frågan. Om någon flirt med Debora kan naturligtvis ej bli tal, sedan den obekantas kön uppdagats, och något annat samband mellan underlärarinnan och den okända föreligger enligt all sannolikhet ej heller, ty i så fall skulle den senare nog utspanat Deboras skiljande från institutet och ej haft något vidare att söka där. Men hon kom på aftonen, sedan Debora redan var borta, och, hvad mera är, miss Ingrahm, hon ärnar komma igen.

– Komma igen? Jag är utom mig af förvåning – utropade miss Ciss.

– O, jag blir så uppskakad – ljöd ekot, miss Wall, – det är så mystiskt hemskt, men så intressant.

– Ni undrar hur jag vet detta? Helt enkelt däraf, att hon i går afton tog ett vaxaftryck af nyckeln till förstugulåset, mitt förstoringsglas visar mig en del små vaxpartiklar i nyckelhålet, hvilkas därvaro ej på annat sätt kunna förklaras.

– Hvad vill hon? Ni skrämmer mig, mr Holmes. Vill hon stjäla, vill hon mörda oss? – Miss Ingrahm nästan darrade på sin stol.

– Står hon i spetsen för ett tjufband, kanske en mördarliga? – upprepade ekot.

– Hvad hon vill? – sade Holmes eftersinnande. – Det är just gåtans knut. Hör på, miss Ingrahm, hvem är det där barnet Molly?

– Hvarför frågar ni så?

– Emedan alla tecken tyda på, att lilla Molly står i nära samband med denna mystiska historia. Den förklädda kvinnan visar sig vid staketet endast då Debora är i trädgården med barnet; hon intresserar sig för Molly och smeker henne; det fönster, dit hon klättrar upp och söker se in – hon gjorde just detta, miss Sladd, då ni i henne trodde er igenkänna salig kapten Mortons vålnad, mina undersökningar ha ådagalagt det –, det

fönster, hvari hon söker se in, är just fönstret till det rum, där bland andra elever lilla Molly sofver i barndomens djupa sömn. Alla omständigheter peka på Molly och på ingen annan; barnet är på visst sätt äfventyrets medelpunkt, hos henne finnes utan tvifvel uppslaget till gåtans lösning. Därför har jag frågat: hvem är Molly? och jag upprepar frågan.

– Mr Holmes! Molly Nessle är ett fader- och moderlöst barn, hvilket lämnats i min vård.

– Af hvem?

– Såsom föreståndarska för detta institut har jag heliga plikter, mr Holmes, och bland dessa är en af de främsta: diskretion. Till min diskretion har man förtroende och kan hafva det sir. Hellre läte jag mig sönderslitas mellan vilda hästar, än jag sveke ett lämnadt förtroende, och ett dylikt är namnet på den person, som till mig öfverlämnat min älskling Molly.

Holmes reste sig från bänken. – Ödmjukaste tjänare, miss Ingrahm, farväl, miss Sladd!

Ett dubbelt utrop af häpnad kom en bofink, som just stämde upp de första tonerna af sin visa i valnötsträdet, att förskräckt tystna och flyga sin kos.

– Hvad ärnar ni, sir? – frågade miss Cissy.

– Naturligtvis gå min väg – svarade Holmes sträft. – Min befattning med denna sak är slutad. I stället för att bistå mig, reser ni upp en mur i min väg, miss. Adjö. Men hör ändå ett råd: sof blott med ett enda öga de följande nätterna.

– O Ciss, låt mr Holmes ej gå! – bad miss Sladd bevekande. – Låt honom ej gå! Tänk på vaxet i nyckelhålet!

– Tror ni, att denna kvinna skulle våga tränga in i institutets fridlysta helgedom? sporde miss Ciss orolig, – in i själfva huset?

– Det ser ut, som vore det hennes afsikt – sade Holmes torrt.

– En inbrottstjuf således! ropade miss Ingrahm.

– En mörderska kanhända! – svarade ekot.

– En ekvilibrist, en cirkusdam, en lindanserska i Ingrahm-institutet! Hvilken skandal! Mitt renommé vore fördärfvadt. Mr Holmes, rädda oss! Jag vill säga er allt.

– Du kan det, Ciss, med godt samvete – bedyrade väninnan.

– Nåväl, mr Holmes, ni skall få veta allt, hvad jag själf vet. Det är verkligen ej mycket. Molly har lämnats till mig af grefve Valricco, konungariket Albanias sändebud vid vårt hof.

Min vän lät höra ett sakta hvisslande; det var hos honom ett tecken till spändt intresse paradt med öfverraskning.

– Grefvo Valricco? – upprepade han. – Och hvilka uppgifter lämnade han er angående barnet?

– Att det var ett fader- och moderlöst barn; såsom vän till föräldrarna ville han draga försorg om den stackars öfvergifna varelsen.

– Farväl, miss! – Holmes reste sig åter.

– Hvad, sir? Farväl? Hvarför säger ni så?

– Ty jag tror er ej. Angående barnet vet ni mer än ni vill yppa för mig, men jag känner ingen lust att som Debora leka blindbock.

– Jag bedyrar, mr Holmes, vid allt heligt bedyrar jag, att jag vet ingenting mer.

– Ni frågade ej grefven?

– Sådana personer som en ambassadör frågar man ej.

– Ni har väl sökt utforska lilla Molly.

– Det har jag, sir; jag höll det för min plikt; huru skulle jag kunna fylla mitt dyra kall som barnets uppfostrarinna utan att söka utforska dess tankar, vanor, lynne och minnen? Vid uppfostran är det en grundregel att taga hänsyn till barnens individualitet. Jag har sökt utforska Molly, men utan resultat. Hon har inga minnen; hon var så liten, när hon kom hit, endast två år.

– Vet ni, om grefve Valricco är i London?

– Det är han icke. För åtta dagar sedan sände han mig kvartalsafgiften en half månad i förväg, ty han ämnade företaga en rekreationsresa.

– Hvart?

– Därom nämnde han ingenting i brefvet.

Sherlock Holmes begynte gå af och an på trädgårdsgången i djupa funderingar; allas våra ögon följde honom i intensiv spänning. Omsider stannade han och sade:

– Detta är en mystisk, i sanning mycket mystisk sak, och den ende, som kunde sprida ljus däröfver, grefve Valricco, är utom räckhåll. Om hans roll i pjäsen veta vi för öfrigt intet; den kan vara skyddsängelns och den kan vara djäfvulens. Ett allenast är antagligt: man söker få detta barn Molly i sitt våld för att undandraga det grefvens inflytande. Detta är en hypotes, hvilken fullkomligt täcker alla med saken förknippade omständigheter.

– Hvad säger ni, mr Holmes? Ärnar man röfva bort barnet? Och det ur mitt hus, ur Ingrahm- institutet?

– O, så förfärligt, men likafullt romantiskt!

De båda missernas olika individualiteter gåfvo sig uttryck i dessa utrop.

Min vän hade svar endast för miss Cissy. – Utan tvifvel ärnar man så.

– Men hvad skulle jag då göra? Hvad skulle jag taga mig till?

– Hör på, miss – sade min vän allvarsamt. – Troligen är denna sak af vida större vikt och innebörd än vi ana. Det skulle intressera mig att se djupare in i den, ja ända ned i botten. Jag tycker ej om att lämna ett halfgjordt arbete, jag lämnar ej gärna obekanta, skuggomhöljda landsträckor bakom mig. Jag skulle vilja se den obekanta kvinnan i ansiktet och tala med henne i fem minuter. Därför vill jag hjälpa er, miss Ingrahm. Säkerligen gör den obekanta, ensam eller med någon följeslagare, ett försök till barnets bortröfvande någon af de närmaste nätterna, kanske redan i natt. Därför skola doktorn och jag, när skymningen inbrutit, infinna oss vid er port åt Glowerstreet, ni släpper oss in i huset, och vi hålla vakt i korridoren, som leder till lilla Mollys rum, samt gripa den okända, när hon kommer.

Miss Ingrahm sprang upp och sträckte sina händer mot himmelen. – Mr Holmes! Hvad tänker ni på? Ni och doktorn inne i huset – och det nattetid!

Miss Wall var ej mindre upprörd än sin väninna. – Mr Holmes! Vi äro ärbara kvinnor! – Hennes ögon uttryckte sådan känsla af djupt kränkt sedesamhet, att de nästan fylldes med tårar.

– Hvad skulle världen säga och döma om mig? – återtog miss Cissy. – Och dessa unga kvinnor, som man förtroendefullt lämnat i min omvårdnad! Jag skulle dö af blygsel och skam. Mr Holmes, kunna ni och doktorn ej hålla vakt utanför huset?

– Och stelna af fukt och köld och riskera upptäckt i förtid? Nej tack, miss Ingrahm.

– Men den obekanta ärnar kanske tränga in genom fönstret till Mollys rum; det var ju där hon gjorde sina iakttagelser i går kväll? – invände miss Sladd.

– Brukar man taga aftryck af dörrlåset, när man ärnar taga vägen genom fönstret? – sporde min vän torrt.

– Det är omöjligt, helt enkelt omöjligt, sir – förklarade miss Ingrahm.

– Absolut omöjligt – bekräftade miss Sladd.

– Jag skulle aldrig kunna se mina oskyldiga flickor i ansiktet.

– Det skulle du aldrig kunna, Ciss, du som är så finkänslig.

Det var, som när brusande böljor från tvenne håll svalla mot ett skär; men Holmes stod lika stum och oberörd som klippan på skäret. Och klippans fasthet gjorde intryck.

– Jag finge väl rätt att låsa in flickorna i deras sofrum? – återtog miss Ingrahm efter en minuts paus.

– I så fall behöfde de ej veta om något, af hvad som försigginge – bifogade ekot.

– Ni skulle ju stanna i korridoren, sir?

– Dit bruka vi ju någon gång släppa in vedkarlen och gasarbetaren.

– Man kan ju ej heller sätta sitt lif på spel.

– Hvem kan begära, att man skall låta sig rånas och mördas?

– Det är ju min plikt att för Mollys skull få ljus i saken.

– Du äger ej rätt, Ciss, att låta det dig anförtrodda barnet bortröfvas, när du kan hindra det.

– Ni kommer alltså, mr Holmes, jämte doktorn till oss efter mörkningen?

Med denna miss Ingrahms fråga var saken afgjord, och inom kort kunde min vän och jag lämna den kvinnliga dygdens och oskuldens helgedom, institutet vid Glowerstreet, med afsikt att återvända dit på aftonen.

* * *

Om – för att begagna miss Sladds poetiska bildspråk – »himmelens stjärnehär» blickat in genom fönstret till nedre korridoren i Ingrahminstitutet – hvilket den emellertid ej gjorde, ty höstkvällen var mulen och dimmig –, så skulle dess tusende strålande ögon skådat en syn, som kanske kommit den att blygselfylld hölja sig i

skyarnas dok: två män, Holmes och jag, sittande i bekväma länstolar i nämnda korridor, medan damerna Ingrahm och Sladd, tätt tryckta intill hvarandra, i den förras närbelägna mottagningsrum afvaktade händelsernas utveckling under öfvergradig nervspänning. Allt i huset låg försänkt i tystnad, alla ljus hade som vanligt blifvit släckta kl. half 10, lärarinnor och elever voro instängda i sina respektive sofrum såsom fångar i sina celler. Vissa ytterst svaga men dock för mitt skärpta öra fullt skönjbara ljud kommo mig likväl att misstänka, det husets kvinnliga invånare ej lågo försänkta i den lyckliga okunnighetens djupa sömn, utan att en aning om någon sällsam och betydelsefull tilldragelse höll äfven dem i vaken spänning. Det var ju också för hvarje kännare af den kvinnliga naturen – och såsom gift man sedan 4 år hade jag ju en viss erfarenhet – omöjligt att antaga, det lilla Alice kunnat motstå begäret att meddela, hvad hon visste i fråga om den förklädda kvinnan – och litet däröfver. Den ovanliga åtgärden med sofrummens stängande samt damerna Ingrahms och Sladds nervösa upphetsning voro också ägnade att sätta en mängd ungdomliga fantasier i rörelse.

Huru många timmar af vaka och spänning hade jag ej tillbragt vid min väns sida! Hvad jag egentligen uträttat därmed, har jag alltid haft svårt att begripa. Min roll har nästan alltid inskränkt sig till den passiva åskådarens, men jag antager, att min närvaro utöfvade en eggande inverkan på väns själsförmögenheter, ungefär som åskådarnes bifallsrop egga deltagarne i fotlöpning eller stafhopp till ansträngande af de yttersta krafterna. Denna gång torde dock mitt inflytande varit ringa, ty min svaga natur kunde ej motstå den tredubbla frestelsen af nattlig stillhet, nattlig sömnlystnad och en bekväm hvilstol. Jag somnade.

Huru länge jag sofvit visste jag icke, men vaknade vid det en tämligen mager och knotig hand famlade på min arm. »Stunden är inne!» hviskade en knappt hörbar röst i mitt öra. Jag anade emellertid, att rösten och handen tillhörde miss Ingrahm.

Hon hade ej förmått stanna i samtalsrummet, och hennes trogna väninna ej heller, då deras skärpta hörsel förnummit det sakta rasslet af en nyckel, som utifrån sattes i låset till förstugudören. Äfven jag förnam samma rassel. Miss Ingrahm hade rätt: stunden var inne.

Sakta, nästan ohörbart vreds nyckeln om i låset, och på liknande sätt öppnades dörren. Steg, lätta som en vindfläkts sakta susande öfver en gräsmatta närmade sig. Vi lyssnade med tillbakahållen andedräkt. Var det en person som närmade sig, eller flera? Det kunde omöjligen vara mera än en, tydligen den förklädda kvinnan. Vi hade samtliga rest oss vid första ljudet af dörrlåsets vidrörande; Holmes intog platsen närmast det håll, hvarifrån den hemlighetsfulla personen skulle komma, jag tog ett steg tillbaka närmare väggen; bakom mig stod miss Ingrahm, miss Sladd bakom min vän. Den inträngande brottslingen – ty som en sådan måste ju den förklädda kvinnan rubriceras – kunde ej undgå att falla i vårt våld.

Försiktigt undersökande terrängen skred hon framåt de få alnar, som skilde oss från utgångsdörren; hon nalkades allt mera, jag hörde hennes andedräkt – då flammade ett klart ljus öfver korridoren – skenet af Holmes elektriska ficklampa –, ett tredubbelt skrik af gälla fruntimmersröster ekade genom korridoren; i detsamma försänktes allt i svart natt, något föremål föll rasslande mot golfvet, jag hörde Holmes’ vredgade stämma: »Är ni galen, människa! Släpp, säger jag! Spring, Watson, tag fast henne!» Jag hörde flyende steg och såg mot dörröppningens dunkel en ännu mörkare skugga skymta och förstod, att vår fångst höll på att undgå oss. Utan att betänka mig rusade jag mot utgången, i detsamma jag bakom mig hörde bullret af dörrar, som slogos upp, trampandet af ett antal fötter samt ett oredigt larm af röster.

Jag kom ut i trädgården; ljudet af den flyendes steg vägledde mig; hon styrde kosan åt den sidan, som vette utåt parken. Åter hörde jag ljudet af hennes korta, häftiga andedräkt och förstod, att jag vann terräng. Jag sträckte ut min hand och grep i luften på måfå, men var lycklig nog att gripa något varmt mjukt – en kvinnoarm. Den vred sig i häftiga rörelser, men jag höll fast. En stämma, len och vacker midt i sin upprördhet, tillropade mig halfhögt: »O, låt mig gå! Jag har ju intet illa gjort!

Blef jag mot min vilja bedårad af den vackra bedjande rösten, eller förströdde den min uppmärksamhet? Jag vet det icke, blott att kvinnoarmen med ett hastigt ryck slet sig undan mitt tag, och i ögonblicket var flyktingen försvunnen bakom ett busksnår. Jag följde efter så fort och så godt jag kunde, men helt förvirrad öfver min nyss begångna ouppmärksamhet tog jag miste om ginaste vägen och törnade emot ett kastanjeträd. Men i detsamma hördes en röst invid mig ropa: »där är hon!» och ett klart, blekblått sken upplyste ett parti af trädgårdens yttersta gräns. I detta sken såg jag en gestalt skynda mot staketet stanna en sekund därinvid och kasta en spanande blick bakom sig, hvarpå hon fattade ett par af staketets upprättstående taggar och med en lika ledig som elegant rörelse svingade sig öfver inhägnaden och försvann i parken.

Vid det hon vände sig om, uppfångade jag en skymt af »den förklädda kvinnans» ansikte och figur. Huru flyktig denna skymt än var, kvarlämnade den likväl en tydlig bild i mitt minne. Sådan är skönhetens makt, och en skönhet af första klass präglade såväl hennes anletsdrag som hennes gestalt; båda ägde den högsta, nästan klassiska formfulländning. Men i synnerhet liksom inbrände sig i mitt sinne blicken ur hennes stora, ljusbruna ögon, en blick på en gång rädd och trotsig samt så djupt sorgsen, nästan sönderslitande förtviflad.

Verkligen gripen af ett slags deltagande, stod jag vid trädet och gned min panna, där en stor bula vittnade om min alltför bråda bekantskap med kastanjen, då jag väcktes till hågkomst af verkligheten genom rösten tätt invid mig, som nyss talat.

– Seså! Nu är det godnatt med nöjet! Nu kunna vi gärna ge oss af in, sir!

Jag såg mig om. Den talande var lilla Alice, som stod där och lät min vän Holmes elektriska lampa anordna diverse ljuseffekter bland trädgårdens buskar och träd.

– Du här, mitt barn? – sporde jag förvånad. – Hur kom du hit?

– På mina ben, förstås! – svarade hon näbbigt.

– Men hur kom du ut ur ditt rum?

Alice tittade mig skarpt i ansiktet – Lofvar ni att icke skvallra ur skolan, ifall jag talar om det?

Jag kände intresse för den lilla bytingen. – Det lofvar jag.

– Jag tror er, ty ni är en karl. På karlar kan man lita, men icke på fruntimmer. Kvinnor kunna icke hålla reda på sin tunga, och så äro de så rysligt falska, de äro alldeles som kattor.

Inom mig undrade jag visserligen, hvar miss Ingrahms favoritelev hämtat materialet till denna uppfattning af de olika könens egenskaper, men högt sade jag: – Du skulle ju berätta.

– Nåväl, sir, så här gick det till. Miss Ingrahm trodde förstås, att hon kunde draga oss vid näsan, och låtsade som om allt ginge sin gilla gång, lät oss läsa aftonbön och släcka ljusen och stänga in oss. Men hon bedrog sig, vi äro inga idioter, och jag hade ju fått titta litet bakom kulisserna och höll icke på, hvad jag visste. Vi anade att något rysligt kiligt skulle gå af stapeln i kväll, helst som vi hörde er och den där andra poliskarlens röster hviska i korridoren med miss Ciss och Ekot, som vi kalla miss Sladd. Och vi skulle lägga oss att sofva! Aldrig i lifvet: Och sitta instängda, då det är så lätt att med en pennknif peta upp de dåliga låsen! Kom aldrig ifråga. När de började skrika i korridoren, kunde vi ej hålla oss längre utan rusade ut, och jag kom just lagom för att se miss Sladd slå sina armar om er vän polisen och skrika: »O Gud, jag dör! Rädda mig!» Er vän kunde ej röra en hand utan tappade lampan, ni sprang ut genom dörren efter flyktingen och jag följde er, men kom därvid att trampa på något föremål. Genast flög det i mig: »det är lampan»; och det var så och jag tog upp den. Se där har ni hela historien. Men låt oss nu gå in! Troligen försiggår där åtskilligt

trefligt, som vi ej böra försumma.

Jag visste ej riktigt, hvilketdera jag skulle mest beundra hos lilla Alice: hennes sinnesnärvaro, hennes utvecklade uppfattning af saker och personer eller frukterna af Ingrahminstitutets renommerade uppfostringskonst. Jag lämnade företrädet oafgjordt och följde flickan in i huset.

Miss Ingrahm höll på att återställa ordning och lugn bland den upprörda flock af unga flickor, lärarinnor och elever, som samlat sig i korridoren samt tvinga dem därifrån in i sofrummen. Miss Sladd satt i en länstol med hufvudet lutadt i händerna som en Niobebild af förkrossande sorg, under det min vän Holmes vandrade af och an med händerna i fickorna, likgiltigt småhvisslande. – Är ni där, Watson? – sade han, när han varseblef min ankomst. – Fågeln är sin kos? Jag kunde tro det. Låt oss fara hem och lägga oss. Pjäsen är slut. Kanske var den ärnad till en tragedi, men ändades som en fars. Miss Sladd har spelat hjältinnan, superbt, det försäkrar jag. Jag gör henne min komplimang.

– Ack, mr Holmes, hur kan ni ha hjärta att säga så? – kved nämnda dam från länstolen.

– Du har burit dig åt som ett sjåp, som ett sjåp, som ett nöt, Wall. Jag skäms ögonen ur mig för din skull. Du har förstört alltsammans, du har ställt till skandal, och det i mitt hus, i Ingrahminstitutet!

Det var väninnans röst som så hugsvalade den olyckliga miss Sladd. Dubbelt förkrossad snyftade denna:

– Hvad har jag då gjort? Jag var ju bara rädd.

– Ni har, kanske för alltid, hindrat lösningen af en högst intressant och invecklad gåta – genmälde Holmes.

– Ni har tagit polisherrn där i famn, det har ni gjort, jag såg det.

Hvem om ej lilla Alice Drebber uttalade dessa älskvärda och vördnadsfulla ord; för öfrigt något för obetänksamma för att komma från en så kvicktänkt och skarpsinnig personlighet, ty de hade till följd, att talarinnan af miss Ingrahm motades ut ur korridoren och sålunda afstängdes från tillfället att bevittna sakernas vidare utveckling.

Denna blef för öfrigt ej långvarig. Min vän Holmes vände sig till miss Ingrahm med orden: – Min befattning med denna affär anser jag slutad. Jag har ej lust att utsätta mig för vidare tillfälligheter lika den nyss timade. Ett råd vill jag likväl gifva er, miss: telegrafera i morgon bittida till grefve Valricco – han vistas i Brighton, därom har jag öfvertygat mig på hans legation – att han ofördröjligen hämtar sin skyddsling Molly härifrån och för henne till en säkrare vistelseort, ifall han eljest bekymrar sig om henne. Uppskjut ej detta steg, miss, så framt ni ej vill se ert renomerade institut utsatt för en större olycka och skandal än den, som hotat det i natt.

Min vän aflägsnade sig och jag följde.

Som vi sedermera erforo, följde miss Ingrahm min väns råd till punkt och pricka. Redan påföljande dag anlände grefve Valricco från Brighton och bortförde lilla Molly Nessle från institutet, hvart, kom icke till vår kunskap.

*

Affären i Ingrahminstitutet hade nästan fallit ur vårt minne, då Holmes en augustidag påföljande år mottog följande telegram. »Var god och kom genast utan uppskof till Fasham nära Brighton i och för konsultation af högsta vikt. Grefve Valricco.»

Holmes uppsökte mig i mitt hem, men fann mig ej tillstädes. Jämte min hustru hade jag rest på besök hos

bekanta och skulle blifva borta till följande dag. Han lämnade några rader till mig, i hvilka han bad mig komma efter så fort som möjligt; han själf ansåg sin resa ej tåla uppskof. Hvad jag här berättar om sakens första stadium, grundar sig alltså på min väns uppgifter.

Tasham är en liten fiskarby vid kusten af Kanalen omkring 3 engelska mil från Brighton. Konungariket Albanias sändebud vid engelska hofvet, grefve Valricco, hade här en förtjusande villa strax i utkanten af byn. Grefven var en lång, något mager herre med utprägladt aristokratiskt utseende och diplomatiskt förnämt afmätta later, vid pass fem och femtio år samt ungkarl. De fester han gaf i London under säsongen voro omtalade såsom lysande, men på landet lefde han tämligen indraget utan någon stor tjänarskara.

Holmes anlände till Fasham strax efter lunchen och mottogs omedelbart af grefven, hvilken ögonskenligen befann sig i högst upprördt tillstånd.

– Mr Holmes, ni är högst välkommen, och jag är er förbunden, att ni så hastigt tillmötesgick min kallelse. Jag väntar allt af ert erkända skarpsinne.

– Hvad gäller saken? – sporde Holmes.

– Jag har förlorat ett papper af allra högsta vikt, ett bref från en af Europas ledande statsmän.

– När?

– Tidigt i morse. Jag stiger upp i god tid och arbetar; morgonstund har guld i mun, mr Holmes. Så också i dag. Jag var sysselsatt med besvarandet af ifrågavarande bref och hade det framför mig på skrifbordet invid fönstret. Det senare hade jag enligt min vana öppet för att njuta af de friska vindarna från hafvet. Under arbetet kommer jag att kasta mina ögon ned i trädgården och finner min terriervalp »Bird» i färd med att husera i mina grupper af Cactusdalier. Dessa äro för närvarande min passion, och jag blef mycket orolig, att de skulle förstöras, innan jag hann sända någon att jaga bort hunden. Därföre sprang jag själf ned för trappan och ut i trädgården, jagande undan Bird och återvände till mitt arbetsrum.

Döm om min häpnad och oro, när jag fann samtliga papperen på skrifbordet kvar, men det viktiga brefvet borta.

– Misstänker ni någon, som kunnat inträda i rummet under er frånvaro och stjäla papperet?

– Omöjligt. Låset till dörren är så inrättadt att det stänger sig självt, då man utifrån tillskjuter dörren, och jag minns mycket väl, att jag gjorde så och hörde till och med knäppningen, som tillkännager, att låset stänges.

– Men en falsk nyckel – framkastade Holmes.

– Absolut ur räkningen. Ni förstår, mr Holmes, att en diplomat som jag, synnerligast i sakernas nuvarande läge, måste iakttaga alla möjliga försiktighetsmått för att bevara sina papper. Jag har för vana att tid efter annan, men aldrig på bestämda tider, förändra låset till mitt arbetsrum. De nya låsen ha alltid en helt olika mekanism, och denna är därtill rätt invecklad; de tagas från en konstsmedsfirma i Milano, sändas i rekommenderadt paket, och ingen annan än jag själf skrufvar fast dem på deras plats. Ett dylikt nytt lås ankom just i går afton. En stöld af brefvet är otänkbar.

Holmes gjorde inom sig anmärkningen, att grefven antingen vore en utomordentligt försiktig diplomat eller också sysslade med ovanligt konfidentiella affärer, men högt sade han:

– Och tak, väggar samt golf – – ?

– Alltsammans har jag själf på det noggrannaste undersökt; icke ett spår till något ovanligt.

Holmes kunde ej afhålla sig att yttra: – Ers excellens, ni synes knappt behöfva mitt biträde; ni är er egen detektiv. –

– Jag är gammal diplomat, sir; som sådan lär man sig hvarjehanda, framför allt att iakttaga – och misstänka.

– Har ni någon förmodan rörande saken?

– Det har jag; ett antagande, som förefaller mig det enda möjliga. När jag i brådskan öppnade eller tillslöt dörren, kan brefvet till följd af luftdraget ha förts ut genom fönstret och nedfallit i trädgården.

– Ni har sökt det där.

– Naturligtvis. Mer än en timme. Jag har genomsnokat hvarje tum – trädgården är helt liten. Men utan resultat, utan minsta ledtråd.

– Hvem biträdde er vid sökandet?

– Biträdde? Anser ni mig för en sådan idiot, sir, att jag skulle taga någon af tjänarna till biträde vid sökandet efter ett sådant bref? Oafsedt att de kunde finna och gömma det, skulle deras trampande och rifvande omöjliggöra en undersökning af en fackman som ni. Själf har jag iakttagit den yttersta varsamhet och gjort mina spår så få men så tydliga som möjligt, och har låtit stänga trädgården, på det allt skulle vara i orördt skick, till dess ni anlände.

– Tillåt mig till ers excellens uttala min beundran för en klokhet och omtänksamhet, så ytterst sällsynt inom mitt erfarenhetsområde. Vore världen full af edra likar, blefve detektivens yrke snart ett brödlöst yrke. – Och huru taga tjänarna det timade?

– Ni förvånar mig, mr Holmes. Jag trodde att ni, efter hvad jag sagt och ni sagt, ej skulle anse mig nog inskränkt att låta tjänstepersonalen erhålla ens en aning om min förlust. Trädgårdens stängning har jag motiverat med Birds massakrering af mina dalior.

– Ännu en fråga, ers excellens. Den kan synas indiskret, men är nödvändig, om ej min blifvande undersökning skall trefva i mörkret. Ni känner satsen: »Hvem har gjort det? Jo, han som hade nytta däraf». Jag måste fråga er: hvad innehöll brefvet?

– Jag förstår er och skall säga er allt, hvad jag kan säga. Det innehöll statshemligheter af högsta vikt, förslag som berörde ej blott mitt eget lands och Englands djupaste intressen utan äfven ännu ett par stormakters. Komme brefvet i vissa händer eller offentliggjordes i pressen, vore ej blott min egen ställning absolut undergräfd utan äfven fara för handen för ett stort, kanske europeiskt krig. Längre vågar jag ej gå i meddelande ej ens till er.

Holmes reste sig.

– Jag tror, att jag erhållit de upplysningar, jag, åtminstone för närvarande behöfver, och skall med ers nåds tillåtelse skrida till mitt arbete. Endast en fråga ännu: brefvets utseende?

– Hvitt, tämligen tunt postpapper, största format, tätt sammanträngd stil på alla 4 sidorna, intet monogram eller annat märke. Såväl mitt eget som afsändarens namn förekommo fullt utskrifna.

Holmes gick till sitt arbete. Efter att en halftimme ha underkastat den lilla trädgården en noggrann undersökning, vände han sig till grefven med följande fråga:

– Brukar ers excellens skänka sina aflagda skor åt kammartjänaren eller trädgårdsmästaren?

Grefven framräckte sin välchausserade fot: – Tror ni, att någondera skulle kunna begagna fotplagg som dessa? Deras fötter måste vara minst en tum längre än mina.

– I så fall har ingen utom ni själf och hunden beträdt trädgården i dag. Ett bref har ej heller af vinden kunnat föras utom dess område; de höga träden i dess utkant göra det omöjligt. Får jag bedja ers nåd om en skorpa eller ett stycke kött?

– Naturligtvis gärna, men jag förstår ej ...

– Är ert antagande, att brefvet af luftdraget förts ut genom fönstret, riktigt – och tills vidare tror jag det – så är tjufven funnen. Det kan endast vara en enda, på hvilken misstankarna riktas; på Bird, hunden.

– Bird? Ah, ni har rätt. Bird är så lekfull och har stort begär att apportera saker och ting, helst papper, som han leker med och sliter i stycken. Mr Holmes, ni vet icke, hvilken lättnad edra ord bereda mitt tryckta sinne.

– Ers excellens! Att Bird apporterat brefvet är troligt, att han under lek bitit sönder det, är möjligt, men lika möjligt är, att någon fråntagit honom brefvet och gömmer det, i hvad ändamål veta vi icke. Hundspåren visa, att, sedan ni jagat Bird från daliorna, han gömt sig bakom den stora hortensiagruppen, sedermera kommit fram till byggnadens närhet och därifrån begifvit sig ut genom västra grinden – ni själf begagnade den östra. Det är Birds görande och låtande, sedan han lämnat trädgården, hvilka nu äro i ordningen att utspanas.

– Jag skall själf ledsaga er och göra er bekant med Bird – sade grefven.

Birds spår från trädgården vore ej lätta att följa, de gingo i åtskilliga krokar och krumbukter och voro ofta utplånade af tjänstefolkets fotmärken. De tycktes emellertid leda till en liten bakgård, hvarest tjänstefolket satte undan en del skräpande föremål. De båda herrarna styrde sina steg ditupp.

Plötsligt uppgaf grefven ett rop. När Sherlock Holmes, som sökt på ett annat håll, vände sig om, såg han diplomaten stå vinkande med en liten pappersbit, den han höll mellan sina fingrar. Den var helt obetydlig, vid pass 2 till 3 tum på hvarje sida, skrynklad och smutsad.

– Det är ett hörn af brefvet – hviskade grefven upprörd till detektiven. – Se här några bokstäfver, visserligen blott få, men jag känner igen dem. Ni är en skarpsinnig man, mr Holmes. Ni har funnit det rätta: hunden har tydligen uppsnappat brefvet.

– Låt oss se till, hvad vi mera kunna uppleta – svarade Holmes kort.

Han hade knappt uttalat orden, förrän han tog ett par steg åt sidan, böjde sig ned och upptog en pappersbit, till punkt och pricka ett motstycke till den nyss funna, ögonskenligen samma hörn men af det andra bladet. Sökandet fortsattes nu med fördubblad ifver, hvarje fläck af bakgården och där stående föremål undersöktes på det nogaste, men utan vidare resultat. Lika lönlöst blef genomforskandet af gårdsplanen, den korta allén samt utsiktskiosken och hundkojan. Lyckligtvis var villans område föga vidsträckt, och grefven kunde intyga, att hunden ej varit utom dess gränser ej heller inne i huset; strax som husbonden märkt sin förlust, hade han nämligen låtit binda Bird vid hundkojan, på det att denne ej skulle inkomma i trädgården och förvirra där möjligen befintliga spår.

Holmes ansikte visade sig öfvermåttan allvarligt.

– Brukar Bird ofta hålla till på bakgården? – frågade han.

– Där är hans favoritplats ute i det fria.

– Nåväl, ers excellens, jag fruktar, att saken står så illa till som möjligt. Jag anser, att vi kunna konstatera fakta ungefär så: hunden såg brefvet komma flygande i luften och falla till marken, han grep i dess ena hörn med tänderna och sprang till bakgården för att gömma sitt rof eller leka därmed. Där har han mött någon af tjänarne – ingen annan beträder ju den platsen – denne någon har ryckt brefvet ifrån hunden – kanten tyder på ett dylikt frånryckande – troligen i första ögonblicket utan annan afsikt än att rädda det undan hundens okynne, men har sedan läst det och funnit det värdt att gömmas. Personen måste därför ha besuttit en viss grad af bildning och skarpsinne för att kunna bedöma papperets värde. Hvem bland edra tjänare tilltror ni dessa egenskaper? Er kammartjänare?

– Berti har ett förslaget hufvud, men han kan ej läsa skrifvet, knappt tryckt. Jag anser mig bäst betjänt af en liftjänare, som saknar nämnda kunskaper.

– Och edra öfriga tjänare?

– Hofmästaren nedlåter sig nog icke att besöka bakgården och hushållerskan ej heller. Den öfriga betjäningen känner jag föga mera än till namnet; jag har också endast få tjänare härute: taffeltäckaren, kokerskan, de båda husjungfrurna.

– Och ingenting anmärkningsvärdt har i dag inträffat bland personalen?

– Ingenting, så vidt jag vet. Jag tager föga notis om sådant. Davis, hofmästaren, sköter det lägre tjänstefolket efter behag och till min belåtenhet.

– Vill ni ha godheten att låta mig få tala med Davis i ert kabinett och i er närvaro?

Fem minuter därefter stod hofmästaren, en fetlagd, myndigt godmodig typ, i kabinettet. Holmes tilltalade honom.

– Mr Davis! Herr grefven har tillåtit mig att ställa några frågor till er. Jag är garant för ett bolag, som ämnar starta ett förstklassigt hotell i London – hans excellens har värdigats ägna företaget sitt intresse – och behöfver tjänare, som äro vana vid sederna och uppassningen i finare hus. Herr grefven har tillåtit mig fråga er, om bland härvarande tjänstefolk finnas några, dem ni anser lämpliga och villiga till att mottaga platser, sådana som de i fråga.

Mr Davis höjde begrundande på ögonbrynen. – Kokerskan, sir, lämnar helt säkert icke sin plats, och taffeltäckaren, sir, ja, icke för att jag vill säga något illa om honom, men han har ett sätt, sir, som ni säkert icke skulle tycka om, jag skulle nästan vilja säga litet fjantigt, och så lägger han gärna sin näsa i blöt i allting. Lucy, andra huspigan, är en nätt flicka, men litet dum, sir, och saknar den elegans, som man måste fordra af en första klassens tjänare; dessutom flyttar hon ej, om taffeltäckaren stannar; det är just som litet kurtis dem emellan, så länge det varar, ty taffeltäckaren byter om föremål som om västar, han är en äkta don Juan. Däremot skulle jag nog kunnat rekommendera Debora, om hon varit kvar, vår första husjungfru, sir, en riktigt duktig flicka, men som sagdt, hon är icke kvar, så att vi få ej tänka på henne.

– Hvart har hon flyttat?

– Det vet jag icke, sir. Hon har väl ingen plats ännu. Det var först i förmiddags, hon gick sin väg.

– Ah, hon gick sin väg? Af hvad orsak? Ni förstår, mr Davis, att jag gärna ville ha i tjänst ett fruntimmer, som ni rekommenderat, men behöfver veta närmare om hennes karaktär.

– Hon gick ur tjänsten, emedan hon kände sig förnärmad. Efter frukosten tappade hon i golfvet en silfverbricka, så att den erhöll en stor bögla; då jag förebrådde henne hennes förseelse, svarade hon näsvist,

hvadan jag ytterligare gaf henne en skrapa. Däröfver vardt hon förbittrad utfor i förolämpningar mot min person samt begärde entledigande ur tjänsten, något som under för handen varande förhållanden jag ej dröjde att gifva henne. Hon var så ond, att hon till och med afslog mitt anbud om skjuts till Brighton.

– Hon hade då ett mycket hetsigt lynne, denna Debora?

– Kan ej säga det, sir. Ända tills i dag har hon alltid visat sig villig, foglig och förnöjd. Jag begriper ej, hvad som ansatte henne.

– Tack, mr Davis, för edra upplysningar, ehuru de icke lämnat något resultat. Ni förstår väl, att Debora ej passar för den plats jag afsett. För hetsig, sir, för hetsig.

När hofmästaren tagit afträde, sade Holmes:

– Jag nästan tror, ers excellens, att vi kommit ett steg närmare det förlorade brefvet. Det skulle öfverraska mig, ifall denna Deboras plötsliga ombyte af lynne och uppsägande af en god plats ej stode i samband med er förlust. Det är spåret Debora vi ha att följa, och så lätt blir det knappt, ty vi ha att göra med ett klokt hufvud, som därtill fått 3 à 4 timmars försprång. En kvinna, som inser vikten af ett diplomatiskt bref, som ej utan vidare rymmer utan söker upp en antaglig förklaringsgrund till sitt aflägsnande, och som därtill genom sin vägran att antaga erbjuden skjuts tvingar oss att öda tid med spaning efter den väg hon tagit, är ingen vanlig tjänsteflicka. Ju mer jag ser in i saken, dess mera allvarsam synes den mig. Men jag har ingen tid att förspilla. Farväl så länge, herr grefve!

Holmes styrde kosan till byn, hvarest han gaf sig in i, som det syntes, betydelselösa samtal med invånarna.

Omsider lyckades han i sin afsikt att erhålla underrättelse om sättet och målet för Deboras affärd: en landtman hade skjutsat henne till järnvägsstationen i Lewes, hvarifrån han nyss återkommit. Tjugu minuter senare befann sig Sherlock Holmes på väg till nämnda stad.

Utsikterna att återfinna husjungfrun från Fasham voro emellertid mer än små, helst som denna trakt af England genomkorsas af ett månggrenigt järnvägsnät och Holmes till ledtråd endast hade ett fotografiporträtt, som Debora insändt till mr Davis, då hon sökte befattningen i grefvens hus. Någon upplysning, hvart en kvinna med hennes utseende tagit vägen, kunde ej heller erhållas i Lewes. Misslynt beslöt Holmes återvända till Fasham, men gick emellertid upp på telegrafstationen för att afsända ett telegram.

Under nedskrifvandet kom han att kasta ögat på plånpapperet, som var framlagdt som underlag till tjänst för korrespondenterna vid nedskrifvandet af telegrammen. Det var nytt för dagen och bar föga spår af begagnande, endast några rader hade därpå fått ett aftryck, men i dessa rader fäste min vän sig vid ett ord, som, naturligtvis i bakvänd skrift, tycktes vara namnet Debora. Var det ett misstag eller gaf honom ödet en ledtråd i handen? Han visste ej hvilket, ty han förmådde ej uttolka plånets bakvända och för öfrigt rätt otydliga skrift. Emellertid inlämnade han sitt telegram och aflägsnade sig, men återkom om några minuter försedd med en liten handspegel och med dennas tillhjälp läste han nu i rättvänd skrift: »Miss Flory White! Cirkus Caruzzi. Dover. Möt mig i kväll 9-tåget i Ashford. Seger. Debora.»

Till och med Holmes orubbliga jämnmod kände sig rubbadt vid denna oförmodade gunst af lyckan. Det kunde knappast finnas något tvifvel, att den Debora, han sökte, var den som afsändt telegrafmeddelandet. Han nedskref ett telegram, som kallade mig till Ashford så fort som möjligt, och lämnade stationen.

Först följande förmiddag återvände jag hem från min resa, men satte mig ofördröjligen på tåget till Ashford, där jag uppsökte min vän på det af honom angifna hotellet. Han mottog mig ytterst vänligt. »Skada, Watson, att jag ej hade er här i går kväll, stor skada, ty ni hade kunnat vara mig till ovärderlig hjälp». Sedan han

berättat tilldragelserna i Fasham så, som jag ofvan relaterat dem, fortsatte han:

»Jag tog biljett till Ashford och anlände dit några minuter före ankomsten af tåget från Dover, så att jag hade tid att orientera mig på stationen. Solen hade nyss gått ned, men en klar aftonrodnad ersatte dess ljus, och det var ännu full dager. En del folk afvaktade på perrongen tågets ankomst, och jag sökte bland massan efter någon, som liknade Deboras fotografi. Mycket riktigt, där var hon, den unga kvinnan i den åtsittande mörkblå, enkla dräkten och med det ej vackra, men rätt sympatiska anletet. I handen höll hon en liten väska med stålbeslag; kanhända låg däri det ödesdigra brefvet, hvaraf Europas fred kunde bero. Jag kände en öfverväldigande lust att rycka till mig väskan och undersöka dess innehåll, men måste naturligtvis bemästra denna lust – mitt öde hade annars blifvit det mindre önskvärda att gripas och sättas i Ashfords fängelse som tjuf. I detsamma brusade tåget in på stationen, jag trängde mig allt närmare henne, som jag ansåg vara min Debora, då en gruflig stöt bakifrån kastade mig framstupa på träbeläggningen. Jag hade varit så upptagen af mitt aktgifvande på flickan, att jag hvarken varsnat ankomsten af bagagekärran med resgodset eller aktat på stationskarlarnes varningsrop. Stöten var våldsam, och det dröjde ett par minuter, innan jag ägde kraft att öfvervinna smärtan och kunde se mig om och iakttaga något. De ankommande passagerarna hade då redan lämnat tåget och börjat strömma ut från stationen. Naturligtvis kastade jag mig in i vimlet, tittade folk i ansiktet på det oförsyntaste vis, utdelade och erhöll knuffar i mängd, snokade i väntsalar och restauranger, men allt förgäfves. Omsider, när jag redan uppgifvit hoppet, kom jag att kasta mina ögon in genom fönstret till damernas väntrum, och där på soffan satt min Debora vid sidan af en ung, strålande vacker kvinna, tvifvelsutan miss Flory White. Denna dag var då lyckan för mig trefaldt bevågen; det kunde ej vara någon tvekan, att jag ej var på rätt spår och nära mitt mål: brefvet. Men huru få det i min ägo? Att bruka våld vore otänkbart. Dessutom var ju damernas väntrum för mig en fridlyst ort. Och hvilkendera af kvinnorna innehade brefvet? Minst 10 à 15 minuter hade de haft tillfälle till sammanvaro, utan att jag kunnat iakttaga dem, och hvad hade ej kunnat ske därunder? Jag måste nöja mig med rollen af iakttagare på afstånd.

De båda kvinnorna rörde sig ej från sin plats på väl en timme. Därpå reste de sig plötsligt och gingo till biljettförsäljningen; jag skyndade efter och köpte en biljett till Canterbury, den jag alls icke ärnade använda, men lyckades på detta sätt få höra Debora begära biljett till Maidstone, medan skönheten, den jag antog vara Flory, tog biljett till Dover. Några minuter senare såg jag dem fara åt skilda håll.

Ni förstår nu, Watson, hvarför jag beklagade, att ni ej var här i går kväll. Jag hade att utforska båda kvinnornas görande och låtande, men kunde ej dela mig och fara åt två håll. Hade ni varit tillstädes, hade ni kunnat följa den ena, medan jag följde den andra.

Jag måste göra mitt val, och jag gjorde det. Jag valde miss Flory. Ni undrar därpå? Men enligt allt sundt förnuft måste det utfalla så. Flory måste ha brefvet. Debora hade tydligen i någon bestämd afsikt tagit tjänst i grefvens hus, och Flory var medveten om denna afsikt; ordet »seger» i telegrammet bevisar det. Om Debora för egen räkning och eget användande stulit brefvet, skulle hon ej riskerat att i timmar stanna öfver på en så nära Brighton belägen plats som Ashford, hon skulle skyndat undan med sitt rof så långt och så hastigt som möjligt. För hennes hitkomst och möte med Flory finnes blott en enda förklaringsgrund: hon ville öfverlämna brefvet till den senare. Flory är hufvudpersonen. Debora redskapet. Hvad ändamålet med intrigen kan vara, ligger ännu höljdt i dunkel, men i svartare mörker har jag spridt dager. Emellertid skall ni ej tro, Watson, att jag ärnar släppa Debora ur sikte. Tydligen ärnar hon tillbringa natten i Maidstone, och hon skall finna en af mina hejdukar i sina hälar i morgon bittida. Jag har telegraferat och gifvit honom hennes utförliga signalement. Men vi båda, doktor, resa till Dover och bevista i kväll en föreställning på Cirkus Caruzzo; kanhända träffar ni där äfven ambassadören grefve Valricco. Jag har redan i morse telegraferat efter honom.

Sådan var min vän Holmes berättelse. Sedan vi intagit en lätt måltid reste vi till Dover.

* * *

Cirkus Caruzzi hade en tämligen väl besatt salong. Andra raden, där min vän Holmes och jag tagit plats, var alldeles fullsatt, första raden däremot erbjöd betydande luckor. Prestationerna voro icke dåliga för att vara af en landsortstrupp, och bifallet var lifligt. Naturligtvis följde min vän och jag föreställningen med ringa intresse; vi afvaktade ju med spänning miss Florys uppträdande.

Ändtligen kom hennes första nummer: en uppvisning i dressyr af två små lejonungar, de näpnaste varelser man ville tänka, knappast mycket större än kattungar.

Miss Flory var klädd i en tunn, ljusgrön dräkt, hvilken smög sig tätt intill hennes smidiga, idealiska former. Hon var, belyst af scenens konstgjorda ljus, hänförande vacker, och hennes skönhet var ej af det banala, utmanande slag, hvilket ofta utmärker cirkusdamer, utan bar öfver sig liksom en slöja af sedesamhet, mildhet och melankoli.

Redan vid hennes första åsyn ryckte jag ofrivilligt till: detta ansikte hade jag sett förut och särskildt dessa ögon, så ljusbruna, milda och sorgsna. Men hvar? Jag såg ej på miss Flory, ej heller på hennes konststycken, jag endast grubblade, »hvar har jag sett henne förut?»

Numret slutades med en teatereffekt: med ens förmörkades hela scenen, men öfver Flory kastade en strålkastare sitt bländande ljus. Med armarna fällda utefter sidorna stod hon orörlig som en staty af skönheten, medan de båda lejonungarna lika orörliga lågo invid hennes fötter.

Smattrande applådsalvor och hänförda bifallsrop belönade den vackra scenen, men mitt i larmet hörde jag min väns röst hviska i mitt öra: »Jag hade rätt! Hon har brefvet.»

Jag såg frågande på honom. Hvad kunde ingifva honom denna visshet? Han förstod min tysta fråga och sade: »Watson! Såg ni den skarpt fyrkantiga, kvartersbreda, nästan omärkliga upphöjningen i sidentyget, som täckte hennes barm? Ni märkte den ej, men jag märkte den genom min kikare, ty jag såg efter den – damer ha en svaghet att gömma sina dyrbarheter just på den platsen. Och när strålljuset föll därpå, såg jag, huru sidenet just där visade sig en nyans ljusare än eljest. Hon har brefvet!

Endast till hälften uppmärksam gaf jag akt på min väns ord, ty äfven jag hade gjort en öfverraskande iakttagelse. Strålkastarens plötsligt framskimrande ljus återkallade i mitt minne den egendomliga scen i Ingrahminstitutets trädgård, då lilla Alice Drebber med Holmes’ ficklampa belyste den »förklädda kvinnans» flykt öfver staketet, och med ens stod klart för mig, hvar jag sett miss Florys ansikte: hon och »den förklädda kvinnan» voro samma person. Icke två personer i världen kunde besitta samma egendomliga skönhet och allra minst ögon med så liknande uttryck.

Af de följande numren, hästdressyr och ekvilibristik, iakttog jag ingenting, ty en rad af frågor trängde sig om hvarandra i mitt hufvud. Hvad kunde miss Flory hafva att söka i Ingrahminstitutet? Var månne underlärarinnan därstädes, Debora Westrow, samma person som husjungfrun Debora i Fasham? Som jag ville minnas, hade grefve Valricco blifvit nämnd såsom lilla Molly Nessles beskyddare; på ett sällsamt sätt syntes händelserna länka tillsammans alla de nämnda personerna, Debora, Flory och grefven, såväl med Ingrahminstitutet som med Fasham, med händelserna för omkring ett år tillbaka och händelserna nu; men hvad utgjorde sammanhanget?

Åter stördes mina funderingar af min vän Holmes hviskning. Denna gång visade han nedåt första raden, på hvars främsta bänk satt, tämligen ensam för sig själf, en lång mager herre af förnämt yttre. – Detta är grefve Valricco – upplyste Holmes. – Han har alldeles nyss kommit in.

I detsamma hördes bakom cirkusscenen ett doft rullande samt väldiga rytanden; en oerhörd järnbur fördes in

midt på arenan; det var dess innevånare, tre ståtliga lejon, hvilka med sina åsklika ljud uttryckte sitt missnöje med färden eller med det arbete, de visste förestå dem. Omedelbart därpå inträdde miss Flory, gjorde en kort reverens för publiken, hvarpå hon gick in i lejonburen.

Med en känsla af fasa vände jag bort mina ögon från skådespelet på arenan. Denna sköna, milda varelse bland dessa glupande odjur! Skulle de ej krossa henne med sina ramar, mala hennes fullkomliga lemmar till stoft mellan sina rysliga tänder?

Men intetdera skedde. Odjuren kufvades af hennes blickar, de lydde hennes minsta vink, de kröpo undan darrande och rädda, när hon höjde sitt smidiga ridspö, de utförde villigt sina konststycken, de ströko sig smeksamt mot hennes fötter. Och hon, hon gick bland de vilda bestarna så lugn, log så mildt, rörde sig lika graciöst, som om hon trampat tiljorna i en balsalong.

Men plötsligt såg jag henne blekna och med en ofrivillig rörelse föra handen till hjärtat. Till och med hennes läppar hade hvitnat och hennes gestalt darrade konvulsiviskt. Hon stod midt i lejongruppen vänd mot åskådarna så att jag kunde iakttaga hvarje skiftning i hennes drag. Hvad var å färde? Kände hon sig förlora sin makt öfver vilddjuren? Anade hon en förskräcklig olycka ? Mitt hjärta började slå i vild takt.

Än en gång hörde jag Holmes’ hviskning: – Hon känner igen honom! Hon har sett grefven! Jag såg hennes blick riktas på honom. Det är därför hon bleknat. Saken blir allt mer intressant.

Holmes hade utan tvifvel rätt, han ägde en skarpsynthet utan jämförelse. Men hvilket förhärdadt hjärta, hvilken detektivsyn på tingen! Hvad rörde honom denna fagra varelses oro och smärta? Han var likgiltig för allt utom sina spaningar.

Detta var föreställningens sista nummer, och Holmes reste sig brådskande:

– Jag går ned för att uppfånga grefven. Kom efter, Watson, till första radens utgång, sedan massan hunnit strömma ut.

Han aflägsnade sig, och jag kunde iakttaga Flory. Hon hade återvunnit fattningen och mottog med ett leende åskådarnas bifallsyttringar samt lämnade lejonburen.

* * *

Vid utgången från första raden fann jag min vän i samtal med en aristokratisk herre, hvilken presenterades för mig som grefve Valricco. Till afslutning af ett mellan de båda männen fördt samtal yttrade Holmes:

– Som ni vill då, herr grefve. Det är för öfrigt lika godt att uppgöra saken i kväll som i morgon.

Vi begåfvo oss upp på själfva cirkusarenan utan hinder; Holmes hade förberedt vårt inträde. Man höll på att släcka gaslågorna; endast några få brunno ännu och lämnade det vida rummet i ett halfdunkel; brådskande skyndade den ena artisten efter den andra att aflägsna sig; från de omgifvande stallen hördes hästars stampningar, vilddjurs rytande och betjäningens rop. På arenan stod den stora lejonburen kvar och var i öfrigt allt lämnadt som under föreställningen. Vi dröjde en stund i otålig väntan; så sade grefven:

– Bara hon ej undkommer oss!

– Omöjligt – genmälte min vän. – Jag har af portieren förvissat mig om, att hon ännu är kvar i sin klädloge, och att därifrån ej finnes någon annan utgång än öfver arenan. Hon var den sist uppträdande och blir väl därför den, som sist lämnar platsen. Och detta kan vara lika så godt för vår uppgörelse.

Det dröjde väl en kvart, innan hon kom, iklädd en enkel svart dräkt, men ej mindre förtjusande än i sin

teatertoalett. Hon hade hunnit halfvägs öfver arenan, då Holmes trädde i hennes väg.

– Ursäkta, miss White! Men jag måste anhålla om ett samtal med er.

Hon såg förvånad på honom.

– Hvarom? Här? Och nu?

– Ja, miss, här och nu. Mitt namn är Sherlock Holmes, kanhända ni känner det?

– Den store detektiven?

– Ja, miss. Och min begäran är, att ni utlämnar ett bref, som ni fått i era händer, ett bref till grefve Valricco.

I detsamma framträdde grefven ur dunklet, där han hittills varit dold.

– Ja, gif mig brefvet, brefvet, som ni stulit, ni bedragerska, ni tjuf, ni – –

Förbittringen kväfde orden i hans strupe; hans ansikte var krithvitt af upphetsning. Äfven miss Flory blef blek.

– Ah, ni här! Nå, jag borde ha anat det. Ni kallar mig tjuf, ni gör det! Hvad skall jag då kalla er?

Hon trädde nästan hotande grefven in på lifvet. Sherlock Holmes trädde emellan.

– Miss, för ert eget bästa uppmanar jag er att åt herr grefven utlämna det ifrågavarande brefvet. Ni har det i er ägo.

– Och om jag vägrar?

– Så måste jag använda våld. Jag arresterar er.

– Ni skulle använda våld? Mr Holmes, begriper ni icke, att ett rop af mig skulle framkalla ett dussin af cirkuskarlarna till mitt försvar? Arrestera mig? Nåväl, då måste också brefvet levereras i statspolisens händer, och det vill ni väl ändå ej, grefve Valricco? Jag förstår ej politik, men en insiktsfull person har sagt mig, att detta är det sista ni ville.

Grefven gjorde en åtbörd af maktlös förbittring, men Holmes inföll:

– Saken har lagts i min hand, miss. Min heder som detektiv kräfver, att jag utför den till slut. Jag skall ha brefvet med godo eller ondo, hvar ni än kan ha gömt det.

Flory log.

– Ni är slug och stark, mr Holmes, men dit, där brefvet förvaras, vågar ni er icke. Låt se! Jag skall själf visa er förvaringsrummet.

Innan någon hunnit hejda henne, hade hon öppnat lejonburen och trädt in, hvarefter hon begaf sig in i lejonens egentliga rum.

I dess midt befanns en järnpelare, öfverst apterad till en liten låda, hvari Flory förvarade en del småsaker, en revolver, taggiga halsband, en brokig slöja m. m., hvilka hon begagnade vid sina scener med lejonen. Denna låda öppnade hon nu och framdrog därur ett papper.

– Här är brefvet, mr Holmes, här är ert dokument, grefve! – sade hon, i det hon triumferande höll papperet i

höjden.

Ofrivilligt hade de tilltalade personerna närmat sig burens galler för att beskåda det dyrbara papperet, men ännu mera ofrivilligt togo de ett par stora, hastiga hopp tillbaka. Två af lejonen hade under hiskliga vrålanden rusat till gallret, hvarigenom de sökte tränga sina väldiga tassar.

– Tillbaka, Leo, stilla Laila! – hejdade dem Flory, i det hon lugnt nedlade brefvet i lådan, som hon tillslöt med en mekanism. Efter att ha smekt djuren till ro, trädde hon ut till oss.

– Det finns ingen mer än jag och mrs Dravitsky, som vågar gå in till Leo och Laila, och hon är för närvarande i Sydamerika, jag vet ej hvar. Tror ni ännu, mr Holmes, att ni utan mitt medgifvande kan lägga er hand på brefvet?

Jag såg i min väns anletsdrag det ovanliga uttrycket af villrådighet och förödmjukelse; men grefven förmådde ej längre bemästra sin vrede.

– Djäfvul, du vill då förgöra mig?

– Och om så vore, hvem skulle kunna förebrå mig därför? – svarade Flory stolt. – Och jag skulle göra det – tillade hon lidelsefullt – om icke ni hade ett band på mig. Därför vill jag ingå på en kompromiss: gif mig igen mitt barn, och jag återger er ert bref.

– En kompromiss? Ett barn? – yttrade Holmes förvånad. – Hvad menar ni, miss?

– Han där vet, hvad jag menar. – Flory gjorde med hufvudet en vink åt grefven. Denne gick af och an med hastiga steg i stark inre kamp. Plötsligt stannade han och vände sig till Flory:

– Ni har spelat ett vågadt spel, Florence; men det ser ut, som om ni vunnit – för tillfället åtminstone. – Mr Holmes! Jag lämnar saken i edra händer; skaffa mig endast brefvet tillbaka. Jag går in på hvarje kompromiss, som ni gillar. Skaffa mig brefvet bara och det i kväll! Jag har tagit in på hotell Pas de Calais.

Med dessa ord aflägsnade sig grefven hastigt. Sherlock Holmes blickade efter honom helt öfverraskad.

– Miss White! – sade han efter en paus – det ser ut, som om här vore djupare vatten att pejla, än jag anat. Ni har hört grefvens ord. Under hvilka villkor vill ni utlämna papperet?

– Mr Holmes! Ni har själf bevittnat, att jag äger rätt och makt att diktera, hvad villkor jag önskar. Men detta är mig icke nog. Jag vill ej att på mig skall hvila en oförtjänt skugga; ni skall veta, hvarför jag handlat som jag gjort, och att mitt tillgrepp af brefvet endast varit ett berättigadt nödvärn. Ni skall höra min historia, innan vi afgöra vår sak. Men här är ej platsen därför. Följ mig till min bostad, Strandhotellet här midt emot; där skall ni få veta allt.

Tio minuter senare sutto min vän och jag i miss Florys samtalsrum, och hon begynte sin berättelse.

– Jag är född i England. Min far hette Leoni och ägde en på sin tid berömd cirkus, min mor var engelska. Tidigt uppträdde jag på arenan, men erhöll också en för mitt yrke god uppfostran – så var min mors vilja. Vid 16 år blef jag faderoch moderlös samt stod utan skydd och utan medel i världen. Då kom jag till cirkus Caruzzi, där jag utbildades till ryttarinna. En tillfällighet lärde mig känna mina anlag som tämjare af vilda djur; från mitt 18:e år blef det min uppgift.

Under vår sejour i Milano lärde jag känna Alberto Valricco – ej grefven-diplomaten, utan hans brorson, ättens hufvudman och ägaren till dess vidsträckta gods. Han såg mig och greps af en häftig kärlek; äfven jag älskade honom, och inom loppet af ett halfår var jag hans, den högättade ädlingens hustru.

Vårt äktenskap vardt lyckligt, det var mitt lifs solljusa sommardagar. Min Alberto älskade ej sällskapslif och stora världens prunk och prål; han var en inåtvänd natur och vän af studier. Med ett fåtal tjänare bebodde vi en liten villa, ett par mil från Nizza, förtjusande belägen i tämlig afskildhet från andras grannskap; »Le nid» var dess betecknande namn. Här föddes vårt barn; Molly kallades det efter min mor.

Vår lycka var rik och djup men kort. Min mans plötsliga sjukdom och död var det första slaget, som träffade mig. Molly var då endast 3 månader gammal.

Min Albertos sjukdom var tyfus; jag vårdade honom till hans sista andedrag, men omedelbart därpå nedlades jag själf på sjukbädden i samma förskräckliga sjukdom. I veckor låg jag medvetslös, men min inneboende lifskraft segrade, och en dag var jag nog stark att lämna sängen.

Naturen stod i sin rikaste fägring, orangernas guld skimrade fram mellan de mörka bladen och rosornas doft slog mig till mötes genom det öppnade fönstret. Jag kände mig som pånyttfödd! Trots min saknad var dock lifvet skönt att lefva.

Men mitt barn! Min Molly! Hvar var hon? Hvarför förde man ej henne till mig? Min Alberto var borta, men jag hade min Molly kvar.

Slaget kom, plötsligt, bedöfvande. Sedan 3 veckor hvilade mitt barn i kyrkogården borta i byn uppåt bergen. Samma sjukdom som skördat hennes far och fört hennes mor till grafvens rand, hade äfven afklippt hennes späda lifstråd.

Var det, emedan slaget kom så bedöfvande öfver den redan svaga, som det ej blef förkrossande? Min själ var som sänkt i dvala, men min kropp återvann förvånande hastigt hälsa och styrka.

Då infann sig en dag en svartklädd herre i sällskap med tvenne polismän. Han presenterade sig som notarie och kom å grefve Valriccos, min aflidne mans farbrors, vägnar. Denne farbror var nu efter min mans död ättens hufvudman och hade tillträdt dess gods i kraft af ett stadgande, som bestämde, att det, så framt innehafvaren vid sin död saknade bröstarfvingar, skulle öfvergå odeladt till närmaste blodsförvant. Af hänsyn till sin brorsons minne ville grefven oaktadt sitt ogillande af den skedda mesalliansen, likafullt bevilja änkan besittningen af villan och ett årsunderhåll af 3,000 francs.

Sådan var notariens framställning. I mitt försvagade själstillstånd önskade jag allenast stillhet och antog med tacksamhet grefvens anbud. Jag behöfde så litet; en enda tjänarinna var mig nog.

3 månader förflöto i ro; så småningom återställdes äfven min andliga hälsa och kraft. Jag skulle behöfva den i sanning!

En dag kallades jag till Marinas sjukbädd. Hon var en gammal gumma från trakten af Genova och hade under åratal haft tjänst hos familjen Valricco, senast på »Le nid», min villa, men vid hushållets upplösning flyttat och bebodde nu en stuga några kilometer från villan. Jag hade aldrig tyckt om henne och hade kanske, obetänksamt nog, allt för tydligt lagt det i dagen. Hennes utseende var mig motbjudande.

När jag kom, var hon döende, och under intrycket af dödens närhet aflade hon en fasaväckande bekännelse: mitt barn, min Molly var ej död utan lefde. Under min sjukdom hade Valricco, ambassadören, anländt till villan under föregifvande att taga vård om sin aflidne brorsons förmögenhet. Inom kort hade han vunnit Marina för sina planer, hon gick in på den, lockad af den utlofvade stora belöningen och af hat till mig. Grefven satte henne till lilla Mollys vårderska, och en dag tillkännagafs, att äfven barnet insjuknat i tyfus, och några dagar därefter, att hon aflidit. En likkista anskaffades, grefven förklarade, att barnet såsom en Valriccoättling skulle begrafvas i griftkoret på ättens hufvudgods; han afreste och tog den lilla kistan med sig.

Men vid ett par stationer längre bort infann sig i nattens mörker Marina med Molly, som hon öfverlämnade i grefvens våld, erhöll sin belöning och återkom hem före dagens inbrott.

Jag hörde den gamlas bekännelse utan att tro på den; jag antog den vara en döendes yrselbilder. Men då hon med darrande händer gräfde fram ur lumporna af sin säng en börs med guldmynt, ett par tusen francs, kunde jag ej längre tvifla.

Ni frågar, hvad som kunde förmå en af samhällets högt uppsatte till ett så oerhördt brott. Orsaken är enkel nog: om Molly befunnes i lifvet, tillhörde släkten Valriccos vidsträckta gods henne; var hon död, tillföllo de ambassadören såsom närmaste arfvinge.

Mitt barn lefde! Hvarje mor skall förstå de känslor, som denna underrättelse väckte i mitt bröst. Från den stunden hade jag blott en tanke: jag måste återfå mitt barn.

Jag reste till familjegodset. Under ett halft århundrade hade ej något barnlik nedsatts i griftekoret i den gamla kyrkan. Marinas uppgift vann bekräftelse.

Jag for till England och uppsökte grefve Valricco. Vårt sammanträffande blef en häftig sammanstötning. Han var kall, öfverlägsen och hånleende, förklarade mig galen eller en prejerska, hotade att låta betjänten kasta mig på dörren eller låta polisen ta hand om mig. Utom mig förklarade jag, att jag aldrig mer ville taga ett öre ur hans händer ej heller vistas i villan, där jag upplefvat mitt lifs lyckligaste dagar. Så stod jag där, med endast några francs i min ägo, ensam utan hem, utan uppehälle, utan skydd. Hvad skulle jag göra? Af en händelse föll mig i handen en tidning, som underrättade mig, att cirkus Caruzzi gaf föreställningar i Birmingham. Jag reste dit och inträdde i mitt förra yrke; jag gjorde det ej endast, ej ens hufvudsakligen för min utkomsts skull; jag ville vinna medel för att kunna verkställa spaningar efter min förlorade dotter.

Huru dessa bedrefvos, hör ej hit. Medan jag flackade Europa rundt, upphörde de aldrig. Länge hade de ingen framgång; först för 9 månader sedan erhöll jag visshet, att min Molly vistades i Ingrahmsinstitutet i London.

Det var på min enträgna begäran, som Caruzzi med sin cirkus besökte England. Jag visste, att hvarje försök att på fredlig uppgörelses väg igenfå mitt barn, var förgäfves; jag uppgjorde därför en plan att bortröfva henne ur institutet. Den misslyckades. Jag fick sedan veta, att det skedde till följd af ert ingripande, mr Holmes. Och två dagar senare var Molly borta ur institutet – grefven hade själf fört henne bort. Hvart lyckades jag aldrig utrannsaka.

Så stod jag åter vid begynnelsepunkten för mina sträfvanden, hopplös, nästan förtviflad. Då förde Gud i min väg Debora Westrow.

Jag fann henne sittande på trappan till Ebenezerkapellet vid Gloverstreet utmattad, uthungrad, husvill i höstkvällens köld. Själf var jag en ofrivillig orsak till hennes blottställda belägenhet – – under mina ströftåg kring institutet hade jag, förklädd till karl, talat med henne genom trädgårdsstaketet; det var brott nog, för att hon skulle handlöst kastas ut i världen utan huld eller skydd. På de tre dagar, som förlupit, sedan hon jagats ut, hade hon gifvit ut sitt sista öre.

Jag igenkände henne och tilltalade henne; hon berättade sitt sorgliga öde, och jag förtäljde mitt. Olyckan förenade oss; vi blefvo vänner, förtrogna vänner, och hade från denna stund allt gemensamt.

Hennes hufvud är skarpsinnigare än mitt, hennes kunskapsförråd större. Det var hon, som uppfann planen att taga tjänst i grefve Valriccos hus för att söka något tillfälle att komma Molly på spåren eller eljest finna något medel att tvinga grefven till barnets utlämnande. I går var lyckan henne gunstig; hon mötte grefvens hund med ett papper i munnen, ryckte detta ifrån honom utan tanke på dess stora vikt, men insåg den genast,

då hon kastat en blick i brefvet. Hon är så skarpsinnig, Debora. Och genast var hennes beslut fattadt. Hon gömde sitt fynd, lämnade tjänsten, utsatte telegrafiskt ett möte med mig och lämnade mig brefvet.

Se där min historia, mr Holmes. Kallar ni mig ännu tjuf?»

Min vän hade under berättelsens senare del begynt vandra af och an i rummet, ett tecken till att hans tankar arbetade med ett problem, hvars lösning ej ville klarna. Han stannade nu och sade, skarpt blickande Flory i ansiktet.

– Talar ni sant eller ljuger ni, miss?

En förtrytelsens rodnad flög öfver Florys vackra anlete, men hon behärskade sin känsla. – Jag har ej rätt att bli ond på er, sir, ni känner mig ju icke. Till en del kan jag bevisa sanningen af mina ord. – Hon gick till en byrå och framtog några papper: – Se här min vigselattest, och här lilla Mollys dopbevis; här äro de tvenne bref, min älskade Alberto skref till mig under en 14 dagars skilsmässa, den enda under vårt äktenskap, då han reste till familjegodsen. Delta är ej alltför starka bevis på allt, jag sagt, men det finnes ju ännu ett: grefve Valriccos beslut att gå in på hvad villkor som helst för att återfå sitt bref; han vet hvad jag fordrar, och han är villig att gifva det. Är det ej bevis nog?

Holmes mumlade något ohörbart, därpå sade han högt: – Och hvad fordrar ni för brefvets utlämnande?

– Endast att återfå mitt barn, min Molly. Allt annat är mig likgiltigt. Må hon kallas Nessle eller White eller Valricco, för mig betyder detta ingenting.

– Nej, miss White, eller rättare grefvinna Valricco, ni får ej handla på detta, tillåt mig säga det, tanklösa sätt! – utbrast jag upprörd. Min rättskänsla tillät mig ej att vara allenast en likgiltig åhörare, och miss Flory var så förtjusande.

– Grefven är en skurk, en brottsling, och ni äger ej rätt att efterskänka lilla Mollys rättigheter. Så vidt jag förstår, är det henne, som släkten Valriccos gods skall tillhöra.

Hon log emot mig ett hänförande leende och räckte mig handen. – Tack, doktor! Ni tror på mig. Det gör mig godt; jag är ej van vid dylikt nu för tiden. Huru löna er?

Orden och den handtryckning, som åtföljde den, var mig belöning nog, och jag ville säga det, då Sherlock Holmes inföll: – Äfven jag tror på er, grefvinna Valricco! Jag har blifvit ett ofrivilligt redskap i en skurks hand, men jag skall veta att för mig själf vinna upprättelse, i det jag förskaffar er sådan. Grefvinna, vill ni antaga mig till er medhjälpare?

Flory såg några ögonblick forskande in i Holmes’ drag, hvarpå hon svarade: – Ja det vill jag, mr Holmes.

– Ett villkor måste jag göra: brefvet får ej komma till offentligheten – äfven för de viktigaste enskilda intressen får ej länders och staters fred sättas på spel. Jag anser det ej heller behöfvas; grefven skall nog blifva medgörlig ändå.

Hvad vidare aftalades, innan vi långt in på nattens sena timmar åtskildes, behöfver jag ej omförmäla. Resultatet framgår ur ett par tidningsnotiser, dem jag utklippt och förvarar bland mina samlingar.

»En uppseendeväckande händelse. En brorsdotter till riket Albanias sändebud vid vårt hof, grefve Valricco, har sedan några år ansetts afliden, men har nu återfunnits i lifvet, insatt i en flickpension i Normandie. Framgång har sålunda till sist krönt de många och dyrbara spaningar efter den försvunna, hvilka anställts af barnets tillgifne frände grefve Valricco, hvilken städse, vi veta ej på hvad grunder, dragit barnets död i tvifvelsmål. Ambassadörens åtgärder härvid äro desto mer prisvärda, som han därigenom förlorar familjens

vidsträckta jordbesittningar, dem han innehaft, men som nu öfvergå till barnet såsom rätta innehafvaren.»

Så lydde den ena tidningsnotisen. Den andra, ur en landsortstidning, var af följande innehåll:

»Cirkusvärlden har nyligen förlorat en af sina skönaste prydnader. Enligt hvad vi förnummit, har miss Flory White lämnat arenan, troligen för alltid.»